

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

«Εργατικά ατυχήματα και Ασφάλεια Εργασίας»
«Occupational accidents and Workplace Safety»

Υπό

ΖΩΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ

Πτυχιακή Εργασία

Υπεβλήθη για την εκπλήρωση μέρους των απαιτήσεων για
την απόκτηση του Πτυχίου του Τμήματος Συστημάτων Ενέργειας

Λάρισα, 2023

Εγκρίθηκε από τα Μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής:

Πρώτος Εξεταστής Δρ. Παπανδριανός Νικόλαος
(Επιβλέπων) Καθηγητής, Τμήμα Συστημάτων Ενέργειας, Σχολή
Τεχνολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Δεύτερος Εξεταστής Δρ. Θεοδοσίου Θεοδόσιος
Καθηγητής, Τμήμα Συστημάτων Ενέργειας, Σχολή Τεχνολογίας,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τρίτος Εξεταστής Δρ. Κωτσόπουλος Σπυρίδων
Καθηγητής, Τμήμα Συστημάτων Ενέργειας, Σχολή Τεχνολογίας,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με το παρόν κείμενο βεβαιώνω ότι ο κάτωθι υπογράφων είμαι συγγραφέας της παρούσης πτυχιακής εργασίας, η οποία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Συστημάτων Ενέργειας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και η οποία παραδόθηκε, μετά από έγκριση του επιβλέποντας καθηγητή μου, σε έντυπη και ψηφιακή μορφή στη Γραμματεία του Τμήματος. Επίσης δηλώνω πως κάθε πηγή που χρησιμοποίησα (βιβλιογραφία, αρθρογραφία, δικτυογραφία), για την υποστήριξη των υποθέσεων της μελέτης και της ερευνάς μου, είναι πλήρως συμβατή με τα ακολουθούμενα επιστημονικά πρότυπα και, επιπλέον, αναφέρεται ρητά, υπό μορφή αναφοράς-παραπομπής, σε όλο το φάσμα κειμένων της παρούσης εργασίας. Το αυτό ισχύει για τη χρήση δευτερογενών δεδομένων (πινάκων, διαγραμμάτων και εικόνων), ιδεών και λέξεων, τα οποία και αναφέρονται είτε ακριβώς όπως υπάρχουν στις πηγές είτε μεθερμηνεύονται από εμένα.

ΕΠΩΝΥΜΟ	ΖΩΑΚΗΣ
ΟΝΟΜΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ	2919027
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	05/10/2023
ΥΠΟΓΡΑΦΗ	

© 2023. ΖΩΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Συστημάτων Ενέργειας της Σχολής Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα (Ν. 5343/32 αρ. 202 παρ. 2).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα της Πτυχιακής μου εργασίας, κ. Νικόλαο Παπανδριανό, του οποίου η ανεκτίμητη καθοδήγηση ήταν καθοριστική για την πρόοδό της. Η καθοδήγηση και η συμβουλή του συνέβαλαν σημαντικά στην επιτυχή ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Τέλος, δεν μπορώ να μην ευχαριστήσω θερμά την οικογένειά μου για την αμέριστη υποστήριξη, την κατανόηση, την υπομονή και την αγάπη τους καθ' όλη τη διάρκεια των ακαδημαϊκών μου σπουδών. Η αμέριστη υποστήριξή τους όχι μόνο κορυφώθηκε με την επιτυχή ολοκλήρωση της Πτυχιακής μου, αλλά ήταν επίσης καθοριστική για τη συνολική ακαδημαϊκή μου επιτυχία τα τελευταία χρόνια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο πρωταρχικός στόχος ενός κράτους πρόνοιας είναι η διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, η οποία επιτυγχάνεται μέσω μιας ειδικής νομοθετικής πρωτοβουλίας για την υγεία και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας. Αυτή η πρωτοβουλία είναι καθοριστική για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης των εργαζομένων, την ενίσχυση της παραγωγικότητάς τους και τον ουσιαστικό μετριασμό της εμφάνισης επαγγελματικών ασθενειών και ατυχημάτων. Σε αυτήν την διπλωματική εργασία αναπτύσσουμε αναλυτικά και με ευκρίνεια τους παράγοντες που συμβάλουν για την εκτίμηση της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων καθώς και των εργατικών ατυχημάτων. Αρχικά, γίνεται μια γενική εισαγωγή για τις έννοιες τους εργατικού ατυχήματος και της ασφάλειας εργασίας ώστε να γίνει σωστή κατανόηση τους. Έπειτα, τονίζουμε την σπουδαιότητα και τους παράγοντες που επηρεάζουν την ασφάλεια εργασίας στους διάφορους τομείς. Ακόμη, αναφερόμαστε στην σημασία του εργατικού ατυχήματος καθώς και στις διάφορες συνθήκες που αναλύονται τα εργατικά ατυχήματα όπως οι αιτίες, οι κατηγορίες, οι συνθήκες, τα μέτρα πρόληψης, το κόστος και τις επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει ένα εργατικό ατύχημα. Επιπρόσθετα, δίνουμε έμφαση στην εκτίμηση των εργατικών κινδύνων εφόσον αποτελούν έναν σημαντικό παράγοντα για τις επιπτώσεις που επιφέρουν τα ατυχήματα. Επίσης, αναλύουμε τα νομοθετικά πλαίσια που αφορούν την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων και των εργατικών ατυχημάτων. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα νομοθετικά πλαίσια που ακολουθεί η Ευρώπη. Συνεπακόλουθα, παρουσιάζουμε τα κύρια στατιστικά στοιχεία για τους επαγγελματικούς τραυματισμούς με βασική αναφορά στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στο Υπουργείο Εργασίας. Τέλος, καταλήγοντας στο συμπέρασμα, γίνεται αναφορά στους τρόπου αντιμετώπισης των εργατικών ατυχημάτων καθώς και στα μέτρα πρόληψης με σκοπό τη μείωση αυτών.

Λέξεις-κλειδιά: Υγιεινή, Ασφάλεια, Εργατικό Ατύχημα, Προστασία, Κίνδυνος, Εργασία.

ABSTRACT

The primary objective of a welfare state is to ensure the health and safety of workers, which is achieved through a specific legislative initiative for health and safety in the workplace. This initiative is crucial for improving working conditions and living conditions, enhancing their productivity and substantially mitigating the occurrence of professional illnesses and accidents. In this thesis we develop in detail and sharply the factors that contribute to the assessment of the hygiene and safety of workers as well as the accidents at work. Initially, there is a general introduction to their concepts of work accident and job security to make them proper understanding. Then we emphasize the importance and factors that affect work insurance in the various areas. We also refer to the importance of the accident at work as well as to the various conditions that analyzes work accidents such as the causes, categories, conditions, prevention measures, costs and impacts that an accident accident can have. In addition, we emphasize the assessment of labor risks as they are an important factor in the impact of accidents. We also analyze the legislative frameworks related to the hygiene and safety of workers and accidents. It also refers to the legislative frameworks followed by Europe. Consequently, we present the main statistics on professional injuries with a basic reference to the Social Security Foundation and the Ministry of Labor. Finally, concluding, reference is made to how to deal with accidents at work as well as the preventive measures in order to reduce them.

Key words: Health, Safety, Occupational Accident, Protection, Danger, Workplace.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Την τελευταία δεκαετία, η Ελλάδα έχει βιώσει πάνω από 22.000 εργατικά ατυχήματα, με αποτέλεσμα την απώλεια περίπου 90 εργαζομένων κατά τις ώρες εργασίας τους. Παράλληλα πολλά από τα ατυχήματα αυτά έχουν προκαλέσει σημαντικό αριθμό μόνιμων αναπηριών, καθώς και προσωρινή ανικανότητα για εργασία που μπορεί να διαρκέσει για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Οι συνέπειες αυτών των περιστατικών εκτείνονται πέρα από τον ανθρώπινο πόνο, καθώς έχουν ως αποτέλεσμα μειωμένη παραγωγικότητα, απώλεια παραγωγής, αυξημένα οφέλη ατυχημάτων και συνταξιοδοτικού κόστους και άλλες αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις. Επιπλέον, ο κοινωνικός αντίκτυπος του θανάτου ή της αναπηρίας ενός εργαζομένου λόγω ατυχήματος αντηχεί στον άμεσο κοινωνικό του κύκλο. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του ζητήματος των εργατικών ατυχημάτων και τελικά τη μείωση της εμφάνισής τους μέσω της δημιουργίας και επιβολής κέντρων υγείας και ασφάλειας, απαιτείται πλήρης τεκμηρίωση για τον εντοπισμό των αιτιών και των τύπων των ατυχημάτων, καθώς και της συχνότητάς τους σε διάφορους τομείς της οικονομίας και της εργασίας. Η συστηματική καταγραφή των εργατικών ατυχημάτων είναι ζωτικής σημασίας για τον περιορισμό τους, καθώς τα στατιστικά στοιχεία για τέτοια περιστατικά είναι πολύτιμα για τις επιθεωρήσεις εργασίας, τις βιομηχανικές και εμπορικές ενώσεις, τα εργατικά σωματεία και άλλους φορείς που επικεντρώνονται στην προαγωγή της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Όσον αφορά τη μελέτη μας για την Ελλάδα, συλλέγονται στατιστικά στοιχεία από διάφορους κρατικούς φορείς όπως το ΙΚΑ, το Υπουργείο Εργασίας, το Υπουργείο Ανάπτυξης, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και το Υπουργείο Μεταφορών. Ωστόσο, λόγω των ξεχωριστών μεθόδων καταγραφής και επεξεργασίας που χρησιμοποιεί κάθε οργανισμός, είναι δύσκολο να συγκριθούν και να αξιολογηθούν τα δεδομένα. Για τους σκοπούς της μελέτης μας θα βασιστούμε κατά κύριο λόγο στα στοιχεία που παρέχει το ΙΚΑ που ασφαλίζει την πλειοψηφία των εργαζομένων και περιλαμβάνει σχετικούς πίνακες για ανάλυση. Επιπλέον, θα χρησιμοποιήσουμε τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας για θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα, καθώς είναι πιο ολοκληρωμένα από το ΙΚΑ. Η απόφασή μας να χρησιμοποιήσουμε αυτές τις πηγές δεν είναι αυθαίρετη, καθώς αποτελούν τις κύριες πηγές για τη βιβλιογραφία για τα εργατικά ατυχήματα στην Ελλάδα που χρονολογείται από τα μέσα της δεκαετίας του '60. Στόχος μας είναι η

εξαγωγή συμπερασμάτων από τα δεδομένα και η λήψη μέτρων για την πρόληψη ή τη μείωση αυτών.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	iv
Περίληψη.....	v
Abstract.....	vi
Εισαγωγή.....	vii
<u>Κεφάλαιο 1^ο: Η έννοια του εργατικού ατυχήματος και της ασφάλειας εργασίας</u>	
1.1 Ορισμοί.....	11
1.2 Ιστορική Αναδρομή.....	13
<u>Κεφάλαιο 2^ο: Ασφάλεια Εργασίας</u>	
2.1 Η Σημασία της Ασφάλειας Εργασίας.....	15
2.2 Συνθήκες Εργασίας και Εργασιακό Περιβάλλον.....	16
2.3 Προστασία και Εξοπλισμός.....	18
2.4 Τεχνικός Ασφαλείας.....	23
2.5 Συντονιστής Ασφαλείας.....	25
2.6 Ιατρός Εργασίας.....	26
<u>Κεφάλαιο 3^ο: Εργατικό Ατύχημα</u>	
3.1 Η σημασία των επιπτώσεων ενός εργατικού ατυχήματος.....	30
3.2 Αιτίες εργατικού ατυχήματος.....	32
3.2.1 Συνθήκες εργασίας.....	34
3.2.2 Εξοπλισμός.....	35
3.2.3 Εργασία.....	36
3.2.4 Το Άτομο.....	37
3.3 Κατηγορίες εργατικού ατυχήματος.....	42
3.4 Κόστος εργατικού ατυχήματος.....	45
3.5 Πρόληψη εργατικού ατυχήματος.....	48
3.5.1 Ωφέλειες πρόληψης.....	49

3.5.2 Μέτρα πρόληψης.....	51
3.5.3 Κόστος πρόληψης.....	51
3.6 Επιπτώσεις εργατικού ατυχήματος.....	53
3.7 Διάκριση εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας.....	54
<u>Κεφάλαιο 4^ο: Εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου.....</u>	57
<u>Κεφάλαιο 5^ο: Νομοθεσία</u>	
5.1 Νομοθεσία για την Υγεία και Ασφάλεια των Εργαζομένων.....	68
5.2 Νομολογία για τα Εργατικά Ατυχήματα.....	75
5.3 Θεσμικό Πλαίσιο.....	84
5.4 Νομοθεσία στην Ευρώπη.....	87
<u>Κεφάλαιο 6^ο: Στατιστικά Στοιχεία.....</u>	91
Συμπεράσματα – Επίλογος.....	93
Βιβλιογραφία.....	95
Παραρτήματα.....	97
Κατάλογος πινάκων.....	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ

1.1 Ορισμοί

Στην αντίληψη των περισσότερων ανθρώπων, ο όρος υγεία και ασφάλεια στην εργασία σχετίζεται με τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι κατά την εργασία τους, οι οποίοι αφορούν στην υγεία τους και στη σωματική τους ακεραιότητα. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) ο ορισμός της υγείας και ασφάλειας στην εργασία έχει ευρύτερη έννοια, που περιλαμβάνει όχι μόνο τη διατήρηση ασφαλών συνθηκών εργασίας για την προάσπιση της σωματικής υγείας, αλλά και την εξασφάλιση, όσο το δυνατόν, πλήρους ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας του εργαζόμενου[18].

Για την **ασφάλεια στον χώρο εργασίας** λαμβάνονται πληροφορίες για τον εργασιακό χώρο, οι οποίες κατανέμονται σε δύο βασικές κατηγορίες.

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για τη θέση εργασίας όπως:

1. Ονομασία της θέσης εργασίας: Αναφέρει τον τίτλο της θέσης, όπως "Τεχνικός Υποστήριξης" ή "Μηχανικός Παραγωγής".
2. Επιμέρους εργασίες: Αναλύει τα καθήκοντα και τις ευθύνες που αναλαμβάνει ο εργαζόμενος στην θέση αυτή.
3. Χαρακτηριστικά των μηχανημάτων: Περιγράφει τα μηχανήματα, τα εργαλεία και τον εξοπλισμό που θα χρησιμοποιηθούν στην εργασία.
4. Προστασία του χειριστή: Περιγράφει τις απαιτούμενες προφυλάξεις και τα μέτρα ασφαλείας που πρέπει να λαμβάνονται για την προστασία του εργαζόμενου.
5. Εξοπλισμός, υλικά και ουσίες: Περιγράφει τα απαραίτητα εργαλεία, υλικά και ουσίες που θα χρησιμοποιηθούν στην εργασία.
6. Πηγές κινδύνου: Αναφέρει τους πιθανούς κινδύνους που σχετίζονται με τη θέση εργασίας και πώς μπορούν να προληφθούν.
7. Βαθμός επικινδυνότητας: Αναλύει τον βαθμό επικινδυνότητας της εργασίας και την αναγκαία εκπαίδευση ή πιστοποίηση που απαιτείται.

8. Καθήκοντα του εργαζόμενου: Περιγράφει τις αναμενόμενες δραστηριότητες και τις αρμοδιότητες του εργαζόμενου στη θέση αυτή.

9. Οργάνωση της εργασίας: Περιγράφει το πλαίσιο και τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την οργάνωση της εργασίας στη συγκεκριμένη θέση.

Το δεύτερο μέρος επικεντρώνεται στην αξιολόγηση των κινδύνων που συνδέονται με τη θέση εργασίας. Αξιολογούνται οι πηγές κινδύνου, οι απαιτούμενες δεξιότητες για την ασφαλή εκτέλεση της εργασίας και τα εξωτερικά στοιχεία που επηρεάζουν τη συμπεριφορά του εργαζόμενου[17][18].

Ως εργατικό ατύχημα ορίζεται το συμβάν κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή αυτή και το οποίο εμπίπτει σε κάποιο βίαιο και αιφνίδιο γεγονός, που έχει ως συνέπεια την ανικανότητα του ατόμου για εργασία ή ακόμα και το θάνατό του. Ένα βίαιο γεγονός χαρακτηρίζεται από μια εξαιρετική και απότομη επίδραση από εξωτερικό παράγοντα, άσχετο με τη φυσική κατάσταση του εργαζομένου. Η επιβάρυνση των όρων εργασίας κάτω από απρόβλεπτες και έκτακτες συνθήκες μπορεί να αποτελεί την αιτία της επίδρασης αυτής. Συνεπώς, ένα εργατικό ατύχημα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει συμβεί εάν μια προϋπάρχουσα πάθηση εμφανιστεί ή επιδεινωθεί υπό κανονικές συνθήκες εργασίας. Εναλλακτικά, εάν η ασθένεια εμφανιστεί κατά την εργασία κάτω από εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες, θεωρείται εργατικό ατύχημα.

Με βάση την νομολογία, η υπερπροσπάθεια του μισθωτού που είχε ως αποτέλεσμα την ανικανότητα για εργασία ή ακόμη και θάνατο είναι εργατικό ατύχημα.

- Ένα παράδειγμα, που αποφασίστηκε από τα Δικαστήρια ως εργατικό ατύχημα, είναι το οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου που προκλήθηκε από δυσμενείς συνθήκες και ασυνήθιστους όρους εργασίας.
- Επίσης έχει οριστεί ως εργατικό ατύχημα εκείνο που προκλήθηκε από ανάθεση βαρείας εργασίας σε εργαζόμενο που δεν είχε ολοκληρωθεί η θεραπεία του[20].

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Από τα βάθη της ιστορίας, η εργασία ήταν άμεσα συνδεδεμένη με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων. Οι εργάτες είχαν συνειδητοποιήσει από πολύ νωρίς ότι σε αντίξοες καιρικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, οι βαριές και χειρωνακτικές εργασίες, επιβάρυναν τον οργανισμό και το «μυοσκελετικό» τους σύστημά, επιφέροντάς τους διάφορες ασθένειες ή ακόμα και θάνατο.

Η χρονική αφετηρία της ιστορίας για την ασφάλεια της εργασίας οριοθετείται από την αρχή της βιομηχανικής επανάστασης, όταν οι ανεξάρτητοι καλλιεργητές και οι δουλοπάροικοι εξελίχθηκαν σε εργάτες της βιομηχανίας. Την εποχή εκείνη η φυσική επιβίωση των εργαζομένων ήταν το βασικό και αποκλειστικό μέλημα τους καθώς η προσφορά εργατικών χεριών ξεπερνούσε κατά πολύ τη ζήτηση αυτών. Επομένως δεν υπήρχε η απαιτούμενη προσοχή σε θέματα όπως η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων στο εργασιακό τους περιβάλλον και κατά συνέπεια η ασφάλεια τους ήταν αποκλειστικά εξαρτώμενη από τους ίδιους και πιο συγκεκριμένα από την «νοημοσύνη», τη «γνώση», και τη «δεξιότητα» των ίδιων των εργαζομένων. Ενώ οι εργοδότες δεν έφεραν ευθύνη για τυχόν ατυχήματα που συνέβαιναν κατά την βιομηχανική παραγωγή. Όμως τα δυστυχήματα ήταν πολλά, οι ακρωτηριασμοί και οι θάνατοι επίσης και η πίεση της κοινής γνώμης γιγαντωνόταν όλο και περισσότερο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τον ξεσηκωμό των εργαζομένων και την απαρχή των διαμαρτυριών για αποζημίωση των ατυχημάτων. Ταυτόχρονα όμως οδήγησε και στην αλλαγή στάσης των επιχειρηματιών ώστε να γίνει το πρώτο βήμα προμήθειας μηχανημάτων που προφύλασσαν στοιχειωδώς τους εργαζόμενους, όπως μηχανήματα με προφυλακτήρες και χρήση μέσων ατομικής προστασίας όπως κράνη. Στη συνέχεια, στα πλαίσια της προσπάθειας ελάττωσης των εργατικών ατυχημάτων έγινε η αρχή της εκπαίδευσης των εργαζομένων από τους εκάστοτε επιχειρηματίες προς αυτή την κατεύθυνση[14].

Την εποχή της ίδρυσης της σύγχρονης Ελλάδας, και ειδικότερα του νέου ελληνικού κράτους (6-1-1827), δεν υπήρχαν σχετικοί νόμοι ή μέτρα για την υγεία και την ασφάλεια. Η πρώτη προσπάθεια οργάνωσης της κοινωνικής πρόνοιας καταγράφεται στο Β.Δ. της 18ης Δεκεμβρίου 1836, το οποίο αφορά τη σύσταση ειδικού ταμείου για τη φροντίδα των ναυτικών που αγωνίζονται για τη ζωή τους. Ωστόσο, το διάταγμα αυτό τέθηκε σε ισχύ 25 χρόνια αργότερα με τον νόμο του 1861/24-8-1861 περί ορυχείων,

και λατομείων, ο οποίος προέβλεπε τη φροντίδα των εργατών και των οικογενειών τους σε περίπτωση ατυχήματος, τις Κυριακές ως αργίες, το εργασιακό ωράριο, τη γυναικεία και παιδική εργασία, καθώς και την καθιέρωση της υποχρεωτικής απόλυσης. Από εκείνη την περίοδο, οι εργασιακές συνθήκες έχουν βελτιωθεί αισθητά. Σε αυτό συνέβαλαν οι αλλαγές στις στάσεις ζωής, η βιομηχανική και τεχνολογική πρόοδος, η παρακμή του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα παραγωγής και η αντίστοιχη ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών[2].

Σήμερα, αρκετές είναι οι νομοθετικές παρεμβάσεις που υπάρχουν, καθώς συνεχίζουν να υφίστανται υψίστης σημασίας ζητήματα που χρήζουν περαιτέρω βελτίωσης όπως οι επαγγελματικές συνθήκες, η πρόληψη των κινδύνων και η αποφυγή των εργατικών ατυχημάτων. Η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων στην εργασία είναι ευθύνη της διοίκησης της επιχείρησης ή του οργανισμού. Είναι μια υπόθεση όπου εμπλέκονται διευθυντές, διοίκηση, μηχανικοί και εργοδηγοί. Για το λόγο αυτό εξακολουθούν να θεσπίζονται οδηγίες για τον ομαλό και ασφαλή τρόπο εργασίας. Η πληρότητα οποιασδήποτε παραγωγικής διαδικασίας δεν νοείται, εφόσον δεν συνδυάζεται από οδηγίες ορθής χρήσης μηχανημάτων, δίνοντας έμφαση στους κανόνες πρόληψης ατυχημάτων[6].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2.1 Η Σημασία της Ασφάλειας Εργασίας

Όπως περιγράφεται στην ΥΑ 48416/2564/2017 η διασφάλιση ενός υγιούς, ασφαλούς και υψηλής ποιότητας εργασιακού περιβάλλοντος αποτελεί βασική απαίτηση της σύγχρονης ζωής για την κοινωνικοοικονομική ευημερία, η οποία με τη σειρά της συμβάλλει αποφασιστικά στην αύξηση της κοινωνικής παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Κατά συνέπεια, υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον σε κάθε κοινωνία για τη διερεύνηση, τεκμηρίωση, εφαρμογή και διατήρηση βασικών αρχών και κανόνων για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία. Για το λόγο αυτό, η επαγγελματική υγεία και ασφάλεια (Υ.Α.Ε.) έχει εξελιχθεί σε διεπιστημονικό πεδίο στο οποίο συνεργάζονται διάφοροι επιστημονικοί τομείς όπως η ιατρική της εργασίας, η δημόσια υγεία, η βιομηχανική μηχανική, η εργονομία, η ψυχολογία, η φυσική, η χημεία και η βιολογία. Στην ΥΑΕ αφενός μελετώνται και παρουσιάζονται τα κατάλληλα μέτρα που θα πρέπει να υιοθετούνται για την προστασία της υγείας των εργαζόμενων από εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικά νοσήματα και αφετέρου αναζητούνται οι παράγοντες εκείνοι, που είναι καθοριστικοί για τη βελτίωση του επιπέδου των εργασιακών συνθηκών.

Σκοπός της εκτενής έρευνας που πραγματοποιείται γύρω από το αντικείμενο της Υγείας και την Ασφάλειας αποτελεί η μείωση του φαινομένου των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών νοσημάτων, αν όχι η πλήρης εξάλειψη τους, και παράλληλα ο έλεγχος και η ταυτοποίηση των παραγόντων που τα προκαλούν. Από την πλευρά του ο επιστημονικός τομέας της Υ.Α.Ε. είναι απαραίτητο να συμπορεύεται ταυτόχρονα και με άλλους επιστημονικούς κλάδους, όπως για παράδειγμα τον κλάδο της δημόσιας υγείας, της βιομηχανικής μηχανικής, της ιατρικής της εργασίας και της ψυχολογίας, για την εκπλήρωση των προαναφερθέντων σκοπών. Επιπλέον, στο κομμάτι που αφορά στο πεδίο των εφαρμογών, η ισχύς των «εννοιών» της Υ.Α.Ε. καλύπτει όλο το εύρος των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων είτε αυτές ανήκουν στον δημόσιο, είτε στον ιδιωτικό τομέα. Πιο συγκεκριμένα οι εργοδότες και οι υπεύθυνοι για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία θα πρέπει να

συμμορφώνονται με τις διατάξεις του νόμου για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία βάσει επιστημονικών συμβούλων. Αυτό γίνεται για να μπορούν να αξιολογούν τις πηγές κινδύνου στους χώρους εργασίας που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους και κατόπιν να κρίνουν αν είναι αναγκαία ορισμένα μέτρα προστασίας και πώς θα πρέπει να εφαρμόζονται στον χώρο εργασίας[5].

Με αυτόν τον τρόπο σημειώνεται μια κοινωνικοοικονομική πρόοδος που ταυτόχρονα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, παρέχοντας κατάλληλες συνθήκες για ένα πιο αποδοτικό εργατικό δυναμικό.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ILO), "περίπου 2,34 εκατομμύρια εργαζόμενοι πεθαίνουν από εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, 160 εκατομμύρια από μη θανατηφόρες επαγγελματικές ασθένειες και 270 εκατομμύρια από εργατικά ατυχήματα ετησίως. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες), σημειώνονται 2,5 εκατομμύρια ατυχήματα και 3.515 θάνατοι ετησίως που οδηγούν σε τουλάχιστον τετραήμερη απουσία από την εργασία". Άλλα δεδομένα, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία (EU-OSHA) και τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο χρονικό διάστημα 2000-2010, "περίπου 160.000 εργαζόμενοι έχουν χάσει τη ζωή τους από επαγγελματικές ασθένειες, περισσότεροι από 4.000 εργαζόμενοι έχουν σκοτωθεί σε εργατικά ατυχήματα και περισσότεροι από 3 εκατομμύρια εργαζόμενοι πολίτες έχουν υποστεί κάποιου είδους εργατικό ατύχημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση"[12][21].

2.2 Συνθήκες Εργασίας και Εργασιακό Περιβάλλον

Σήμερα ο εργασιακός χώρος δεν είναι πλέον το καταθλιπτικό μέρος με τα αναρίθμητα μηχανήματα στη σειρά και τους εργαζόμενους να αγωνίζονται ακατάπαυστα για να ανταπεξέλθουν σε αντίξοες συνθήκες, με ανυπόφορους θορύβους, και με μουτζουρωμένα πρόσωπα. Ούτε περιλαμβάνει εργαζόμενους που απασχολούνται σε όλη τη βάρδια με το πάτημα ενός κουμπιού. Σήμερα στην εποχή της αυτοματοποίησης, έχουν επέλθει αλλαγές που έχουν επηρεάσει σημαντικά και τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων. Αν και έχουν γίνει προσπάθειες για τη βελτίωση τους και για την προστασία των εργαζομένων, οι κίνδυνοι που εγκυμονούν στις συνθήκες αυτές

παραμένουν σοβαροί και απειλούν τη ζωή και την ασφάλεια των εργαζομένων σε παγκόσμιο επίπεδο. Παρόλα αυτά, έχουν σημειωθεί βελτιώσεις στον χώρο εργασίας, όπως η μείωση των ατυχημάτων και η εφαρμογή νέων νομοθεσιών για την προστασία τους. Επιπλέον η εκπαίδευση και η ενημέρωση των εργαζομένων για τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν είναι εξίσου σημαντική για την ασφάλεια στον χώρο εργασίας.

Ωστόσο ακόμα και σήμερα υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά το εργασιακό περιβάλλον. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ψήφιση νέων νόμων, την εποικοδομητική συνεργασία των εμπλεκόμενων στο χώρο εργασίας αλλά και τη διενέργεια μελετών με στόχο την επίδραση του χώρου εργασίας για τους ίδιους τους εργαζομένους τόσο κατά την ώρα της εργασίας όσο και για την εξασφάλιση καταλληλότερων συνθηκών στο απώτερο μέλλον. Έτσι επιτυγχάνεται η μείωση της κούρασης των εργαζομένων ενώ παράλληλα βελτιώνεται η παραγωγικότητά τους με σκοπό το κοινωνικό όφελος[14].

Το εργασιακό περιβάλλον αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα εφόσον επηρεάζει τις συνθήκες εργασίας σε μία επιχείρηση ή σε οποιοδήποτε άλλο εργασιακό πλαίσιο. Συνεπώς μπορεί να επηρεάσει άμεσα την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων καθώς και την απόδοσή τους. Οι παράγοντες αυτοί είναι οι φυσικοί, χημικοί, βιολογικοί και εργονομικοί.

Μερικοί από τους φυσικούς παράγοντες στο εργασιακό περιβάλλον οι οποίοι δύναται να δημιουργήσουν προβλήματα στην υγεία των εργαζομένων και να αποτελέσουν την αιτία διαφόρων εργατικών ατυχημάτων είναι ο έντονος θόρυβος, η υψηλή ή η χαμηλή θερμοκρασία και ο ανεπαρκής εξαερισμός. Επίσης, οι χημικές ουσίες αποτελούν συχνά πηγή κινδύνων λόγω της φύσης τους και του τρόπου χρήσης τους. Τα τελευταία χρόνια έχουν χρησιμοποιηθεί περίπου 1.850.000 χημικές ουσίες στις διαδικασίες παραγωγής, ενώ καθημερινά προστίθενται 4.000 νέες. Ανάλογα με το αν πληρούνται ή όχι οι τεχνικές προϋποθέσεις και οι προϋποθέσεις ασφαλείας, οι χημικές εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός μπορούν να αποτελέσουν εξίσου κίνδυνο για τους εργαζόμενους. Όσον αφορά τους βιολογικούς παράγοντες, αναφέρονται σε μικροοργανισμούς, κυτταρικούς σχηματισμούς ή ανθρώπινα ενδοπαράσιτα, συμπεριλαμβανομένων και των γενετικά τροποποιημένων, που μπορούν να προκαλέσουν μόλυνση, αλλεργία, τοξικότητα ή άλλη επικίνδυνη κατάσταση για την ανθρώπινη υγεία. Οι μικροοργανισμοί περιλαμβάνουν ιούς, βακτήρια, μύκητες και πρωτόζωα.

Οι βιολογικοί παράγοντες αντιμετωπίζονται ως σημαντικός κίνδυνος έκθεσης για πολλούς εργαζομένους σε αρκετούς τομείς των οικονομικών κλάδων παραγωγής. Η έκθεση στους βιολογικούς παράγοντες μπορεί να προκύψει μέσω της επαφής με ανθρώπους που έχουν μολυνθεί, με μολυσμένα ζώα που μεταδίδουν ασθένειες στους ανθρώπους (ζωονόσοι) και με μολυσμένο ανθρώπινο ιστό ή/και σωματικά υγρά (όπως οι εργαζόμενοι σε εργαστήρια).

Τέλος μια επιστήμη που αναπτύχθηκε στον 20ο αιώνα και ασχολείται με την προσαρμογή του περιβάλλοντος εργασίας στις ανθρώπινες ανάγκες και απαιτήσεις, είναι η εργονομία. Οι βασικοί της στόχοι είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς, ευχάριστου, άνετου και αποτελεσματικού εργασιακού περιβάλλοντος, η μείωση των επαγγελματικών τραυματισμών και παθήσεων καθώς και η μείωση των ημερών απουσίας από την εργασία, η βελτίωση των συνθηκών εργασία και η αύξηση της παραγωγικότητας. Η εργονομία αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τη βελτίωση της απόδοσης των εργαζομένων, την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής στον χώρο εργασίας[10].

2.3 Προστασία και Εξοπλισμός

Για να εξασφαλιστεί ένα ασφαλές εργασιακό περιβάλλον για τους εργαζόμενους, αρχικά πρέπει να εφαρμόζονται τα προληπτικά μέτρα υγείας και ασφάλειας στο χώρο εργασίας. Ειδικότερα τα εργαλεία, τα μηχανήματα και τα οχήματα οφείλουν να επιλέγονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές που απαιτούνται βάσει των ασφαλών πρακτικών και της μελέτης εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου που έχει πραγματοποιηθεί από τον τεχνικό ασφαλείας. Για το λόγο αυτό ο ακριβής σχεδιασμός, η σωστή οργάνωση, η αποτελεσματική διαχείριση, η συστηματική παρακολούθηση και η επανεξέταση όλων των θεμάτων υγείας και ασφάλειας οφείλουν να είναι υποχρεωτικά σε όλα τα στάδια των εργασιών. Επίσης, είναι ευθύνη του τεχνικού ασφαλείας να διασφαλίζει ότι οι κανόνες υγείας και ασφάλειας εφαρμόζονται σωστά και αποτελεσματικά, ενώ παράλληλα όλοι οι εμπλεκόμενοι πρέπει να συμμορφώνονται με συνέπεια στις εν λόγω υποδείξεις.

Στα πλαίσια της εργασίας, η ασφάλεια των εργαζομένων είναι το πρωταρχικό μέλημα τόσο πριν ξεκινήσουν τα καθήκοντά τους όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας τους. Αυτό ισχύει τόσο για μικρές όσο και για μεγάλες επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να υπάρχει σωστός σχεδιασμός και προγραμματισμός σε κάθε στάδιο της εργασιακής διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πιθανές τροποποιήσεις που μπορεί να προκύψουν. Όσον αφορά τον σωστό σχεδιασμό, είναι απαραίτητο να συγκεντρωθούν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα χαρακτηριστικά του έργου και τη θέση του. Έτσι, η ολοκλήρωση της εργασίας δεν εξαρτάται μόνο από τον χώρο εργασίας, τον χρόνο εκπλήρωσης της και τα υλικά που χρησιμοποιούνται, αλλά είναι απαραίτητη και η ανθρώπινη συνεισφορά για ένα αξιόλογο αποτέλεσμα. Η ασφάλεια στον χώρο εργασίας περιλαμβάνει τη διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων και όλων των ατόμων που εμπλέκονται στη διαδικασία, καθώς και τη διατήρηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας. Αυτό εμπεριέχει την ανάλυση και την αξιολόγηση των κινδύνων και τη λήψη μέτρων για την πρόληψη ατυχημάτων. Επίσης, περιλαμβάνει την κατάρτιση και την ενημέρωση των εργαζομένων σε θέματα ασφάλειας και υγείας στον χώρο εργασίας, καθώς και τη διασφάλιση της ύπαρξης επαρκούς εξοπλισμού και προστατευτικών μέσων. Επιπλέον, η ασφάλεια στον χώρο εργασίας πρέπει να αξιολογείται τακτικά με σκοπό τη συμμόρφωση με τους κανόνες ασφαλείας και την πρόληψη τυχόν ατυχημάτων και κινδύνων.

Στους χώρους εργασίας ο αερισμός και ο κατάλληλος φωτισμός είναι απαραίτητα στοιχεία ενώ ανάλογα με τις συνθήκες του καιρού και την εποχή είναι σημαντικό να διατίθεται και τεχνητός φωτισμός με ή χωρίς το ενδεχόμενο φυσικού φωτισμού. Οι αρνητικές επιπτώσεις του ανεπαρκούς φωτισμού στο χώρο εργασίας μπορεί να οδηγήσουν σε διαταραχές της όρασης, συμπεριλαμβανομένων πονοκεφάλων, ερεθισμού των ματιών, διπλής όρασης, λήθαργου και δυσκολίας προσαρμογής. Αναφορικά με τον κατάλληλο τεχνητό φωτισμό, θα πρέπει να προσαρμόζεται στη φύση της εργασίας και να μιμείται το φυσικό φως για να αποφευχθούν υπερβολικές αντιθέσεις και αλλαγές φωτεινότητας. Επιπλέον, οι διακόπτες φώτων θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμοι και να τοποθετούνται κοντά σε εισόδους, εξόδους και διαδρόμους.

Εκτός από τον φωτισμό και τον θόρυβο, οι κατάλληλες συνθήκες θερμοκρασίας είναι επίσης σημαντικές για την καλή απόδοση εργασίας. Το εργασιακό περιβάλλον καλό θα

είναι να βρίσκεται σε μια θερμοκρασία φυσιολογική. Η εργασία σε υψηλές θερμοκρασίες μπορεί να προκαλέσει κόπωση και υπνηλία, ενώ η εργασία σε χαμηλές θερμοκρασίες μπορεί να προκαλέσει ανησυχία και έλλειψη συγκέντρωσης. Οι ακραίες θερμοκρασίες μπορεί να είναι ακόμη και επικίνδυνες για την υγεία και τη ζωή ενός ατόμου. Οι χώροι εργασίας θα πρέπει να διατηρούνται καθαροί και χωρίς εμπόδια, ώστε να επιτυγχάνεται τόσο η καθαριότητα, όσο και η ασφαλής μετακίνηση των εργαζομένων, ενώ ο υπολογισμός των διαστάσεων στους διαδρόμους κυκλοφορίας των εργαζομένων ή/και των εμπορευμάτων θα πρέπει να γίνεται βάσει του αναμενόμενου αριθμού χρηστών. Οι χώροι αυτοί θα πρέπει επίσης να χωρίζονται σε διαμερίσματα, ώστε να εξασφαλίζεται καλύτερα η ασφαλής πρόσβαση τόσο για τους ανθρώπους όσο και για τα οχήματα. Ειδικότερα, τα μηχανήματα και τα οχήματα πρέπει να τοποθετούνται σε απόσταση ασφαλείας από τους διαδρόμους των εργαζομένων, ενώ στις περιοχές κίνησης των μηχανημάτων και των οχημάτων πρέπει να υπάρχουν διαγραμμίσεις, προστατευτικά κιγκλιδώματα και κατάλληλη περίφραξη. Ταυτόχρονα, ένα διάγραμμα των διαδρόμων μεταφοράς με τις κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να αναρτάται σε εμφανές σημείο στο χώρο εργασίας. Από την άλλη πλευρά ο εξοπλισμός ασφαλείας που χρησιμοποιείται για τη σήμανση σε έναν εργασιακό χώρο θα πρέπει να διαθέτει ένα αξιόπιστο σύστημα λειτουργίας τόσο κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας όσο και κατά τις ώρες εκτός εργασιακού ωραρίου. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να παρέχεται εύκολη πρόσβαση στον εξοπλισμό για τη διενέργεια επισκευών στις σημάσεις ενώ κρίνεται σκόπιμο να υπάρχει και ο κατάλληλος φωτισμός για την εξασφάλιση της ορατότητας κατά τη διάρκεια της νύχτας[21].

Οι κύριες προειδοποιήσεις θα πρέπει να είναι ορατές σε όλες τις εξόδους, με ιδιαίτερη έμφαση στις εξόδους που βρίσκονται σε διαδρόμους ή δρόμους κυκλοφορίας, προκειμένου να αποφευχθούν ατυχήματα και να ενημερωθούν οι εργαζόμενοι για την ασφαλή τους έξοδο όταν πλησιάζουν οχήματα που φορτώνουν ή εκφορτώνουν σε αυτά τα σημεία. Ακόμη, καλό θα ήταν να υπάρχει αρκετός χώρος για τη στάθμευση και τον ελιγμό των οχημάτων, ώστε να μην περιορίζεται η ορατότητα των οδηγών και να μην τίθενται σε κίνδυνο οι εργαζόμενοι που κινούνται στο χώρο εργασίας.

Επιπλέον, θα πρέπει πάντα να διαθέτει χώρους υγιεινής, καθώς και χώρους παρασκευής και κατανάλωσης τροφίμων, αποδυτήρια και ντουλάπια για την αποθήκευση των μέσων ατομικής προστασίας, τα οποία θα πρέπει να είναι εύκολα

προσβάσιμα από όλους τους εργαζόμενους. Οι εγκαταστάσεις των χώρων υγιεινής είναι αναγκαίο να ελέγχονται κατάλληλα από τους εργοδότες που είναι υπεύθυνοι για την παροχή τους σε πληθώρα, για όλους τους μισθωτούς και σε κοντινή απόσταση από τον χώρο εργασίας. Επιπρόσθετα, οι εργολάβοι έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την εγκατάσταση κινητών χώρων υγιεινής στο εργοτάξιο ακόμη και αν υπάρχει πιθανότητα οι εργαζόμενοι να απασχολούνται σε εξωτερικά εργοτάξια χωρίς την ύπαρξη ανάλογων υποδομών. Απαραίτητη προϋπόθεση για να διατηρείται καθαρός και τακτοποιημένος ο εργασιακός χώρος είναι η πρόβλεψη για χώρους απόθεσης αποβλήτων, καθώς και για υποδομές αποθηκευτικών χώρων. Δηλαδή, οι αποθήκες οφείλουν να παραμένουν σε τάξη έτσι ώστε οι χρήστες να εισέρχονται με ασφάλεια ενώ, τα υλικά καλό θα ήταν να βρίσκονται σε χώρους ειδικά διαμορφωμένους και όχι σε μεγάλο ύψος, για να αποφεύγονται ο κίνδυνος πτώσης και η πρόκληση ατυχημάτων. Οι διάδρομοι, οι εξοδοί κινδύνου και οι σκάλες είναι επίσης σημαντικό να μένουν ασφαλείς και ανεμπόδιστες και να μην αποτελούν τόπο αποθήκευσης υλικών ή απορριμμάτων που εμποδίζουν τους διαδρόμους, ιδίως σε κρίσιμες καταστάσεις όπου είναι απαραίτητο να εκκενωθούν οι διάδρομοι. Τα απορρίμματα καλό θα ήταν να διατηρούνται σε κατάλληλους περιέκτες προς απόρριψη και να αποβάλλονται με ασφάλεια. Όμως, η μεγαλύτερη βαρύτητα πρέπει να δίνεται στα εύφλεκτα υλικά, τα οποία οφείλουν να απορρίπτονται τακτικά για να αποφεύγονται οι κίνδυνοι πυρκαγιάς, ενώ οι μέθοδοι διαχείρισης απορριμμάτων πρέπει να προγραμματίζονται εκ των προτέρων, με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται η έγκαιρη και αποτελεσματική τους απομάκρυνση.

Παράλληλα η ασφάλεια του εργοταξίου που χειρίζεται ικριώματα είναι αναγκαίο να έχει σχεδιάσει σωστά την τοποθέτηση τους με την επιτήρηση του Τεχνικού Ασφαλείας, αφού μια λάθος ρύθμιση μπορεί να αυξήσει τον φόβο πτώσης του ατόμου που τα χρησιμοποιεί. Οι ασφαλείς σκαλωσιές δύναται, σε πολλές περιπτώσεις, να βοηθήσουν στην αποφυγή τραυματισμών ή τον θάνατο των εργαζομένων. Οι σκαλωσιές θα πρέπει να είναι αμιγείς, άκαμπτες και ικανές να αντέξουν όχι μόνο το βάρος του εργαζομένου αλλά μέχρι και τέσσερις φορές το προβλεπόμενο φορτίο τους. Πρέπει πάντα να χρησιμοποιούνται κιγκλιδώματα ασφαλείας και αξεσουάρ σκαλωσιάς για να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή ασφάλεια. Τέλος, η ενημέρωση των εργαζομένων πρέπει να γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα από τον Τεχνικό Ασφαλείας, καθώς από τη λανθασμένη χρήση των ικριωμάτων μπορεί να προκύψει κάποιο ατύχημα.

Ο κατάλληλος εξοπλισμός και τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας, όπως κράνη, γυαλιά, μάσκες προσώπου, γάντια, ζώνες ασφαλείας και παπούτσια, για την προστασία του προσώπου, του κεφαλιού, των ματιών, του αναπνευστικού συστήματος και των άκρων, καθώς και για την αποφυγή ατυχημάτων από κινούμενα οχήματα, πρέπει να παρέχονται και να γίνεται χρήση τους από όλους τους εργαζομένους στους χώρους εργασίας και στα εργοτάξια. Διότι, η έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού ή η χρήση ακατάλληλου εξοπλισμού μπορεί να καταστήσει αμφισβητήσιμη την ασφάλεια στο εργοτάξιο και να προκαλέσει σοβαρά ατυχήματα. Σύμφωνα με τον νόμο 4483/2017 τα μέσα ατομικής προστασίας είναι υποχρεωμένα να διαθέτουν την ειδική σήμανση "CE" και να δίνονται δωρεάν, ενώ για να εφαρμόζουν ακριβώς στον χρήστη χρειάζεται να έχουν το κατάλληλο μέγεθος. Τέλος, τα προϊόντα αυτά πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για συγκεκριμένο σκοπό, με βάση τις οδηγίες χρήσης του κατασκευαστή, να συντηρούνται και να αποθηκεύονται υπό καθαρές, υγιεινές και κατάλληλες συνθήκες. Η εφαρμογή των κανόνων πρόληψης και ασφάλειας στο χώρο εργασίας απαιτεί επίσης τεκμηρίωση με βάση την απαραίτητη γραφειοκρατία. Η τήρηση της απαραίτητης τεκμηρίωσης, όπως το σχέδιο ασφάλειας και υγείας (Σ.Α.Υ.), ο φάκελος ασφάλειας και υγείας (Φ.Α.Υ.) και το ημερολόγιο μέτρων ασφαλείας (Η.Μ.Α) αποτελεί μέρος των νομικών απαιτήσεων για τους περισσότερους εργοδότες και εργολάβους πριν από την έναρξη οποιασδήποτε τεχνικής εργασίας. Οι Επιθεωρητές του Υπουργείου Εργασίας είναι αρμόδιοι για την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων, καθώς και για τη γενική εποπτεία της εργατικής νομοθεσίας. Οι τεχνικοί ασφαλείας και οι εργολάβοι υποχρεώνονται να κρατούν έγγραφα με αποδεικτικά στοιχεία που επιβεβαιώνουν όλες τις εργασίες, ανάλογα με τον τομέα ευθύνης τους. Επιπρόσθετα, η εκπαίδευση είναι η πιο σημαντική μέθοδος για την επίτευξη της ασφάλειας και την αποφυγή των ατυχημάτων. Πριν από την έναρξη της εργασίας σε μια εταιρεία ή σε ένα εργοτάξιο και πέρα από τις γνώσεις και την εμπειρία τους, όλοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να εκπαιδεύονται και να ενημερώνονται σε θέματα ασφαλείας, ώστε να μάθουν για όλους τους κινδύνους που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά την εργασία τους. Οι εργαζόμενοι χωρίς την απαραίτητη κατάρτιση είναι οι πιο επιρρεπείς σε ατύχημα, καθώς αναμένεται να κάνουν λάθη εφόσον δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις και μπορούν να βάλουν σε κίνδυνο τον εαυτό τους και τους άλλους υπαλλήλους. Ωστόσο, η σωστή εκπαίδευση σε θέματα ασφαλείας και πρόληψης κινδύνων είναι απαραίτητη για όλους τους εργαζόμενους πριν ξεκινήσουν την εργασία τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην έγκαιρη αναγνώριση και κατανόηση των πιθανών κινδύνων καθιστώντας

τους εργαζομένους πάντα προσεκτικούς και να προλαμβάνουν ή να αποφεύγουν πιθανά ατυχήματα. Η εκπαίδευση σε θέματα υγείας και ασφάλειας είναι μια διαδικασία όπου οι εργοδότες και όλοι όσοι ασχολούνται με την υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας έχουν υποχρέωση να ακολουθούν. Με τη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά σεμινάρια και την ενημέρωση για τις νέες εξελίξεις, μπορούν να μοιραστούν αυτές τις γνώσεις με τους υπαλλήλους τους και να τους ενημερώνουν για τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Για το λόγο αυτό οι υπεύθυνοι οργανισμοί, όπως είναι το «Ελληνικό Ινστιτούτο για την Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.), και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Ασφάλεια και Υγεία της Εργασίας (EU-OSHA)» έχουν εκπονήσει σε βάθος χρόνου ερευνητικές μελέτες με σκοπό να προληφθούν και να αποφευχθούν οι αναδυόμενοι κίνδυνοι, καθώς και σαφείς κατευθύνσεις έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να είναι υγιείς και ασφαλείς, με απώτερο σκοπό να βοηθήσουν τους επιχειρηματικούς κλάδους και όσους έχουν την ευθύνη για την ασφαλή και αποτελεσματική εκπαίδευση των εργαζομένων σε καινοτόμα προγράμματα και διερευνητικές εργασίες που έχουν σχέση με την υγεία και ασφάλεια[5].

2.4 Τεχνικός Ασφαλείας

Στη διεθνή αλλά και στην ελληνική κοινότητα, ο όρος "τεχνικός ασφαλείας", υπερτερεί του όρου «μηχανικός ασφαλείας» διότι ο όρος "τεχνικός" καλύπτει όλες τις ειδικότητες του μηχανικού. Δεν είναι λοιπόν περίεργο που στη σύγχρονη εποχή απαιτείται παράλληλη συνδρομή και άλλων επαγγελματικών εξειδικεύσεων, όπως χημικοί, μηχανικοί, ηλεκτρολόγοι και ηλεκτρολόγοι μηχανικοί εφόσον τα θέματα της παραγωγικής διαδικασίας γίνονται όλο και πιο πολύπλοκα, συνεπώς οι γνώσεις των μηχανικών από μόνες τους δεν αρκούν.

Οι τεχνικοί ασφαλείας είναι υποχρεωμένοι:

- 1) Να παρέχουν συμβουλές σε εργοδότες και τους εκάστοτε υπεύθυνους για θέματα υγείας και ασφάλειας και αποφυγής ατυχημάτων.
- 2) Να εξετάζουν την ασφάλεια των εργαλείων, του εξοπλισμού, των πρώτων υλών και των μεθόδων παραγωγής πριν από την έναρξη της παραγωγής.

3) Να επισκέπτονται τακτικά τον χώρο εργασίας για τον εντοπισμό πιθανών ελλείψεων και παραλείψεων και να υποδεικνύουν διορθωτικά μέτρα.

4) Να αναλύουν τα τυχόν ατυχήματα και να παραθέτουν εμπειριστατωμένες προτάσεις στον εργοδότη για την αποφυγή επανάληψης του ατυχήματος στο μέλλον.

5) Να εξασφαλίζουν την ασφάλεια των εργαζομένων εκπαιδευόντάς τους στη χρήση των μέσων ατομικής προστασίας και επισημαίνοντάς τους όλους τους αναμενόμενους κινδύνους και τον τρόπο αποφυγής τους.

Οι τεχνικοί ασφαλείας έχουν χρέος να συμπράττουν συνδυαστικά με όλους τους φορείς που έχουν την ευθύνη της ασφαλείας στον χώρο εργασίας όπως είναι οι διευθυντές τμημάτων, οι Ε.Υ.Α.Ε., τα συμβούλια των εργαζομένων, τους εκπροσώπους ασφαλείας, τους ιατρούς εργασίας, κ.λπ. Οι σχέσεις τους οφείλουν να είναι εξίσου άριστες με όλους, συμπεριλαμβανομένου και των εργοδοτών. Ακόμη οφείλουν να έχουν τακτική εποπτεία και ενημέρωση ούτως ώστε τα όποια προβλήματα να επιλύονται από κοινού και μέσω διαλόγου.

Ο νόμος 3850/2010 περιγράφει λεπτομερώς στα άρθρα 11, 13, 14 και 16 «τα προσόντα, τις συμβουλευτικές αρμοδιότητες και τα καθήκοντα» των τεχνικών ασφαλείας σε σχέση με την εποπτεία των συνθηκών εργασίας. Ωστόσο, ακόμη και πριν τεθεί σε ισχύ αυτός ο νόμος, στην Ελλάδα οι μεγάλες επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι βιομηχανικές, προσλάμβαναν τεχνικούς ασφαλείας, οι οποίοι έπρεπε προηγουμένως να διαθέτουν ειδικές γνώσεις, είτε τις αποκτούσαν στη συνέχεια μέσω εκπαίδευσης στον περιβάλλον της επιχείρησης[3]. (Αναλυτικά η νομοθεσία στην παράγραφο 5.3)

2.5 Συντονιστής Ασφαλείας

Όπως προβλέπεται από το ΠΔ 305/1996, «ο συντονιστής υγείας και ασφαλείας της εργασίας ορίζεται από τον ανάδοχο του έργου ή ελλείπει τέτοιου συντονιστή από τον κύριο του έργου». Ο συντονισμός των δραστηριοτήτων όλων των συντελεστών του έργου, αποτελεί ευθύνη του, ώστε με αυτόν τον τρόπο να διασφαλίζεται η ενσωμάτωση της υγείας και της ασφαλείας σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού, της κατασκευής και της χρήσης του έργου. Ο νόμος προβλέπει την ύπαρξη συντονιστή τόσο κατά την

πραγματοποίηση της μελέτης του έργου όσο και κατά την διάρκεια της υλοποίησης του έργου.

Ο συντονιστής στη φάση της πραγματοποίησης της μελέτης:

- Φέρει την ευθύνη της σύνταξης του σχεδίου και του φακέλου υγείας και ασφάλειας της εργασίας.
- Λαμβάνει υπόψη τους γενικούς κανόνες αποφυγής των επαγγελματικών κινδύνων, σε όλες τις αποφάσεις αρχιτεκτονικού, τεχνικού και οργανωτικού σχεδιασμού, έτσι ώστε η αλληλεπίδραση κατά την ταυτόχρονη ή συνεχή εκτέλεση διαφορετικών καθηκόντων να μην εκθέτει τους εργαζόμενους σε κίνδυνο.

Ο συντονιστής στη φάση της υλοποίησης του έργου:

- Επικαιροποιεί το σχέδιο και τον φάκελο υγείας και ασφαλείας.
- Συνεισφέρει στην οργάνωση και τον σχεδιασμό στο κομμάτι των τεχνικών επιλογών για τις εργασίες, ώστε να επισημαίνονται και να αποσοβούνται οι κίνδυνοι για τους εργαζόμενους στο έργο, αλλά και για όσους επηρεάζονται άμεσα από αυτό (κάτοικοι, παρευρισκόμενοι, κλπ.).
- Διευθύνει παράλληλα με τον τεχνικό ασφαλείας και τον ιατρό εργασίας, την ομαλή σύμπραξη μεταξύ των εργατών, των εργολάβων και των υπεργολάβων ούτως ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της υγείας και της σωματικής ακεραιότητας αυτών. Το όνομα του κάθε συντονιστή υγείας και ασφάλειας της εργασίας είναι απαραίτητο να γίνεται γνωστό στο τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας πριν από την απαρχή των εργασιών[15].

2.6 Ιατρός Εργασίας

Ο Ιατρός Εργασίας διαδραματίζει συμβουλευτικό ρόλο όχι μόνο για τον επιχειρηματικό τομέα αλλά και για τους υπαλλήλους των επιχειρήσεων, διότι ο ρόλος του είναι να τους υποδεικνύει και να τους συμβουλεύει όσον αφορά τις ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιούνται έτσι ώστε να παραμένουν υγιείς ψυχικά και σωματικά.

Νομοθετικό πλαίσιο

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, κάθε επιχειρηματικός κλάδος που απασχολεί περισσότερους από 50 υπαλλήλους, υποχρεούται να διασφαλίζει την παροχή υπηρεσιών του Ιατρού Εργασίας στους υπαλλήλους, για καθορισμένο χρονικό διάστημα μηνιαίως, σύμφωνα με το αριθμητικό σύνολο των υπαλλήλων που απασχολεί η επιχείρηση. Οι αρμοδιότητες του Ιατρού Εργασίας προσδιορίζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στο ΚΝΥΑΕ 3850/2010. (Αναλυτικά η νομοθεσία στην παράγραφο 5.3)

Ο συμβουλευτικός ρόλος του Ιατρού Εργασίας

Ο Ιατρός Εργασίας σκοπό έχει να υποδείξει και να συμβουλευτεί τους εργοδότες, τους υπαλλήλους και τους αντιπροσώπους αυτών, είτε με τρόπο γραπτό για το βιβλίο με τις υποδείξεις είτε με τρόπο προφορικό, όσον αφορά τις ενέργειες που κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν ώστε οι εργαζόμενοι να είναι υγιείς σε σωματικό και ψυχικό επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα ο Ιατρός Εργασίας παρέχει συμβουλές για ζητήματα που αφορούν:

- Το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και την τροποποίηση των διαδικασιών παραγωγής.
- Την κατασκευή και συντήρηση στις εγκαταστάσεις με βάση τον κανονισμό για την υγιή και ασφαλή παραμονή των υπαλλήλων.
- Τη λήψη προστατευτικών μέτρων σχετικά με τα υλικά εισαγωγής και χρήσης αυτών καθώς και την προμήθευση εξοπλιστικού υλικού.
- Το φυσιολογικό και ψυχολογικό εργασιακό πλαίσιο, το εργονομικό και υγειονομικό εργασιακό πλαίσιο, τη διευθέτηση και διαμόρφωση των εργασιακών θέσεων και του εργασιακού κλίματος και την οργάνωση των διαδικασιών παραγωγής.
- Την οργάνωση υπηρεσιών ώστε να παρέχουν πρώτες βοήθειες.
- Την αρχική τοποθέτηση και αλλαγή τομέα απασχόλησης για ζητήματα που σχετίζονται με την υγεία, για μικρό χρονικό διάστημα ή οριστικά, καθώς και την ένταξη ή επανένταξη μη προνομιούχων ανθρώπων σε διαδικασίες παραγωγής ακόμη και με σύσταση τροποποίησης του εργασιακού καθήκοντος.

Οι υποχρεώσεις του Ιατρού Εργασίας

Ο στόχος του Ιατρού Εργασίας είναι να προλαμβάνει και να προάγει την Υγεία και Ευεξία των εργατών που απασχολεί η επιχείρηση ακολουθώντας συγκεκριμένο σχέδιο με υποχρεώσεις:

- **Επίσκεψη των εγκαταστάσεων** που διατηρεί η επιχείρηση σε συγκεκριμένη ημέρα και ώρα, ανάλογα με τον τρόπο που έχει οριστεί από την Επιθεώρηση Α&Υ στην Εργασία.
- Στη διάρκεια της επίσκεψής του, **ελέγχει το σύνολο των χώρων και των θέσεων εργασίας** σχετικά με τα υγιή και ασφαλή πλαίσια εργασίας ώστε να προλαμβάνονται εργατικά ατυχήματα. Η ελεγκτική διαδικασία πραγματοποιείται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.
- Σύνταξη ή/και ενημέρωση των **ατομικών ιατρικών φακέλων** των εργαζομένων.
- Έκδοση **βεβαιώσεων** ικανότητας των υπαλλήλων.
- Επεξήγηση της αναγκαιότητας **να χρησιμοποιούνται σωστά τα μέσα για την ατομική προστασία.**
- **Διερεύνηση των αιτιών ασθενείας** που προέρχονται από τον εργασιακό τομέα, ανάλυση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών εργασιών και πρόταση ενεργειών ώστε να προληφθούν οι ασθένειες αυτές.
- Ενημέρωση των εργαζομένων για τις **ενέργειες διαχείρισης έκτακτων περιστατικών** με άμεσο αντίκτυπο την κατάσταση της υγείας τους.
- Μέριμνα για την **πραγματοποίηση ελέγχων ιατρικού χαρακτήρα** και καταχώρηση των αποτελεσμάτων στους ιατρικούς φακέλους των εργαζομένων.
- Καταχώρηση των υποδείξεών του στο **ειδικό Βιβλίο υποδείξεων** της επιχείρησης. Ο αρμόδιος της επιχείρησης ενημερώνεται εγγράφως για τις καταχωρημένες υποδείξεις στο συγκεκριμένο βιβλίο[3].

Επιπλέον ο ιατρός εργασίας είναι υπεύθυνος για:

- **Την παροχή ιατρικών συστάσεων** σε όσους υπαλλήλους το ζητούν, κατά τη διάρκεια των προγραμματισμένων επισκέψεών του.

- Την παροχή οδηγιών για την υγιεινή των εργαζομένων, έντυπα ή ηλεκτρονικά, για σπουδαία ή έγκαιρα ζητήματα που αφορούν την υγεία, όπως για παράδειγμα οδηγίες για να προστατευτούν από την υπερβολική ζέστη, να περιορίσουν το κάπνισμα, να τρέφονται υγιεινά, να εργάζονται μπροστά σε οθόνες, να ασκούνται με τρόπο φυσικό κτλ.
- Διοργάνωση εθελοντικής αιμοδοσίας.

Ιατρικό Απόρρητο

Το ιατρικό απόρρητο στο χώρο εργασίας περιλαμβάνει:

- Όλα τα θέματα υγείας τα οποία ο υπάλληλος έχει εμπιστευτεί στο γιατρό ή στο νοσοκόμο.
- Θέματα για την υγεία για τα οποία ο γιατρός ή ο νοσηλευτής ενημερώθηκε, εισήγαγε, έκανε εικασίες ή έγιναν αντιληπτά στη διάρκεια άσκησης των αρμοδιοτήτων του.
- Τα θετικά ή αρνητικά συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο γιατρός ή ο νοσηλευτής.
- Όλες τις πληροφορίες των ασθενών που επιθυμούν να θεωρηθούν ως απόρρητες, ακόμα κι αν η διαρροή τους υφίσταται διαφορετικά.
- Τον τρόπο που οι εργαζόμενοι εισέρχονται στο ιατρείο ή στο χώρο για τις πρώτες βοήθειες, διότι και αυτό είναι μέρος του ιατρικού απορρήτου.

Ο υπάλληλος εμπιστεύεται στον Ιατρό Εργασίας ζητήματα της προσωπικής του ζωής τα οποία έχουν άμεση σχέση με την αυτονομία του, και για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητο να διαφυλαχτούν. Συνεπώς το ιατρικό απόρρητο εκλαμβάνεται ως ιδιαίτερα σημαντικό σε σχέση με την αρχή της ιατρικής στην εργασία, και για αυτό η ανακοίνωση στοιχείων χωρίς εξουσιοδότηση πιθανόν να επιφέρει συνέπειες σε προσωπικό, κοινωνικό ή νομικό επίπεδο[23].

Κεφάλαιο 3^ο: ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

3.1 Η σημασία των επιπτώσεων ενός εργατικού ατυχήματος

Λεξικογράφοι, εργατολόγοι και άλλοι εμπειρογνώμονες έχουν καταβάλει μεγάλη προσπάθεια για να ορίσουν μια σαφή έννοια του εργατικού ατυχήματος. Οι συγγραφείς λεξικών ορίζουν ως εργατικό ατύχημα κάθε σωματική βλάβη που υφίσταται κατά την εκτέλεση της εργασίας με απρόβλεπτο τρόπο. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ατύχημα είναι ένα απρόβλεπτο γεγονός που προκαλεί βλάβη. Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι ακόμη και σε διεθνές επίπεδο υπάρχει η τάση να αποφεύγεται ένας σαφής εννοιολογικός ορισμός του εργατικού ατυχήματος και να περιορίζεται στον καθορισμό ενός γενικού πλαισίου εντός του οποίου μπορεί να τοποθετηθεί η έννοια του εργατικού ατυχήματος. Σύμφωνα με το κείμενο του κωδικοποιημένου νόμου 551/1915, ως εργατικό ατύχημα ορίζεται η κατάσταση κατά την οποία ένας εργάτης ή υπάλληλος αδυνατεί να εργαστεί για τέσσερις ή περισσότερες ημέρες ως αποτέλεσμα ενός βίαιου και αιφνίδιου γεγονότος που συμβαίνει στην εργασία ή σε σχέση με την εργασία. Η έννοια αυτή ισχύει και για τους εργαζόμενους που καλύπτονται από τον Εργατικό Κώδικα και το ΙΚΑ. Η έννοια του εργατικού ατυχήματος είναι παρόμοια με εκείνη του ασφαλιστικού δικαίου και, κατά συνέπεια, το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο έχουν κοινή αντιμετώπιση των εργατικών ατυχημάτων.

Τα δικαστήρια έχουν θέσει ορισμένα νομικά ζητήματα σχετικά με τον ορισμό της επαγγελματικής ζημίας. Τα πιο σημαντικά από αυτά είναι:

- **Η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του γεγονότος και της εργασίας:** Η έννοια αυτή επεκτάθηκε σταδιακά ώστε να περιλαμβάνει και γεγονότα που δεν σχετίζονται με τον τόπο και τον χρόνο εργασίας, εφόσον υπάρχει έμμεση σχέση. Ως εκ τούτου, τα ατυχήματα που συμβαίνουν τόσο κατά τη μετακίνηση από την κατοικία στην εργασία όσο και αντίστροφα θα θεωρούνται επίσης ατυχήματα που σχετίζονται με την εργασία, ανεξάρτητα από το αν ο εργαζόμενος ταξίδεψε με το μεταφορικό μέσο του εργοδότη ή με άλλο μεταφορικό μέσο. Το αν το ατύχημα προκλήθηκε από παράβαση καθήκοντος του εργοδότη, από τυχαίο γεγονός ή από τρίτο μέρος είναι άσχετο με την έννοια

του ατυχήματος, εφόσον αυτό σχετίζεται με την εργασία. Ως εργατικά ατυχήματα ορίζονται επίσης τα ατυχήματα που συμβαίνουν σε εργαζόμενους ενώ εκτελούν εργασία υπό την καθοδήγηση του εργοδότη.

- **Το βίαιο γεγονός:** Σύμφωνα με τον νομικό ορισμό, το ατύχημα πρέπει να προκαλείται από "βίαιο γεγονός". Ως εκ τούτου, οι τραυματισμοί που μπορεί να υποστεί ένας εργαζόμενος υπό κανονικές συνθήκες εργασίας δεν εμπίπτουν στην σημασία του εργατικού ατυχήματος. Ένα βίαιο συμβάν μπορεί να προκληθεί από βλάβη μηχανήματος, πτώση του ίδιου του εργαζομένου, κατάρρευση ενός κτιρίου ή των κατασκευών του ή οποιαδήποτε άλλη αιτία. **Η συνυπαιτιότητα:** Η αμέλεια του θύματος δεν εξαλείφει την έννοια του εργατικού ατυχήματος. Ωστόσο, το εργατικό ατύχημα δεν θεωρείται ότι συνέβη εάν το θύμα προκάλεσε σκόπιμα τον τραυματισμό.
- **Αναγνώριση των ψυχικών και ψυχολογικών διαταραχών ως αναπηρία:** Οι ψυχικές και άλλες ασθένειες που προκαλούνται από σοβαρή ψυχική δυσφορία ή συναισθήματα που προκαλούνται από φόβο, εκφοβισμό ή άλλα παρόμοια γεγονότα, τα οποία αποτέλεσαν την άμεση αιτία του ατυχήματος, συνιστούν εργατικά ατυχήματα.
- **Η σχέση μεταξύ αναπηρίας και ασθένειας που προϋπήρχε:** Η σχέση αυτή δεν παραβλέπει την σημασία του ατυχήματος. Η προϋπάρχουσα ασθένεια ενός εργαζομένου ή η επιδείνωσή της μπορεί να θεωρηθεί ως εργατικό ατύχημα μόνο εάν προκαλείται και από βίαιο γεγονός, δηλαδή από την αιφνίδια δράση ενός εξωτερικού γεγονότος που δημιουργείται από ασυνήθιστες περιστάσεις και δεν σχετίζεται με τη φυσική κατάσταση του ενδιαφερόμενου.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι για να στοιχειοθετηθεί ένα εργατικό ατύχημα, απαιτείται:

- Να υφίστανται επιβλαβή γεγονότα που οδηγούν σε σωματική ή ψυχική βλάβη του εργαζομένου.
- Το γεγονός αυτό να μην εξαρτάται από ξένη αιτία και το υποκείμενο .

- Το αποτέλεσμα πρέπει να είναι τόσο γρήγορο ώστε να μπορεί να χαρακτηριστεί το γεγονός ως "βίαιο".
- Ο τραυματισμός του θύματος πρέπει να είναι αποτέλεσμα του απρόσμενου γεγονότος, δηλαδή πρέπει να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της αιτίας και του αποτελέσματος.
- Να υπάρχει χρονική και χωρική σύνδεση μεταξύ του ατυχήματος και της εργασίας.

Η ευθύνη του εργοδότη σε εργατικό ατύχημα είναι αντικειμενική και δεν εξαρτάται από την αμέλεια του ή το κύρος της σύμβασης εργασίας. Αυτό αποκλείει τις περιπτώσεις στις οποίες το ατύχημα προκλήθηκε από αμέλεια του θύματος[11].

3.2 Αιτίες εργατικού ατυχήματος

Για να κατοχυρωθούν οι απαραίτητες προφυλάξεις, είναι απαραίτητο να γνωρίζει κάποιος τι ακριβώς συμβαίνει σε ένα ατύχημα. Σε χώρες με συστήματα κοινωνικής ασφάλισης ή όπου η καταγραφή των ατυχημάτων είναι υποχρεωτική για διάφορους άλλους λόγους, η αιτία ενός ατυχήματος αναφέρεται συχνά με πολύ γενικούς και ασαφείς όρους, όπως "εργαλεία χειρός" ή "πτώση αντικειμένων". Τέτοιες επισημάνσεις ενδεχομένως δεν βοηθούν στην πρόληψη των ατυχημάτων. Χρειάζονται πιο λεπτομερείς πληροφορίες, οι οποίες μπορούν να ληφθούν μόνο μέσω ειδικών ερευνών. Τέτοιες έρευνες αποκαλύπτουν συνήθως έναν αριθμό παραγόντων, ο συνδυασμός ή η σύμπραξη των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε ατύχημα. Καθένας από αυτούς τους παράγοντες αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της αιτίας του ατυχήματος, αλλά μόνο ο συνδυασμός όλων αυτών των παραγόντων θα μπορούσε να οδηγήσει στο ατύχημα. Κατά τη διερεύνηση κάθε εργατικού ατυχήματος, είναι δυνατόν να επισημανθούν με τη σειρά τους οι παράγοντες που οδήγησαν στο ατύχημα.

Φυσικά, υπάρχουν στοιχεία που είναι απαραίτητα για την ύπαρξη κινδύνου ατυχήματος, αλλά μόνο όταν όλα αυτά είναι παρόντα, συμβαίνει ατύχημα. Είναι πολύ σημαντικό τα στοιχεία που τελικά θεωρούνται αίτια ενός ατυχήματος να είναι εκείνα που μπορούν ρεαλιστικά να εξαλειφθούν, και αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να επιτευχθούν πρακτικά αποτελέσματα πρόληψης των ατυχημάτων. Έτσι, σύμφωνα με

έναν απλό ορισμό, οι κύριες αιτίες των ατυχημάτων είναι εκείνες που είναι ευκολότερο να εξαλειφθούν και χωρίς τις οποίες το ατύχημα δεν θα είχε συμβεί.[25]

Στη σύγχρονη βιομηχανία, ο χώρος εργασίας γίνεται όλο και πιο πολύπλοκος λόγω της υψηλής τεχνολογίας και του καταμερισμού εργασίας. Ως αποτέλεσμα, το εργατικό ατύχημα έχει αναδειχθεί ως ένα σύνθετο φαινόμενο που αποτελεί συνδυασμό πολλών από τους προαναφερθέντες παράγοντες. Έχουν καταβληθεί πολλές προσπάθειες από άτομα και διεθνείς οργανισμούς για την ανάλυση αυτών των παραγόντων (αιτιών). Η καταλληλότερη προσέγγιση είναι η ανάλυση της παραγωγικής διαδικασίας, του χώρου εργασίας και της επιχείρησης στο σύνολό τους ως ακολουθία. Ένα σύστημα ορίζεται ως ένα σύνολο αλληλεξαρτώμενων στοιχείων που δουλεύουν για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου και διέπεται από τέσσερα στοιχεία:

- **ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ** : αναφέρεται σε ένα περιβάλλον εργασίας με περισσότερα επιμέρους στοιχεία.
- **ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ** : είναι όλος ο εξοπλισμός, οι πρώτες ύλες και τα προϊόντα που χειρίζονται οι μισθωτοί για την εκτέλεση των εργασιακών τους καθηκόντων.
- **ΕΡΓΑΣΙΑ** : σημαίνει, με τη γενική έννοια, το σύνολο της συμπεριφοράς του εργαζομένου, όπως ορίζεται στην ανάλυση εργασίας και στην περιγραφή της θέσης εργασίας.
- **ΑΤΟΜΟ** : θεωρείται ο εργαζόμενος ως φυσική και ψυχολογική παρουσία κατά την εκτέλεση της δουλειάς του στο επαγγελματικό του περιβάλλον.

Το σύστημα λειτουργεί ομαλά εφόσον τα στοιχεία του λειτουργούν σωστά και επιτυγχάνονται οι προκαθορισμένοι στόχοι. Ωστόσο, εάν κάποιο στοιχείο παρουσιάσει βλάβη ή δυσλειτουργία, υποδηλώνει αδυναμία προσαρμογής και μπορεί να οδηγήσει σε αστοχία.

Πριν εμβαθύνουμε σε μια λεπτομερή εξέταση αυτών των παραγόντων, είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι το πλήρες δυναμικό τους δεν μπορεί να αξιοποιηθεί εάν μελετηθούν και αντιμετωπιστούν μόνο μεμονωμένα, καθώς είναι στενά διασυνδεδεμένοι και αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους.

Παρακάτω γίνεται μια πιο εμπειριστατωμένη ανάλυση καθενός από αυτούς τους υποκείμενους παράγοντες (αίτια).

3.2.1 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Είναι ευρέως αναγνωρισμένο ότι οι εργαζόμενοι κινδυνεύουν όταν οι συνθήκες εργασίας τους δεν είναι κατάλληλες και ειδικά όταν αντιμετωπίζουν πιθανό κίνδυνο, που μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικό αριθμό ατυχημάτων. Όσοι εργάζονται σε μια συγκεκριμένη παραγωγική διαδικασία είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στους περιβαλλοντικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις συνθήκες εργασίας τους. Οι μοναδικές συνθήκες που επικρατούν στους χώρους εργασίας συμβάλλουν στο μικροκλίμα του εργασιακού περιβάλλοντος. Πρωταρχικό μας μέλημα σχετικά με το μικροκλίμα είναι ο εντοπισμός στοιχείων που ενδέχεται να επηρεάσουν έμμεσα τον ανθρώπινο οργανισμό και μακροπρόθεσμα να οδηγήσουν σε ατυχήματα. Μετά από ενδελεχή έρευνα και εξέταση των συνθηκών εργασίας και περιβάλλοντος, κατηγοριοποιήσαμε αυτούς τους παράγοντες σε τέσσερις (4) ομάδες.

A. Η αρχική κατηγορία περιλαμβάνει παράγοντες που, παρόλο που μπορεί να μην διαθέτουν σημαντικό παθογόνο δυναμικό, μπορούν να επηρεάσουν την υγεία και την απόδοση των εργαζομένων εάν υπερβούν συγκεκριμένα όρια. Αυτοί οι παράγοντες μπορούν να μετρηθούν χρησιμοποιώντας κατάλληλα εργαλεία και περιλαμβάνουν θερμοκρασία, υγρασία, αερισμό, θόρυβο, φωτισμό και τον διαθέσιμο χώρο για τους εργαζόμενους.

B. Η δεύτερη κατηγορία αφορά παράγοντες που καθορίζονται από το είδος της παραγωγής και μετρούνται με κατάλληλα εργαλεία. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν σκόνη, υγρά όπως οξέα και διαλύτες, αναθυμιάσεις, αέρια, οσμές, δονήσεις, ακτινοβολία και άλλες μορφές ενέργειας. Υπάρχουν ειδικοί κανονισμοί σε διάφορες χώρες που θέτουν όρια για αυτούς τους παράγοντες, όπως η μέγιστη επιτρεπόμενη συγκέντρωση και η οριακή τιμή κατωφλίου.

Γ. Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει διάφορες πτυχές που συμβάλλουν στην εξάντληση των εργαζομένων λόγω της σωματικής τους καταπόνησης και του είδους της εργασίας

που εκτελούν, όπως η ανύψωση βάρους, η ορθοστασία και άλλες συναφείς δραστηριότητες.

Δ. Η τέταρτη κατηγορία περιλαμβάνει τους παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν κόπωση στους εργαζόμενους, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με τη μυϊκή τους δραστηριότητα. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να περιλαμβάνουν απαιτητικές εργασίες οι οποίες έχουν σχέση με το ρυθμό και την ένταση της παραγωγής, τη μονοτονία και την επαναληπτικότητα της εργασίας, τις αυξανόμενες ευθύνες, την αλλαγή χρονοδιαγράμματος κ.λπ.

Όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας που μπορεί να οδηγήσουν σε ατυχήματα, είναι σημαντικό να μην παραβλέπουμε παράγοντες στο περιβάλλον της εργασίας που δεν σχετίζονται με το άτομο. Για παράδειγμα, ένα ακάθαρτο δάπεδο που περιέχει στάσιμα νερά και δεν πληροί τα πρότυπα ασφαλείας για ανθεκτικότητα, αντοχή στην ολίσθηση και πρόληψη πυρκαγιάς.

Το ακατάλληλο φυσικό περιβάλλον στο χώρο εργασίας όχι μόνο βλάπτει τους εργαζομένους μέσω ζητημάτων όπως η απώλεια ακοής από δυνατό θόρυβο ή η καταπόνηση των ματιών από ανεπαρκή φωτισμό, αλλά επίσης διαταράσσει τη ροή εργασίας, τη συγκέντρωση και την προσοχή τους, συμβάλλοντας τελικά σε σημαντικό εξωτερικό παράγοντα ατυχημάτων στο χώρο εργασίας.

3.2.2 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Τα αντικείμενα, οι μηχανές, τα εργαλεία, οι ουσίες και άλλα προϊόντα και υλικά που χρησιμοποιούνται στο χώρο εργασίας είναι αυτά που αναφέρονται εδώ. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η κακή κατάσταση οποιουδήποτε από αυτά τα αντικείμενα ή η εσφαλμένη χρήση τους μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην πρόκληση εργατικού ατυχήματος.

Όσον αφορά τις πρώτες ύλες και τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι η πιθανότητα να συμβεί ένα ατύχημα συνδέεται με το επίπεδο επικινδυνότητάς τους. Ακόμη έχει διεξαχθεί έρευνες σχετικά με τη συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των επικίνδυνων ουσιών.[26] Τα ευρήματα αυτών των μελετών

σχετίζονται με άτομα που εμπλέκονται στη μεταφορά, το χειρισμό και την αποθήκευση επικίνδυνων ειδών στη στεριά, στον αέρα ή στη θάλασσα. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η γνωστοποίηση αυτών των πληροφοριών για την αποφυγή πιθανών κινδύνων και την πρόληψη ατυχημάτων.

Σε ό,τι αφορά τα εργαλεία και τα μηχανήματα στο χώρο εργασίας, μπορούμε να πούμε ότι περίπου το 15-20% των θεμάτων πηγάζουν από αυτά. Αυτό οφείλεται συνήθως σε κακή χρήση, κακή συντήρηση, ακατάλληλη τοποθέτηση και έλλειψη μέτρων ασφαλείας.

Με μια ευρύτερη έννοια, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι τα ατυχήματα συμβαίνουν είτε λόγω της αδυναμίας μας να εκτιμήσουμε τον κίνδυνο είτε επειδή οι προφυλάξεις που λαμβάνονται δεν είναι επαρκείς. Επιπλέον, πρέπει επίσης να αναγνωρίσουμε ότι ο ειδικός εξοπλισμός παραγωγής μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κίνδυνο, με συνηθισμένα παραδείγματα να είναι τα προεξέχοντα ή εύθραυστα στοιχεία, η πτώση αντικειμένων και οι επιβλαβείς αναθυμιάσεις.

Οι βέλτιστες εργονομικές συνθήκες έχουν ύψιστη σημασία, περιλαμβάνοντας την αλληλεπίδραση ανθρώπου και μηχανής, την εναρμόνιση του εργαζομένου με τη συσκευή και τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος, με ιδιαίτερη έμφαση στην πιθανότητα να συμβεί ένα δυσάρεστο ατύχημα.

3.2.3 ΕΡΓΑΣΙΑ

Το έργο κατά την εργασία μπορεί να ενέχει δυνητικό κίνδυνο λόγω της εγγενούς φύσης και του σχεδιασμού του. Επιπλέον, ο γρήγορος ρυθμός παραγωγής του και η αναποτελεσματική του κατανομή εντός των ομάδων εργασίας μπορούν να δημιουργήσουν περαιτέρω κινδύνους. Ακόμα υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που μπορεί να συμβάλλουν στην εμφάνιση εργασιακού άγχους, όπως η δυσκολία προσαρμογής του ατόμου στις εκτελεστικές διαδικασίες, η μονοτονία που προκύπτει από την εκτέλεση της ίδιας εργασίας για μεγάλο χρονικό διάστημα λόγω αυτοματισμού, έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων ομάδων εργασίας και ανεπαρκής σχεδιασμός της διαδοχής των εκτελεστικών διαδικασιών. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο ανεπαρκής σχεδιασμός των εκτελεστικών διαδικασιών μπορεί να

εγκυμονεί ορισμένους κινδύνους. Συνολικά, οι διαφορετικές μέθοδοι οργάνωσης και οι τεχνικές εργασίας έχουν αντίκτυπο στην ευημερία των εργαζομένων, είτε θετικά είτε αρνητικά. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο ανεπαρκής προγραμματισμός και οι οργανωτικές πρακτικές μπορούν να συμβάλουν σε ατυχήματα στο χώρο εργασίας. Οι σύγχρονες προοπτικές υπογραμμίζουν τον κρίσιμο ρόλο της οργάνωσης της εργασίας στην πρόληψη των κινδύνων.[26]

3.2.4 ΤΟ ΑΤΟΜΟ

Μέχρι τώρα, εξετάζαμε μόνο τις εξωτερικές αρνητικές επιρροές ως αιτίες για τα εργατικά ατυχήματα. Ωστόσο, στις επόμενες παραγράφους, θα διερευνήσουμε τη σημασία του ανθρώπινου στοιχείου στην πρόληψη τέτοιων ατυχημάτων. Η ανάλυσή μας θα επικεντρωθεί στην ψυχική και σωματική κατάσταση των ατόμων.

Η σημασία του ψυχολογικού παράγοντα έχει μεγάλη σημασία, καθώς έχει ισχυρό αντίκτυπο και μπορεί εύκολα να επηρεαστεί από εξωτερικούς παράγοντες εφόσον κάθε εξωτερικό ερέθισμα μπορεί να έχει επίδραση στην ψυχική κατάσταση κάποιου. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη η ψυχολογική πτυχή στο χώρο εργασίας, καθώς μπορεί να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την ενέργεια και την ευημερία των εργαζομένων. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κύριοι λόγοι για τα ατυχήματα, από ψυχοφυσιολογική άποψη οι οποίοι είναι:

α) Η κόπωση, η οποία μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ευεξία ενός ατόμου. Η σχέση μεταξύ κόπωσης και πιθανότητας ατυχήματος είναι περίπλοκη και δύσκολο να προσδιοριστεί, καθώς είναι σαφές ότι η κόπωση μπορεί να βλάψει την ικανότητα ενός ατόμου να είναι προσεκτικό, αποτελεσματικό και γρήγορο. Επιπλέον, ο φόβος της εμπλοκής σε εργατικό ατύχημα μπορεί να επιδεινώσει τα συναισθήματα κόπωσης και άγχους. Για το λόγο αυτό, οι εργασίες που γίνονται αντιληπτές ως επικίνδυνες ή επαναλαμβανόμενες μπορεί να προκαλέσουν στα άτομα μεγαλύτερη κούραση και ψυχική καταπόνηση. Είναι σημαντικό λοιπόν, να λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος της κόπωσης στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων κατά το διαμοιρασμό των εργασιακών καθηκόντων και το σχεδιασμό των εργασιακών περιβαλλόντων.

β) Ένας άλλος παράγοντας που μπορεί να συμβάλει σε ατυχήματα είναι οι ικανότητες ενός εργαζομένου οι οποίες δεν ανταποκρίνονται με τις απαιτήσεις της δουλειάς του. Εάν ένας εργαζόμενος δεν έχει τις απαραίτητες δεξιότητες για μια δουλειά, υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να συμβούν ατυχήματα. Για παράδειγμα, στον κλάδο των μεταφορών, ο αργός χρόνος αντίδρασης ή η δυσκολία στη διάκριση των χρωμάτων, όπως για τους οδηγούς σιδηροδρόμων, μπορεί να οδηγήσει σε ατυχήματα. Ο συντονισμός μεταξύ του χρόνου αντίδρασης και της αντιληπτικής ικανότητας είναι επίσης σημαντικός για την πρόληψη ατυχημάτων. Τέλος, οι ελλείψεις στις νοητικές ικανότητες ή στη συγκέντρωση μπορούν επίσης να συμβάλουν σε ατυχήματα.

γ) Η έλλειψη γνώσης και εμπειρίας του εργαζομένου ενισχύεται από την ανεπαρκή εκπαίδευση και πρακτική. Καθώς οι νέοι εργαζόμενοι εξακολουθούν να προσαρμόζονται στο εργασιακό περιβάλλον, η προσοχή τους είναι εύκολο να διασπαστεί από διάφορους παράγοντες. Αυτό, σε συνδυασμό με την έλλειψη εμπειρίας, εξηγεί γιατί οι νέοι υπάλληλοι είναι πιο επιρρεπείς σε ατυχήματα. Αντίθετα, οι έμπειροι εργαζόμενοι είναι πιο ενημερωμένοι σχετικά με τους κινδύνους της δουλειάς τους, αλλά μπορεί να γίνουν λιγότερο προσεκτικοί με την πάροδο του χρόνου. Μπορεί να παραμελούν τα μέτρα ασφαλείας μέχρι να συμβεί ένα ατύχημα, υπενθυμίζοντάς τους τη σημασία των προφυλάξεων. Μπορεί να είναι δύσκολο να εξαχθούν οριστικά συμπεράσματα σχετικά με τη σχέση μεταξύ ατυχημάτων και εμπειρίας και ηλικίας των εργαζομένων. Ωστόσο, υπάρχουν πολλά ατυχήματα στα οποία εμπλέκονται νέοι εργαζόμενοι που είναι συχνά έφηβοι, καθώς και εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας με μεγαλύτερη εμπειρία.

δ) Η ιδιοσυγκρασία ενός ατόμου είναι μια σοβαρή ψυχολογική αιτία ατυχημάτων που έχει τραβήξει την προσοχή πολλών ερευνητών. Έχουν διεξαχθεί πολυάριθμες στατιστικές και ερευνητικές μελέτες από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο για την πιστοποίηση αυτού του παράγοντα. Για παράδειγμα, το 1923, ο Καρλ Μάρμπε, Γερμανός ψυχολόγος, συμπέρανε ότι τα άτομα που είχαν ατυχήματα έχουν 2,5 φορές περισσότερες πιθανότητες να τα ξανακάνουν από εκείνα που δεν είχαν ατύχημα εδώ και πολύ καιρό. Επιπλέον, η πιθανότητα ατυχήματος κατά την εργασία καθορίζεται από τον αριθμό των ατυχημάτων που έχουν συμβεί στο παρελθόν (νόμος Marbe). Ωστόσο, πέρα από τα ερευνητικά δεδομένα, προκύπτει μια ουσιαστική ψυχολογική

αλήθεια: τα ατυχήματα δεν είναι τυχαία, αλλά αποτελούν απειλή για ορισμένα άτομα λόγω των μοναδικών χαρακτηριστικών τους.

Επομένως, δεν είναι οι γενικοί ανθρώπινοι παράγοντες, αλλά οι επιμέρους ατομικοί ανθρώπινοι παράγοντες που συμβάλλουν κυρίως στο ατύχημα. Έτσι, μερικοί άνθρωποι είχαν ατυχήματα υπό εξωτερικές συνθήκες που δεν οδήγησαν σε ατυχήματα για άλλους. Είναι κυρίως ορισμένα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά που κάνουν ένα άτομο επιρρεπές σε ατυχήματα. Η αποδοχή αυτού του γεγονότος οδήγησε την έρευνα τα τελευταία χρόνια να αναλύσει τους παράγοντες της προσωπικότητας και, ειδικότερα, να προσπαθήσει να προσδιορίσει το περιεχόμενο της παρορμητικότητας ως προς τα ιδιοσυγκρασιακά στοιχεία, δηλαδή να απομονώσει αυτές τις ψυχολογικές αντιδράσεις και τάσεις.

Ορισμένες κατηγορίες ψυχολογικών αντιδράσεων έχουν γίνει αποδεκτές ως παράγοντες ατυχημάτων. Αλλά οι ιδιαιτερότητές τους δεν έχουν σταθμιστεί ακόμα. Για το λόγο αυτό πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα σημεία:

Ορισμένα ελλείμματα στον συναισθηματικό τομέα, όπως η ευερεθιστότητα και η έλλειψη ηρεμίας μπροστά σε εκπλήξεις από το εργασιακό περιβάλλον, η ψυχολογική κατάσταση και η κοινωνική προσαρμογή του ατόμου. Έτσι μόλις συμβεί ένα ατύχημα, αυτό εκδηλώνεται ως χαλαρή αίσθηση ευθύνης, που συχνά αποκαλείται «αμέλεια» στην εργασιακή πρακτική, και τάση υποτίμησης της σημασίας του ατυχήματος.

Θα ήταν ωφέλιμο να τονίσουμε ένα σημείο που αναφέρθηκε νωρίτερα σε αυτήν την παράγραφο διότι έχει παρατηρηθεί ότι κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου, κάποιοι εργαζόμενοι δεν αντιμετωπίζουν κανένα ατύχημα ενώ κάποιοι άλλοι αντιμετωπίζουν ατυχήματα συχνά. Αυτό υποδηλώνει ότι ορισμένα άτομα μπορεί να είναι πιο επιρρεπή σε ατυχήματα.

Αναφερόμαστε ευγενικά στην "προδιάθεση σε ατυχήματα" ως άτομα με σωματικές ή ψυχικές ανεπάρκειες που μπορεί να οδηγήσουν σε θανατηφόρες παραλείψεις ή ακατάλληλες ενέργειες. Αν και ορισμένα άτομα μπορεί να έχουν τάση για ατυχήματα, εντούτοις αυτό δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως ειδική, έμφυτη ή κληρονομική προδιάθεση καθώς μπορεί να συμβούν σε οποιονδήποτε, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή τη γενετική του κατάσταση. Επίσης έχει αποδειχτεί ότι ορισμένες οικογένειες

αντιμετωπίζουν υψηλότερο ποσοστό ατυχημάτων από τον μέσο πληθυσμό και ότι τα ατυχήματα μεταξύ των μελών της οικογένειας έχουν συχνά παρόμοιες περιστάσεις και αποτελέσματα. Επιπλέον, τα άτομα που έχουν ιστορικό συχνών ατυχημάτων τείνουν επίσης να εμφανίζουν προβλήματα υγείας και να εμπλέκονται σε ατυχήματα, που οδηγούν σε συχνές απουσίες από την εργασία. Μελέτες σχετικά με την ευαισθησία σε ατυχήματα έχουν επίσης αποκαλύψει μια σύνδεση με χαρακτηριστικά της προσωπικότητας όπως η ανησυχία, η νευρική κατάσταση και η τάση προς την ανεξαρτησία και την αλαζονεία. Αυτά τα άτομα μπορεί επίσης να έχουν πίστη στις γνώσεις και τις ικανότητές τους. Η τάση για ατυχήματα δεν υπάρχει μόνο σε άτομα που είναι φυσικά επιρρεπή σε αυτά, αλλά και σε άτομα που εκτελούν επαναλαμβανόμενες ή συντονισμένες εργασίες. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα προηγούμενα ατυχήματα μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη πιθανότητα μελλοντικών ατυχημάτων. Όταν ένας εργαζόμενος βιώνει ένα ατύχημα, μπορεί να αισθάνεται άγχος, φόβο και αγανάκτηση όταν εργάζεται σε παρόμοιες συνθήκες ή με παρόμοια μηχανήματα, γεγονός που μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητές του να βιώσουν άλλο ατύχημα.

ε) Εκτός από τους παράγοντες που έχουν ήδη αναφερθεί ότι συμβάλλουν στα ατυχήματα εξίσου σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και διάφοροι κοινωνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες όπως είναι για παράδειγμα η έλλειψη ευθύνης και επαγγελματικής ηθικής μεταξύ των εργαζομένων. Ως εκ τούτου δύναται να δημιουργηθούν διενέξεις και συγκρούσεις μεταξύ των εργαζομένων/συναδέλφων ή με τους προϊσταμένους αυτών καθώς των ιδίων των προϊσταμένων μεταξύ τους. Επιπλέον η αίσθηση της συνεχούς παρακολούθησης κατά τη διάρκεια της εργασίας αποτελεί έναν ακόμη κοινωνικο-ψυχολογικό παράγοντα διότι επιδρά αρνητικά σε άτομα τα οποία βρίσκονται σε θέσεις που απαιτούν συνεχή επιτήρηση. Συνεπώς οι κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες μπορούν να συμβάλλουν στην πρόληψη των ατυχημάτων στο χώρο εργασίας και στην προώθηση ενός ασφαλέστερου εργασιακού περιβάλλοντος.

στ) Ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στα ατυχήματα είναι όταν ένας εργαζόμενος αντιμετωπίζει προσωρινά ή συνεχή συναισθηματικά ζητήματα, ιδιαίτερα εάν δεν είναι σε θέση να διαχειριστεί αποτελεσματικά αυτά τα συναισθήματα ενώ βρίσκεται στη δουλειά. Αυτά τα ζητήματα μπορεί να προέρχονται από προσωπικά ή οικογενειακά προβλήματα που δεν έχουν καμία σχέση με την εργασία ή μπορεί να

σχετίζονται με την ίδια την εργασία. Στην τελευταία περίπτωση, οι εργαζόμενοι μπορεί να ανησυχούν μήπως χάσουν τη δουλειά τους σε περιόδους υψηλής ανεργίας, να έχουν χαμηλό ηθικό ή αρνητική στάση απέναντι στο περιβάλλον εργασίας τους ή να αισθάνονται απογοητευμένοι λόγω έλλειψης αναγνώρισης των επαγγελματικών τους ικανοτήτων.

Επιπροσθέτως τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο ατυχημάτων, σύμφωνα με κλινικές παρατηρήσεις. Διότι έχει εντοπιστεί μια σημαντική συσχέτιση μεταξύ εκείνων που είναι ευαίσθητοι, ανήσυχοι, κοινωνικά ακατάλληλοι, μη συνεργάσιμοι, παρορμητικοί και στερούνται συναισθηματικής ρύθμισης[26].

Τέλος η ηλικία των εργαζομένων είναι ένας σημαντικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση της ασφάλειας στο χώρο εργασίας. Οι συμπεριφορές και οι ικανότητες των εργαζομένων μπορεί να επηρεαστούν από την ηλικία τους. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους εργαζόμενους ηλικίας μεταξύ 25 και 29 ετών, οι οποίοι έχουν διαπιστωθεί ότι έχουν τη μεγαλύτερη συχνότητα ατυχημάτων. Ανησυχία προκαλούν και οι ηλικιωμένοι, καθώς είναι πιο πιθανό να εμπλακούν σε θανατηφόρα ατυχήματα. Οι αιτίες των ατυχημάτων ποικίλλουν μεταξύ αυτών των ηλικιακών ομάδων και επηρεάζονται από το είδος της εργασίας που εκτελείται. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να καθοριστεί η ασφαλέστερη ηλικία για τους εργαζόμενους σε διαφορετικούς κλάδους, όπως η εξόρυξη, οι κατασκευές και οι μεταφορές. Για το λόγο αυτό δεν συνιστάται η ανάθεση εργασίας σε ηλικιακές ομάδες για θέσεις που θεωρούνται ως επικίνδυνες.

Μέσα από την εξέταση των ατυχημάτων από ψυχολογική άποψη, έχει καταστεί προφανές ότι ένας σημαντικός αριθμός παραγόντων που οδηγούν σε ατυχήματα μπορούν να αποδοθούν στις ανθρώπινες ενέργειες. Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί ότι η ψυχολογική πτυχή παίζει καθοριστικό ρόλο στην εμφάνιση ατυχημάτων.

Μετά από διεξοδική εξέταση όλων των πιθανών αιτιών ατυχημάτων, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο όρος «τυχαίο» μπορεί να μην περιγράφει με ακρίβεια τέτοια περιστατικά. Η τύχη δεν μπορεί να θεωρηθεί καθοριστικός παράγοντας για τον προσδιορισμό ενός ατυχήματος, καθώς περιορίζεται από τους νόμους των πιθανοτήτων και βασίζεται στη σύγκλιση πολλαπλών παραγόντων σε μια συγκεκριμένη στιγμή[15].

3.3 Κατηγορίες ατυχημάτων

Παρακάτω θα εξετάσουμε τρεις κατηγορίες ατυχημάτων όπου αυτά μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ανάλογα με τον τρόπο που προκαλούνται και τη σοβαρότητά τους.

Πρώτη κατηγορία – παράγοντες σχετιζόμενοι με τον εργαζόμενο

Η πλειονότητα των ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία προέρχονται από τις ενέργειες του εργάτη, αντιπροσωπεύοντας το 80% αυτών των περιστατικών. Οι παράγοντες εκείνοι που μπορούν να προκαλέσουν εργατικά ατυχήματα και σχετίζονται με τους εργαζόμενους, είναι:

- 1) **Η κόπωση:** Ένας από τους κύριους καταλύτες για επαγγελματικές ατυχίες είναι οι εξουθενωτικές συνέπειες της σωματικής και πνευματικής εξάντλησης που προκύπτουν από παρατεταμένες περιόδους επίπονης εργασίας. Η κόπωση, και ειδικά η πιο σοβαρή κατάσταση υπέρτασης, μπορεί να εμποδίσει σημαντικά τους χρόνους αντίδρασης και να αμβλύνει την αισθητηριακή οξύτητα ενός ατόμου. Εμπειρικά δεδομένα δείχνουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των περιστατικών τείνουν να συμβαίνουν κατά τις τελευταίες ώρες της εργάσιμης ημέρας.
- 2) **Η ηλικία:** Παρά το γεγονός ότι διαθέτουν αναμφισβήτητη ενέργεια και ταχύτερα αντανακλαστικά, οι νέοι αντιμετωπίζουν συχνά ατυχήματα λόγω της έλλειψης εμπειρίας τους. Μελέτες έχουν δείξει ότι άτομα ηλικίας 20-35 ετών έχουν το υψηλότερο ποσοστό εργατικών ατυχημάτων λόγω ανεπαρκούς επαγγελματικής εμπειρίας. Από την άλλη πλευρά, οι ηλικιωμένοι μπορεί επίσης να αντιμετωπίσουν ατυχήματα καθώς μειώνονται οι σωματικές τους ικανότητες και κουράζονται πιο γρήγορα με την πάροδο του χρόνου.
- 3) **Η απειρία ή άγνοια:** Η έλλειψη γνώσης ή εμπειρίας μεταξύ των ανειδίκευτων εργαζομένων, των μαθητευόμενων και των νέων τεχνιτών είναι συχνά η αιτία ατυχημάτων. Υπάρχει πάντα κίνδυνος τραυματισμού εάν ένας εργαζόμενος δεν είναι εξοικειωμένος με τα μηχανήματα, τα εργαλεία ή τις διαδικασίες που χρησιμοποιεί. Αυτό μπορεί επίσης να θέσει άλλους εργαζόμενους σε κίνδυνο. Είναι σημαντικό για τους εργαζόμενους όχι μόνο να γνωρίζουν καλά τη δουλειά τους, αλλά και να γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους και πώς να τους αποφύγουν.

- 4) **Οι συναισθηματικοί παράγοντες:** Η ανυπομονησία, η ανησυχία, η νευρική κατάσταση και ο εύκολος ενθουσιασμός είναι συναισθηματικοί παράγοντες που έχουν τη μεγαλύτερη επίδραση στην ψυχική ηρεμία. Όταν λείπει η ψυχική γαλήνη, οι εργαζόμενοι δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν στα καθήκοντά τους, γεγονός που μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο ατυχημάτων. Μερικά παραδείγματα παραγόντων που διαταράσσουν την ψυχική γαλήνη περιλαμβάνουν οικογενειακά προβλήματα (όπως ασθένεια και οικονομικές δυσκολίες) και συγκρούσεις με ανωτέρους ή συναδέλφους.
- 5) **Η διανοητική ικανότητα:** Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα άτομα διαθέτουν διαφορετικά επίπεδα νοητικής ικανότητας. Ορισμένα επαγγέλματα μπορεί να απαιτούν συγκεκριμένα προσόντα, όπως η ικανότητα γρήγορης αντίληψης και αντίδρασης σε καταστάσεις. Χωρίς αυτά τα χαρακτηριστικά, ένα άτομο μπορεί να δυσκολευτεί να χειριστεί δύσκολα ή έκτακτα σενάρια, που ενδεχομένως να οδηγήσουν σε σύγχυση και ατυχήματα.
- 6) **Παθολογικοί παράγοντες:** Υπάρχουν διάφορες ιατρικές καταστάσεις που μπορεί να αυξήσουν την πιθανότητα εργατικών ατυχημάτων, είτε είναι εμφανείς είτε όχι. Τα άτομα που έχουν αναπηρίες όπως κακή όραση ή ακοή, καθώς και άτομα με ιατρικές παθήσεις όπως καρδιακές παθήσεις ή υψηλή αρτηριακή πίεση, είναι πιο επιρρεπή σε ατυχήματα σε σύγκριση με εκείνους που είναι υγιείς. Αυτό περιλαμβάνει επίσης άτομα που έχουν κινητικές αναπηρίες ή επιληψία και άτομα που αγωνίζονται με τον αλκοολισμό.
- 7) **Οι κακές συνήθειες:** Κάθε άτομο έχει τόσο δυνατά σημεία όσο και αδυναμίες, όπως απροσεξία, ανυπακοή, βιασύνη, επιπολαιότητα κ.λπ.

Δεύτερη κατηγορία – Παράγοντες σχετιζόμενοι με το εργασιακό περιβάλλον και τον εξοπλισμό χρήσης στον εργασιακό χώρο

Ένα σημαντικό μέρος και συγκεκριμένα το 15% των επαγγελματικών ατυχημάτων μπορεί να αποδοθεί στο εργασιακό περιβάλλον και στον εξοπλισμό που χρησιμοποιείται στην παραγωγή. Τα στατιστικά δεδομένα δείχνουν ότι όταν το εργασιακό περιβάλλον δεν πληροί τα απαραίτητα πρότυπα Υγείας και Ασφάλειας και τα εργαλεία, τα υλικά και τα μηχανήματα παραγωγής δεν συμμορφώνονται με τα

θεμελιώδη πρωτόκολλα ασφαλείας, η πιθανότητα σοβαρών και πολυάριθμων ατυχημάτων είναι υψηλή.

Παράγοντες που προκαλούν ατυχήματα και σχετίζονται με το εργασιακό περιβάλλον είναι:

1. Ο ανεπαρκής φωτισμός, θέρμανση, αερισμός και υγιεινή στους χώρους εργασίας.
2. Τα πολύ υψηλά επίπεδα θορύβου.
3. Η απουσία καθαριότητας και η ακαταστασία.
4. Η θλιβερή κατάσταση των ορόφων, των σκαλοπατιών και άλλων δομικών στοιχείων.

Τα αίτια των ατυχημάτων που οφείλονται σε υπαιτιότητα των μέσων παραγωγής είναι:

- 1) Η μη χρήση ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού όταν είναι απαραίτητο.
- 2) Χρήση εργαλείων ή μηχανημάτων που ενδέχεται να μην λειτουργούν σωστά.
- 3) Η χρήση μηχανικών συσκευών ή εργαλείων χωρίς μέτρα προστασίας (όπως οι προφυλακτήρες).
- 4) Χρήση μηχανών που δεν συμμορφώνονται με τους κανονισμούς ασφαλείας.

Τρίτη Κατηγορία – Απρόβλεπτα γεγονότα

Ένα μικρό ποσοστό και συγκεκριμένα το 5% των εργατικών ατυχημάτων προκαλείται από απρόβλεπτα γεγονότα. Αυτά τα ατυχήματα είναι σπάνια και απρόβλεπτα και δεν μπορούν να προβλεφθούν από τον άνθρωπο. Παραδείγματα αυτών των τύπων ατυχημάτων περιλαμβάνουν αυτά που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές όπως κεραυνοί, σεισμοί και πλημμύρες[9].

3.4 Κόστος εργατικού ατυχήματος

Υπάρχει η πεποίθηση ότι το κόστος της ασφάλειας των εργαζομένων δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Αυτή η πεποίθηση βασίζεται στην ιδέα ότι η ανθρώπινη ζωή είναι ανεκτίμητη και δεν μπορεί να της αποδοθεί τιμή. Επομένως, δεν υπάρχει τρόπος να υπολογιστεί το κόστος της πρόληψης ατυχημάτων. Όσοι ακολουθούν αυτή τη θεωρία φαίνεται να αγνοούν πρακτικές σκέψεις, όπως η ανάλυση του κινδύνου και των συνεπειών του σε σύγκριση με το κόστος της εξάλειψής του. Αντίθετα, επικεντρώνονται αποκλειστικά στην αμέτρητη ταλαιπωρία των ανθρώπων αδιαφορώντας για κάθε μετρήσιμο μέτρο. Ωστόσο το θεμελιώδες ερώτημα παραμένει: μπορεί η αξία μιας ανθρώπινης ζωής να μετατραπεί σε χρηματική αξία; Είναι εφικτό να αντιμετωπίζεται η ανθρώπινη ζωή ως ένα εμπόρευμα που υπόκειται στους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης;

Από την άλλη πλευρά όμως η αίσθηση της ηθικής υποχρέωσης για την πρόληψη ατυχημάτων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν ακόμη και σε θάνατο είναι ευρέως αναγνωρισμένη. Εντούτοις οι πόροι που παρέχονται είτε από κρατικές είτε από ιδιωτικές πηγές είναι περιορισμένοι και συχνά χαρακτηρίζονται ως «ασύμφοροι» λόγω της αδυναμίας ποσοτικοποίησης της αξίας της ανθρώπινης ζωής στις επιχειρήσεις ή στην κοινωνία. Ως αποτέλεσμα υπάρχει μια απροθυμία να διατεθούν σημαντικά κονδύλια για τη θέσπιση μέτρων ασφαλείας και ασφάλισης των εργαζομένων καθώς η ηθική πυξίδα κάθε ατόμου λειτουργεί ως οικονομικός μετρητής σε σχέση με τους επαγγελματικούς κινδύνους.

Το κόστος των ατυχημάτων σε επιχειρηματικό επίπεδο περιλαμβάνει τόσο υλικές όσο και άυλες ζημιές. Ενώ ο οικονομικός αντίκτυπος μπορεί να υπολογιστεί με σχετική ευκολία, εντούτοις υπάρχουν ορισμένες μεταβλητές οι οποίες είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Οι ερευνητές έχουν προτείνει την κατηγοριοποίηση του κόστους είτε ως "άμεσο" ή "έμμεσο" είτε ως "ασφαλισμένο" ή "ανασφάλιστο". Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και οι λεγόμενες «κρυφές απώλειες», που συχνά παραβλέπονται, δεν είναι άμεσα ορατές στην επιχείρηση, έμμεσα όμως επηρεάζουν το κέρδος της και για το λόγο αυτό μπορούν να μετρηθούν με οικονομικούς όρους. Παραδείγματα τέτοιων απωλειών είναι η απώλεια παραγωγικότητας, η απώλεια ποιότητας και η απώλεια πωλήσεων, στοιχεία τα οποία προκύπτουν ως αποτέλεσμα

αστάθμητων παραγόντων όπως για παράδειγμα μία θεομηνία. Σε ανάλογη περίπτωση οι εργοδότες μπορεί να υποστηρίξουν ότι ακόμη και το κόστος της πρόληψης ατυχημάτων είναι πολύ υψηλό και μπορεί να εμποδίσει την κερδοφορία.

Οι επιχειρηματίες από τη μεριά τους υποστηρίζουν ότι η τρέχουσα μέθοδος εκτίμησης του κόστους για την ασφάλεια των εργαζομένων είναι εσφαλμένη. Ωστόσο προτείνεται ένα εναλλακτικό μοντέλο που θα υπολογίζει το κόστος με βάση τον πραγματικό αριθμό των ατυχημάτων παρέχοντας μια πιο ακριβή μέτρηση των σχετικών δαπανών. Το συγκεκριμένο μοντέλο είναι συνυφασμένο σε δύο συνιστώσες:

Η πρώτη αφορά την εταιρεία στο σύνολό της και βρίσκεται σε συνάρτηση με τις νομικές υποχρεώσεις, τη φύση και το μέγεθος της εταιρείας αλλά και την πολιτική ασφάλειας που εφαρμόζει ανεξάρτητα από τον αριθμό των ατυχημάτων και η δεύτερη που αφορά στη συσχέτιση μεταξύ της ποσότητας και της σοβαρότητας των ατυχημάτων που είναι σε ευθεία αναλογία και μπορεί να μετρηθεί με ακρίβεια ανά περιστατικό.

Για το λόγο αυτό είναι δύσκολο να προσδιοριστεί το συνολικό κόστος για τους εργαζόμενους που επηρεάζονται από επαγγελματικούς κινδύνους καθώς εμπλέκονται πολλοί παράγοντες. Ορισμένοι από αυτούς, όπως για παράδειγμα οι χαμένοι μισθοί και οι λογαριασμοί νοσοκομείων, μπορούν να ποσοτικοποιηθούν εύκολα, ενώ άλλοι όπως η ψυχική καταπόνηση και η γενική ταλαιπωρία δεν μπορούν. Κάθε εργαζόμενος οφείλει να προστατεύει την υγεία του και να διατηρεί την ικανότητά του να εκτελεί σωστά τη δουλειά του. Διότι η απώλεια αυτής της ικανότητας μπορεί με την πάροδο του χρόνου να επιφέρει επιπτώσεις στην εργασία. Μια ενδελεχής ανάλυση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη κάθε παράγοντα και να χρησιμοποιεί συγκεκριμένους δείκτες που βασίζονται σε σχετική κοινωνικοοικονομική-τεχνική έρευνα. Λόγω της πολυπλοκότητας και της υποκειμενικότητας, οποιοδήποτε μοντέλο που χρησιμοποιείται για την εκτίμηση του κόστους για το θύμα θα έχει περιορισμένη αξία.

Έτσι εξετάζοντας το οικονομικό όφελος, είναι προφανές ότι τα μέλη μιας κοινωνίας είναι αλληλένδετα μεταξύ τους, πράγμα που σημαίνει ότι εάν ένα άτομο βιώσει ένα ατύχημα, αυτό θα επηρεάσει και άλλους. Το κόστος που προκύπτει ως συνέπεια ενός ατυχήματος αφορά τόσο σε οικονομικούς όσο και σε μη οικονομικούς παράγοντες.

Οι οικονομικοί παράγοντες περιλαμβάνουν:

- Τη μείωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, που προκύπτει από τη μειωμένη μεταποιητική παραγωγή, παράλληλα με τα έξοδα που προκύπτουν από τη διαδικασία αποκατάστασης και αποζημίωσης των πληγέντων.
- Την αύξηση των δαπανών ως αποτέλεσμα της αποκατάστασης των ζημιών που σχετίζονται με τα ατυχήματα.
- Την κάλυψη του κόστους εφαρμογής των προστατευτικών μέτρων από κοινωνικούς φορείς. Διότι η κοινωνία έχει ευθύνη να προστατεύει την υγεία και την ασφάλεια των μελών της. Για το σκοπό αυτό, ιδρύονται οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης και συστήματα προστασίας, τα οποία περιλαμβάνουν διάφορα μέτρα όπως νομοθεσία, επιθεωρήσεις, έρευνα και βοήθεια.

Οι μη χρηματοοικονομικοί παράγοντες αφορούν:

- Τις συνέπειες που υφίστανται οι άνθρωποι σε προσωπικό επίπεδο.
- Την απώλεια/ μείωση σε εργατικό δυναμικό για την παραγωγική διαδικασία.
- Τη συναισθηματική φόρτιση που βιώνει το εργατικό δυναμικό.

Τα προαναφερθέντα στοιχεία ενδέχεται να διαταράξουν τις εργασιακές συνθήκες στα πλαίσια της εργασίας με άμεσο αντίκτυπο στο συνολικό ΑΕΠ[11].

3.5 Πρόληψη εργατικού ατυχήματος

Η πρόληψη των ατυχημάτων αποτελεί ουσιαστική πτυχή της διατήρησης ασφαλών και ανθρώπινων συνθηκών εργασίας. Είναι ευθύνη των εργοδοτών να διασφαλίσουν ότι οι εργαζόμενοι δεν εκτίθενται σε κίνδυνο. Αν και αυτό μπορεί να φαίνεται σαν θέμα βασικής ανθρώπινης ευπρέπειας, έχει επίσης σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις. Τα ατυχήματα μπορεί να οδηγήσουν σε απώλεια παραγωγικότητας, αποζημιώσεις και ζημιές σε μηχανήματα, τα οποία μπορούν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον οικονομικό προϋπολογισμό μιας επιχείρησης. Δίνοντας προτεραιότητα στην πρόληψη

ατυχημάτων, οι επιχειρήσεις μπορούν να βελτιώσουν τις σχέσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, καθώς και με το ευρύτερο κοινό. Αυτό, με τη σειρά του, μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερες επιδόσεις και μεγαλύτερη αίσθηση ασφάλειας μεταξύ των εργαζομένων. Σε τελική ανάλυση, η πρόληψη των ατυχημάτων δεν είναι μόνο ηθικά επιτακτική αλλά και ένδειξη καλής οργανωτικής πρακτικής.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα εργατικά ατυχήματα σπάνια συμβαίνουν τυχαία χωρίς προειδοποιητικά σημάδια. Τα αίτια τέτοιων ατυχημάτων θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί καθώς ως τέτοιου είδους αίτια εκλαμβάνονται οι ανεπαρκείς συνθήκες εργασίας, ακατάλληλες εγκαταστάσεις, ελαττωματικός εξοπλισμός και έλλειψη μέτρων ασφαλείας. Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητο να ληφθούν προληπτικά μέτρα εξαλείφοντας όλους τους πιθανούς παράγοντες κινδύνου που συζητήθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ο σημαντικός ρόλος του τεχνικού ασφαλείας, ο οποίος μέσω της εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου βοηθά ουσιαστικά στην πρόληψη των ατυχημάτων[15].

3.5.1 Ωφέλειες πρόληψης

Τα πλεονεκτήματα της αποτροπής εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών ταξινομούνται στους αντίστοιχους τομείς:

- Ανθρωπιστικό τομέα
- Κοινωνικό τομέα
- Οικονομικό τομέα

Είναι προφανές ότι η πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων μέσω της έγκαιρης αντιμετώπισης κινδύνου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση της ευημερίας και της σωματικής ασφάλειας των εργαζομένων, δίνοντας έμφαση στην ανθρωπιστική και κοινωνική πτυχή του θέματος.

Τα οικονομικά οφέλη της πρόληψης εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες:

- ✓ Ελαχιστοποίηση δαπανών που σχετίζονται με τραυματισμούς που σχετίζονται με την εργασία.

- ✓ Ενίσχυση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.
- ✓ Προάσπιση της φήμης της επιχείρησης.

Διεθνείς μελέτες (OSHA, HSH) δείχνουν ότι το κόστος που σχετίζεται με επαγγελματικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες κυμαίνεται μεταξύ 3% και 5% του ΑΕΠ. Οι δαπάνες αυτές μπορούν να ταξινομηθούν είτε ως άμεσες ή έμμεσες, καθώς και ως εσωτερικές ή εξωτερικές. Οι οικονομικές επιπτώσεις ενός επαγγελματικού ατυχήματος ή ασθένειας είναι πολύπλευρες και μπορούν να αναλυθούν σε διάφορες διακριτές υποκατηγορίες, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των άμεσων εξόδων:

- Οικονομική επιβάρυνση που προκύπτει για την παροχή πρώτων βοηθειών.
- Ιατρική περίθαλψη που παρέχεται από νοσοκομείο.
- Η διαδικασία της αποκατάστασης και της επιστροφής στην εργασία.
- Εκταμίευση οικονομικών κινήτρων, με τη μορφή επιδοτήσεων και αποζημιώσεων, ακόμα και οι συντάξεις.

Οι συνέπειες ενός επαγγελματικού ατυχήματος ή ασθένειας εκτείνονται πέρα από το άμεσο φυσικό και οικονομικό κόστος. Το έμμεσο κόστος, όπως η πίεση στις κοινωνικές και οικογενειακές σχέσεις και η απώλεια παραγωγικότητας από άλλους εργαζόμενους, μπορεί να έχουν μόνιμο αντίκτυπο. Η διερεύνηση της αιτίας του συμβάντος, η αντικατάσταση του επηρεαζόμενου υπαλλήλου και η επισκευή του εξοπλισμού μπορούν επίσης να αυξήσουν το συνολικό κόστος. Αυτοί οι παράγοντες μπορούν να δημιουργήσουν αρνητική ατμόσφαιρα στο χώρο εργασίας και να βλάψουν τη φήμη της επιχείρησης.

Αντίθετα η βελτίωση της απόδοσης των ανθρώπων που εργάζονται για μία εταιρεία αποφέρει σημαντικές οικονομικές αποδόσεις, ως άμεσο αποτέλεσμα των υγιών συνθηκών διαβίωσης στο χώρο της εργασίας. Ένα τέτοιο αποτέλεσμα επιτυγχάνεται με την εφαρμογή μέτρων ασφαλείας και την καλλιέργεια ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους εργαζόμενους να εκτελούν εργασίες με επιταχυνόμενους ρυθμούς, απαλλαγμένους από πιθανούς κινδύνους.

Συμπερασματικά, η θετική φήμη της εταιρείας και το χαμηλό ποσοστό ατυχημάτων συμβάλλουν στη βελτιωμένη εικόνα της, η οποία μπορεί να ωφελήσει τις σχέσεις με

προμηθευτές, πελάτες και συνεργάτες, καθώς και να αυξήσει τις ευκαιρίες για κερδοφόρα έργα[8].

3.5.2 Μέτρα πρόληψης

Τα προληπτικά μέτρα στοχεύουν στην προστασία και ασφάλεια των εργαζομένων στην εργασία και κατηγοριοποιούνται ως εξής:

1. Τα μηχανολογικά μέτρα: Θεωρούνται τα τεχνικά μέσα τα οποία έχουν σχεδιαστεί ειδικά για την αντιμετώπιση και τη μείωση τυχόν πιθανών κινδύνων. Ένα παράδειγμα αποτελεί η χρήση ψεκαστήρων νερού για την μείωση της σκόνης και την πρόληψη της έκθεσης σε σκόνη χαλαζία.

2. Διοικητικά ή Οργανωτικά μέτρα: Αυτά τα μέτρα σκοπεύουν να τροποποιήσουν στάσεις και ενέργειες σχετικά με την ασφάλεια. Παρόλο που οι επιβλαβείς παράγοντες συνδέονται με την τεχνολογία, τα προϊόντα και τον εξοπλισμό του χώρου εργασίας, μπορούν να επηρεαστούν από την οργάνωση της εργασίας. Εκτός από τις δύο προαναφερθείσες κατηγορίες, υπάρχουν προληπτικά μέτρα καθώς και μέτρα προστασίας και μείωσης των ζημιών.

Όσον αφορά τα συλλογικά μέτρα θα πρέπει να είναι το πρώτο μέλημα, με τα μεμονωμένα μέτρα να χρησιμοποιούνται ως εναλλακτική λύση μόνο όταν δεν μπορούν να εφαρμοστούν τα συλλογικά μέτρα. Η εφαρμογή συλλογικών μέτρων περιλαμβάνει σχεδιασμό με στόχο τον περιορισμό του κινδύνου και την τελική εξάλειψή του[12].

3.5.3 Κόστος πρόληψης

Το προληπτικό κόστος χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, το σταθερό και το μεταβλητό. Ως σταθερό ορίζεται το κόστος το οποίο είναι ανεξάρτητο από το σύνολο των ατυχημάτων μιας επιχείρησης (π.χ. το κόστος των μέτρων για τη συμμόρφωση των συνθηκών εργασίας σύμφωνα την κείμενη Νομοθεσία). Από την άλλη πλευρά ως μεταβλητό

ορίζεται το κόστος που βρίσκεται σε συνάρτηση με τον αριθμό και το μέγεθος των ατυχημάτων σε μια επιχείρηση (π.χ. αποζημιώσεις).

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω στοιχεία γίνεται κατανοητό ότι μόνο το μεταβλητό κόστος αποτελεί το έναυσμα για μια επιχείρηση ώστε να προβεί σε βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων της. Για παράδειγμα, αν μια επιχείρηση είναι υποχρεωμένη από το νόμο να μισθοδοτεί τους εργαζομένους της ακόμη και αν αυτοί απουσιάζουν είτε λόγω ατυχήματος είτε λόγω ασθένειας, τότε οτιδήποτε συμβαίνει στη συγκεκριμένη επιχείρηση αποτελεί επιπλέον κίνητρο ώστε να λαμβάνονται μέτρα με σκοπό την εξασφάλιση της υγείας των εργαζομένων[27].

Για να επεκταθεί περαιτέρω το θέμα του κόστους πρόληψης, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτές οι δαπάνες μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο διακριτές κατηγορίες - άμεσο και έμμεσο κόστος. Το άμεσο κόστος αφορά κυρίως δαπάνες που σχετίζονται αποκλειστικά με τη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας στο χώρο εργασίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει το κόστος του εξοπλισμού ασφαλείας, των προγραμμάτων εκπαίδευσης και των ιατρικών εξετάσεων. Από την άλλη πλευρά, το έμμεσο κόστος αναφέρεται σε δαπάνες που έχουν ευρύτερο αντίκτυπο στις συνολικές λειτουργίες της εταιρείας, πέρα από την υγεία και την ασφάλεια. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν δαπάνες που σχετίζονται με τον καθαρισμό και τη συντήρηση, καθώς και έξοδα που προκύπτουν λόγω διαταραχών στην παραγωγή που προκαλούνται από ατυχήματα ή ασθένειες. Είναι ζωτικής σημασίας για τις εταιρείες να εξετάζουν προσεκτικά τόσο το άμεσο όσο και το έμμεσο κόστος πρόληψης προκειμένου να διασφαλίσουν έναν ασφαλή και αποτελεσματικό χώρο εργασίας.

Ο ρόλος της Πολιτείας είναι ιδιαίτερα σημαντικός στο πλαίσιο της πρόληψης. Το κράτος πρέπει με τις πολιτικές του να αναπτύξει ένα ορθολογικό και βιώσιμο προληπτικό μοντέλο για την υγεία και την ασφάλεια των Ελλήνων εργαζομένων. Σε αυτό το μοντέλο, οι συνεισφορές των χωρών και των επιχειρήσεων πρέπει να είναι ανάλογες. Οι κρατικές συνεισφορές στη βελτίωση των πολιτικών υγείας και ασφάλειας των μικρομεσαίων εταιριών είναι:

- Η έγκριση και η υποστήριξη οργανισμών που εμπλέκονται στην παροχή δεδομένων, έρευνας και εκπαιδευτικών υπηρεσιών, όπως το ΕΛΙΝΥΑΕ.
- Η προσφορά χρημάτων για εκπαίδευση π.χ. μέσω ΛΑΕΚ.

- Η παροχή οικονομικών πόρων τόσο από εθνικές όσο και από κοινοτικές πηγές για τη στήριξη των επενδύσεων, που διευκολύνεται από σχετικά προγράμματα βοήθειας.

3.6 Επιπτώσεις εργατικού ατυχήματος

Τα εργατικά ατυχήματα θεωρούνται απευκταία γεγονότα, με σοβαρές συνέπειες για τον εργαζόμενο, την επιχείρηση, αλλά και την κοινωνία γενικότερα. Για τον λόγο αυτό όλοι οι εμπλεκόμενοι οφείλουν να συμβάλλουν σε μια οργανωμένη προσπάθεια πρόληψης και αποτροπής τους. Ακόμα και η σχολαστική τήρηση των μέτρων προστασίας δεν είναι αρκετή για να τα αποτρέψει, καθώς τα αίτια των ατυχημάτων είναι πολυπαραγοντικά και αυτό δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την εξάλειψή τους. Παρά τις προσπάθειες που μπορεί να καταβάλλονται για την αποφυγή τους, διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες ή ανθρώπινα λάθη μπορεί εύκολα να οδηγήσουν σε αυτά και αυτά με τη σειρά τους να προκαλέσουν σοβαρές επιπτώσεις, οι οποίες μπορεί να είναι ακόμα και μη αναστρέψιμες για την ανθρώπινη ζωή. Οι επιπτώσεις ενός ατυχήματος αφορούν πρωτίστως το θύμα και ακολούθως τον εργοδότη, την επιχείρηση, αλλά και τον ασφαλιστικό φορέα που καλείται να καλύψει το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικού κόστους για τη νοσηλεία, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την ημερήσια αποζημίωση, την αποκατάσταση και συνολικότερα την οικονομική υποστήριξη του παθόντος.

Ένα ατύχημα μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια ανθρώπινης ζωής, τραυματισμούς ή επαγγελματικές ασθένειες. Μαζί με την αμέτρητη ψυχολογική και κοινωνική ταλαιπωρία που προκαλούν τέτοια περιστατικά, τα εργατικά ατυχήματα οδηγούν και σε υψηλά οικονομικά έξοδα. Για τον εργαζόμενο, ο οικονομικός αντίκτυπος μπορεί να περιλαμβάνει απώλεια μισθού, απώλεια εργασίας, παρεμπόδιση της επαγγελματικής ανάπτυξης, ιατρικούς λογαριασμούς, νοσηλεία και αμοιβή νομικού ή διοικητικού περιεχομένου. Για την εταιρεία, ακόμη και αν το ατύχημα δεν είναι θανατηφόρο ή εξαιρετικά σοβαρό, διακόπτει πλήρως τις εργασίες του εργοταξίου και έχει ως αποτέλεσμα σημαντικό οικονομικό κόστος. Συχνά, οι εργασίες πρέπει να διακόπτονται για αρκετές ημέρες ενώ διερευνώνται τα αίτια του ατυχήματος. Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις όπου ολόκληρο το εργοτάξιο πρέπει να κλείσει. Ακόμη και όταν

συνεχιστεί η εργασία, επιβαρύνονται με κόσθη για να αναπληρωθεί η χαμένη παραγωγικότητα. Ο εργοδότης επιβαρύνεται άμεσα με ένα σημαντικό μέρος αυτών των δαπανών, με αποτέλεσμα τη μείωση του κέρδους. Ο εργοδότης πρέπει επίσης να επιβαρυνθεί με τα έξοδα της αποζημίωσης των εργαζομένων, των ασφαλιστρων, των διοικητικών ή νομικών επιπτώσεων, των επισκευών εξοπλισμού και της βλάβης στη φήμη της εταιρείας. Είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι διάφορες συνέπειες των εργατικών ατυχημάτων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που επηρεάζουν τα άτομα, τις κοινότητές τους και το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα. Μαζί με το ανθρώπινο και οικονομικό κόστος, υπάρχουν και κοινωνικά ζητήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν ζητήματα που σχετίζονται με την υγεία και την κοινωνική κατάσταση του θύματος, καθώς και προβλήματα κοινωνικής ανισότητας ή αποκλεισμού λόγω αναπηρίας ή δυσκολιών μετάβασης στην ανεργία. Επιπλέον, η απώλεια εργασίας μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική πίεση και επιβάρυνση για το άτομο και την οικογένειά του, καθώς και αυξημένο κόστος για το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής προστασίας. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί και να αντιμετωπιστεί το πλήρες φάσμα των κοινωνικών επιπτώσεων που μπορεί να έχουν τα εργατικά ατυχήματα. Στη χώρα μας, παρατηρείται ότι το συνολικό κόστος ενός ατυχήματος για τις ασφαλιστικές εταιρείες είναι τετραπλάσιο από το άμεσο κόστος. Επιπλέον, η εκτίμηση του ατυχήματος βασίζεται σε διάφορους δείκτες συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών εξόδων, του ημερήσιου κόστους και του κόστους/ασφαλισμένου.

Η διασφάλιση της πρόληψης των εργατικών ατυχημάτων είναι υψίστης σημασίας. Η αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος ασφάλειας εξαρτάται από τον βαθμό στον οποίο εφαρμόζονται τα μέτρα πρόληψης σε όλα τα επίπεδα. Αυτό περιλαμβάνει την ανάλυση του κόστους που σχετίζεται με το σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων πρόληψης. Αυτές οι δαπάνες μπορεί να περιλαμβάνουν δαπάνες που σχετίζονται με την πρόσληψη προσωπικού ασφαλείας, την παροχή εκπαίδευσης στο προσωπικό, τις νομικές αμοιβές, την προμήθεια εξοπλισμού ατομικής προστασίας, την αγορά και συντήρηση εξοπλισμού ασφαλείας, τα έξοδα παραγωγής και άλλα λειτουργικά έξοδα[5].

3.7 Διάκριση εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας

Η επαγγελματική ασθένεια και το εργατικό ατύχημα διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους, καθιστώντας αδύνατο να θεωρηθούν ταυτόσημες έννοιες. Ως εργατικό ατύχημα αναφέρεται ένα βίαιο περιστατικό που προκαλείται με αιφνίδιο τρόπο από εξωτερικούς παράγοντες κατά την εκτέλεση της εργασίας, με αποτέλεσμα την ανικανότητα του ατόμου για εργασία για περισσότερες από τέσσερις ημέρες ή σε πιο σοβαρές περιπτώσεις μπορεί να επιφέρει ακόμη και το θάνατο. Αντίθετα, η επαγγελματική ασθένεια αναφέρεται σε μια κατάσταση που αναπτύσσεται σε έναν εργαζόμενο λόγω της φυσιολογικής και σταδιακής φθοράς του οργανισμού του, είτε υπό κανονικές συνθήκες εργασίας είτε δυσμενείς που είναι εγγενείς στη φύση της εργασίας. Ο πρωταρχικός παράγοντας διαφοροποίησης μεταξύ των δύο είναι η απουσία βίαιης και ξαφνικής επίδρασης μιας εξωτερικής αιτίας στην επαγγελματική ασθένεια, η οποία είναι το κύριο κριτήριο για τη διάκρισή της από ένα εργατικό ατύχημα.

Μια άλλη κρίσιμη διαφορά μεταξύ ενός εργατικού ατυχήματος και της επαγγελματικής ασθένειας είναι ότι το πρώτο μπορεί να συμβεί κατά την εργασία ή στην εργασία, ενώ στη δεύτερη περίπτωση η επαγγελματική ασθένεια συμβαίνει σε συνάρτηση με τις συνθήκες εργασίας. Με άλλα λόγια, η εργασία πρέπει να είναι η άμεση αιτία της ασθένειας. Για παράδειγμα, ένας ακτινολόγος που εμφανίζει λευχαιμία λόγω παρατεταμένης έκθεσης σε ακτινοβολία θεωρείται ότι έχει επαγγελματική ασθένεια. Από την άλλη, ο καρκίνος του πνεύμονα που αναπτύχθηκε σε έναν εργαζόμενο ο οποίος κάπνιζε επί σειρά ετών για να αντιμετωπίσει το εργασιακό άγχος δεν θεωρείται επαγγελματική ασθένεια. Ουσιαστικά σε ένα εργατικό ατύχημα, η εργασία είναι υπεύθυνη για την έκθεση κάποιου σε κίνδυνο και την πρόκληση βλάβης ενώ η πρόκληση μιας ασθένειας στον εργασιακό χώρο εκλαμβάνεται ως αποτέλεσμα των συνθηκών εργασίας.

Αντίθετα υπάρχει διαφορά μεταξύ ενός εργατικού ατυχήματος και μιας επαγγελματικής ασθένειας καθώς σε περίπτωση επαγγελματικών ασθενειών δεν υπάρχει διακριτή ευθύνη ενημέρωσης της επιθεώρησης εργασίας. Εντούτοις κρίνεται σκόπιμο να γίνει σχετική αναφορά στο ΙΚΑ το οποίο παρέχει τη δυνατότητα διενέργειας έρευνας με εκπρόσωπο της επιθεώρησης εργασίας. Επιπρόσθετα είναι

υποχρεωτική η γνωστοποίηση στον Υπουργό Εργασίας για επαγγελματικά νοσήματα του προηγούμενου έτους.

Παρά τις όποιες διαφορές μεταξύ τους, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι επαγγελματικές ασθένειες μπορεί μερικές φορές να χαρακτηριστούν ως εργατικά ατυχήματα. Αυτό είναι δυνατό να συμβεί μόνο εάν η ασθένεια προκλήθηκε ή επιδεινώθηκε από ένα εξωτερικό, ξαφνικό και βίαιο γεγονός, όπως οι μη φυσιολογικές συνθήκες εργασίας που δεν είναι εγγενείς στην εργασία ή η αποτυχία του εργοδότη να διαχειριστεί τον τρόπο αντιμετώπισης μιας ασθένειας. Για παράδειγμα, εάν ένας ναύτης αναπτύξει καρκίνο και αναφέρει τα συμπτώματά του στον καπετάνιο του πλοίου, αλλά ο καπετάνιος δεν λάβει τα κατάλληλα μέτρα, όπως να αποφορτίσει αμέσως τον ναύτη και να τον εισαγάγει σε νοσοκομείο. Αντίθετα αν ο καπετάνιος συνέχιζε να τον απασχολεί για αρκετούς μήνες τότε θα παραβίαζε την ευθύνη του να φροντίζει τον ναύτη, όπως περιγράφεται στο άρθρο 662 του Αστικού Κώδικα[12].

Κεφάλαιο 4ο: ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Όλες οι επιχειρήσεις έχουν υποχρέωση να διενεργούν μελέτη εκτίμησης εργατικού κινδύνου (ΕτΕΚ) ανεξάρτητα από τον αριθμό των εργαζομένων τους ή το επίπεδο κινδύνου που ενέχουν.

Αρχικά η Επιθεώρηση Εργασίας ελέγχει την ΕτΕΚ καθώς η εκτίμηση εργατικού κινδύνου είναι ένα εσωτερικό εργαλείο για την εταιρεία, για τον εντοπισμό και τον έλεγχο των κινδύνων όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων της.

Η ΕτΕΚ έχει στοιχειοθετηθεί από τον Τεχνικό Ασφαλείας και τον Ιατρό Εργασίας (εάν υπάρχει) εντός της εταιρείας ή εναλλακτικά, από τις Υπηρεσίες Εξωτερικής Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞ.Υ.Π.Π.). Το άτομο που υπογράφει την ΕτΕΚ έχει ευθύνη έναντι της εταιρείας για τυχόν ελλείψεις.

Ως εκ τούτου, αυτό είναι ένα από τα θεμελιώδη καθήκοντα ενός τεχνικού ασφαλείας που απασχολείται από μια εταιρεία, να προετοιμάσει ένα σχέδιο εκτίμησης των επαγγελματικών κινδύνων.

Μία γνωστή Ελληνική ΕΞ.Υ.Π.Π. έχει αναπτύξει μια ευρέως αποδεκτή μέθοδο για τη μορφή και την έκταση της ΕτΕΚ, καθώς και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία της. Αυτό είναι ιδιαίτερα πολύτιμο για τις βιομηχανίες που αντιμετωπίζουν πολλούς διαφορετικούς και δυνητικά σοβαρούς κινδύνους, καθώς δεν υπάρχουν επί του παρόντος καθορισμένοι νομικοί κανόνες σε αυτόν τον τομέα.

Σε αντίθετη περίπτωση όπου η επιχείρηση χαρακτηρίζεται από χαμηλό κίνδυνο και παρουσιάζει περιορισμό του πεδίου εφαρμογής με μικρό αριθμό υπαλλήλων, τότε θεωρείται ότι η ανάληψη ΕτΕΚ δεν αποτελεί ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο θέμα.

Η ΕτΕΚ πρέπει να αναλύει διεξοδικά κάθε πτυχή της επιχείρησης, να εντοπίζει πιθανούς κινδύνους, να εμπλέκει όλα τα άτομα εντός του οργανισμού, να αξιολογεί προληπτικά μέτρα και να προτείνει τυχόν απαραίτητα πρόσθετα μέτρα.

Η διαδικασία προετοιμασίας και σύνταξης ΕτΕΚ χωρίζεται σε 5 στάδια, τα οποία περιλαμβάνουν:

Στάδιο 1: Αναζήτηση και εντοπισμός των πηγών κινδύνου.

Στάδιο 2: Αναζήτηση και εντοπισμός των εργαζομένων ή τρίτων που κινδυνεύουν από αυτές.

Στάδιο 3: Εξέταση των μέτρων πρόληψης και προστασίας που υπάρχουν και αξιολόγησή τους αν είναι επαρκή.

Στάδιο 4: Περιγραφή των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση όσων κινδύνων θεωρούνται ότι δεν έχουν αντιμετωπισθεί κατάλληλα.

Στάδιο 5: Έλεγχος της εκτίμησης και τακτική αναθεώρησή της.

Έπειτα ακολουθεί αναλυτικότερη παρουσίαση για κάθε στάδιο της ΕτΕΚ, μαζί με οδηγίες για την επιτυχή ολοκλήρωσή του.

Ως θέμα πρακτικής, αναζητούμε πιθανούς κινδύνους που μπορεί να προκύψουν στον επιχειρηματικό τομέα. Για να γίνει αυτό, διενεργούμε μια ολοκληρωμένη εξέταση όλων των τμημάτων μιας επιχείρησης και των θέσεων εργασίας.

Στο στάδιο 1 για τις απαιτήσεις της ΕτΕΚ ταξινομούμε τις πηγές κινδύνων σε δύο κατηγορίες:

- Σε τεχνολογικούς κινδύνους
- Σε οργανωτικούς κινδύνους

Στην κατηγορία των τεχνολογικών κινδύνων εντάσσονται οι κίνδυνοι από:

- **Την ηλεκτρική εγκατάσταση**, όπως π.χ. τους διακόπτες, τις πρίζες, τις ασφάλειες, τα κυκλώματα, τις συνδέσεις, τη μόνωση και γείωση, την κατάσταση φορητών ηλεκτρικών εργαλείων.
- **Τον τεχνικό εξοπλισμό**, όπως π.χ. τα χειριστήρια, τα κινούμενα μέρη των μηχανών, την επάρκεια των προφυλακτήρων τους, τα ασανσέρ και λοιπά ανυψωτικά, το λεβητοστάσιο, τα δοχεία υπό πίεση, τα οχήματα (π.χ. κλάρκ), την εκτίναξη υλικών και την εκπομπή θορύβου.
- **Την πυρκαγιά ή έκρηξη**, όπως π.χ. από εύφλεκτα υλικά που αποθηκεύονται σε ακατάλληλους χώρους, από έλλειψη ή ύπαρξη ακατάλληλων συστημάτων

πυρόσβεσης, από ακατάλληλο ηλεκτρολογικό εξοπλισμό (σε χώρους με κίνδυνο έκρηξης).

- **Τις κτιριακές εγκαταστάσεις**, όπως για παράδειγμα τα δάπεδα, τους τοίχους και τις οροφές, τα παράθυρα και τις πόρτες, τους διαδρόμους, τις σκάλες και τα πατάκια, τις ράμπες και πλατφόρμες φόρτωσης, το φωτισμό, τη θερμοκρασία των χώρων και τον εξαερισμό τους.
- **Τα υλικά που χρησιμοποιούνται ή παράγονται**, όπως είναι οι σκόνες και καπνοί που παράγονται, οι χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται, μεταφέρονται ή αποθηκεύονται.

Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται οι κίνδυνοι από:

- **Τις συνθήκες της εργασίας**, όπως εργασίες σε εξωτερικούς χώρους (π.χ. σε υπαίθριους χώρους) ή σε αντίξοες συνθήκες θερμοκρασίας.
- **Την οργάνωση της εργασίας**, όπως τις εργασιακές πρακτικές που ακολουθούνται (π.χ. στη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων), την ακατάλληλη διεύθυνση των θέσεων εργασίας, την έλλειψη σήμανσης των χώρων, την εσωτερική κίνηση στους χώρους της επιχείρησης εργαζομένων και οχημάτων, τον τρόπο αποθήκευσης υλικών, την πληροφόρηση και εκπαίδευση των εργαζομένων στην πρόληψη των κινδύνων, την κατανομή των εργασιών ανάλογα με τα προσόντα και τις δυνατότητες των εργαζομένων, τα ωράρια εργασίας και τις υπερωρίες.
- **Τη συντήρηση εγκαταστάσεων και εξοπλισμού**, όπως για παράδειγμα τη συχνότητα της συντήρησης (ακολουθούνται οι οδηγίες του κατασκευαστή;), το προσωπικό που χρησιμοποιείται (είναι κατάλληλο;), τις μεθόδους συντήρησης (ακολουθούνται οι σωστές διαδικασίες;), τη γενική καθαριότητα και τάξη των χώρων, τη χρησιμοποίηση εργολάβων (επιβλέπεται η εργασία τους;).
- **Τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης**, όπως παραδείγματος χάρη: σε εκδήλωση πυρκαγιάς ή σεισμού ξέρει ο καθένας στην επιχείρηση τι θα κάνει; Υπάρχει σχέδιο διαφυγής;
- **Την έλλειψη εργονομικών διευθετήσεων**, όπως π.χ. η έλλειψη μέτρων σε εργασίες σε καθιστή ή όρθια θέση, σε μονότονες εργασίες, σε εργασίες μπροστά σε οθόνες, η χρήση ακατάλληλου εξοπλισμού.

Μετά τον εντοπισμό των κινδύνων στο στάδιο 2, είναι απαραίτητο να αντιστοιχηθεί κάθε κίνδυνος με τα άτομα ή τις ομάδες εργαζομένων ή τρίτων που ενδέχεται να διατρέχουν κίνδυνο εξαιτίας τους. Είναι προφανές ότι ομάδες εργαζομένων που μοιράζονται παρόμοια καθήκοντα ή χαρακτηριστικά θα επηρεαστούν παρόμοια.

Γενικά οι εργαζόμενοι χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

- Εργαζόμενοι γραφείου
- Εργολάβοι-υπεργολάβοι
- Εργατοτεχνίτες-χειριστές
- Συντηρητές
- Ανήλικοι
- Καθαριστές
- Άτομα με ειδικές ανάγκες
- Εργαζόμενοι με μερική απασχόληση
- Ανειδίκευτοι και νεοπροσληφθέντες
- Έγκυες και θηλάζουσες εργαζόμενες
- Αλλοδαποί εργαζόμενοι
- Επισκέπτες

Κατά το στάδιο 3 αξιολογούνται τα μέτρα προστασίας και πρόληψης που ήδη υπάρχουν.

Σε αυτό το στάδιο, είναι σημαντικό να προσδιοριστεί το επίπεδο κινδύνου, να εντοπιστούν οι επηρεαζόμενοι εργαζόμενοι και να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των τρεχόντων μέτρων.

Ορισμένοι κίνδυνοι μπορούν να μετριαστούν αποτελεσματικά με τα υπάρχοντα μέτρα, με αποτέλεσμα αμελητέο υπολειπόμενο κίνδυνο. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλοι κίνδυνοι που ενδέχεται να μην αντιμετωπίζονται επαρκώς με τα υπάρχοντα μέτρα ή να μην έχουν καθόλου διαθέσιμα προληπτικά μέτρα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο υπολειπόμενος κίνδυνος δεν μπορεί να θεωρηθεί ασήμαντος και πρέπει να εφαρμόζονται προστατευτικά και προληπτικά μέτρα.

Οι περιπτώσεις στις οποίες ο εναπομένων κίνδυνος είναι σημαντικός καταγράφονται και ταξινομούνται ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου (π.χ. επικίνδυνη κατάσταση ή επικίνδυνη ενέργεια). Ο κίνδυνος κάθε περίπτωσης καθορίζεται από δύο παράγοντες:

- Τη σοβαρότητα των συνεπειών όταν ο κίνδυνος εκδηλωθεί (όταν συμβεί το ατύχημα)
- Τον αριθμό των ατόμων που εκτίθενται στον κίνδυνο

Το επίπεδο κινδύνου κάθε περίπτωσης μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ως αμελητέο, χαμηλό, μεσαίο ή υψηλό σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό.

Ο εργοδότης μπορεί να ιεραρχήσει τις περιπτώσεις κινδύνου που έχουν εντοπιστεί με βάση το επίπεδο κινδύνου τους, γεγονός που του επιτρέπει να λαμβάνει προστατευτικά και προληπτικά μέτρα κατά προτεραιότητα για περιπτώσεις υψηλού και μεσαίου κινδύνου.

Κατά το στάδιο 4, αφού έχουν εξεταστεί τα αποτελέσματα, θεωρείται απαραίτητη η εφαρμογή πρόσθετων ή καινοτόμων δράσεων. Η επιλογή αυτών των ενεργειών εξαρτάται από τις θεμελιώδεις αρχές πρόληψης.

Η γραπτή παρουσίαση της ΕτΕΚ τελειώνει με την ολοκλήρωση αυτού του σταδίου. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν καθορισμένοι κανόνες για την ΕτΕΚ. Συνεπώς ο συντάκτης μπορεί να χρησιμοποιήσει τη δική του προσέγγιση εφόσον καλύπτουν διεξοδικά όλα τα αναφερόμενα στάδια. Η επανάληψη των ίδιων θεμάτων είναι περιττή εάν αφορούν το ίδιο θέμα αλλά βρίσκονται σε διαφορετικά τμήματα της εταιρείας και μπορούν να αναφέρονται σε άλλα σημεία ή βιβλία (όπως το βιβλίο συντήρησης).

Ενώ στο στάδιο 5, πραγματοποιείται επανεξέταση της ΕτΕΚ κάθε φορά που υπάρχουν αλλαγές στην επιχείρηση, όπως η αγορά νέου εξοπλισμού, η αντικατάσταση υλικών ή η διεύθυνση νέων χώρων. Συνεπώς οι αλλαγές που προκύπτουν πρέπει να αξιολογούνται στην πράξη. Επιπλέον, όταν διατίθενται νέες πληροφορίες σχετικά με κινδύνους, όπως νέα επιστημονικά δεδομένα, νομοθεσία, πρότυπα ή προτάσεις από την

Επιθεώρηση Εργασίας, εκτός από την επανεξέταση είναι απαραίτητη και η αναθεώρηση της ΕτΕΚ.

Καθώς η αρχική ΕτΕΚ είναι μια διεξοδικά ερευνημένη μελέτη και όχι μια επίσημη διαδικασία, για το λόγο αυτό η αναθεώρησή της μπορεί να πραγματοποιηθεί άμεσα. Ωστόσο συνιστάται η επανεξέταση της ΕτΕΚ να διενεργείται κάθε 2-3 χρόνια, καθώς η συμπεριφορά του προσωπικού τείνει να αλλάζει με την πάροδο του χρόνου λόγω παραγόντων όπως η γήρανση των εργαζομένων, η πρόσληψη νέων υπαλλήλων, η απόκτηση νέων εμπειριών στον εργασιακό χώρο [19].

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα τα οποία συνοψίζουν με εποπτικό τρόπο όσα παρουσιάστηκαν προηγουμένως στα διάφορα στάδια. Όπως επισημάνθηκε η επιχείρηση χωρίζεται σε μικρότερα τμήματα ή εργασίες, τα οποία εξετάζονται προσεκτικά.

Στο πρώτο παράδειγμα εξετάζονται οι πιθανοί κίνδυνοι στον χώρο των εκπαιδευτικών μονάδων:

Η διασφάλιση της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων και η παροχή κατάλληλων συνθηκών υγείας και ασφάλειας στην εργασία είναι απαραίτητη για την ελαχιστοποίηση των επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών και για την προώθηση της βέλτιστης απόδοσης των εργαζομένων. Η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία δεν αποτελούν απλώς νομική υποχρέωση, αλλά προσθέτουν αξία σε εταιρείες και οργανισμούς προστατεύοντας τους εργαζόμενους και βελτιώνοντας τη συνολική τους απόδοση. Ιδιαίτερα σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, η διαχείριση της υγείας και της ασφάλειας είναι ζωτικής σημασίας, καθώς επηρεάζει όχι μόνο τους εργαζόμενους αλλά και τον ευάλωτο μαθητικό πληθυσμό.

Οι δραστηριότητες και οι κτιριακές εγκαταστάσεις εντός της εκπαιδευτικής μονάδας, μαζί με τον ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό, είναι καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση των κατάλληλων συνθηκών υγείας και ασφάλειας. Αναλύοντας τους κινδύνους που συνδέονται με τη λειτουργία του σχολείου, ο επικεφαλής της εκπαιδευτικής μονάδας και τα άλλα μέλη του προσωπικού μπορούν να λάβουν

προληπτικά μέτρα αντί για αντιδραστικά, κάτι που είναι σημαντικό για την αποφυγή ατυχημάτων στο μέλλον.

Ταυτόχρονα, η δομημένη προσέγγιση για τη διαχείριση κινδύνων και την παρακολούθηση των ανησυχιών για την υγεία και την ασφάλεια χρησιμεύει ως βάση για την καλλιέργεια μιας εκπαιδευτικής ατμόσφαιρας που δίνει προτεραιότητα στην πρόληψη των κινδύνων για την υγεία και την ασφάλεια, όχι μόνο για το σχολικό προσωπικό αλλά και για τους μαθητές. Αυτοί οι μαθητές, που είναι οι «μελλοντικοί εργοδότες και εργαζόμενοι», εκπαιδεύονται επί του παρόντος στο σχολικό περιβάλλον και τελικά θα ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό με επαρκή κατανόηση των επαγγελματικών κινδύνων[16].

Στο δεύτερο παράδειγμα αναφερόμαστε στον χώρο αποθήκης μιας μικρής εμπορικής επιχείρησης[19]. (Πίνακας 1)

Επωνυμία: Ελληνική ΕΞ.Υ.Π.Π.

Οικονομική Δραστηριότητα: Εμπόριο χρωμάτων

Τμήμα ή μονάδα της επιχείρησης: Αποθήκη υλικών

Αριθμός εργαζομένων στο τμήμα: 2

1 ^ο Στάδιο Οι πηγές κινδύνων	2 ^ο Στάδιο Ποιοι κινδυνεύουν	3 ^ο Στάδιο Αξιολόγηση των κινδύνων-Ιεράρχηση	4 ^ο Στάδιο Προτάσεις μέτρων πρόληψης
Κτιριακές εγκαταστάσεις			
Πιθανότητα ολίσθησης στα δάπεδα λόγω παρουσίας υλικών συσκευασίας και διαρροών δοχείων, που μπορεί να προκαλέσουν πτώση.	Κυρίως, τα δύο άτομα που εργάζονται στην αποθήκη και ενδεχομένως και τα άτομα που είναι υπεύθυνα για τη διατήρηση της καθαριότητας του χώρου.	Καθώς η μετακίνηση των εργαζομένων συνεχίζεται, υπάρχει αυξημένο επίπεδο κινδύνου.	Συχνότητα του γενικού καθαρισμού. Παροχή πρόσθετων κάδων απορριμμάτων. Ύπαρξη προσροφητικών υλικών όπως άμμος ή πριονίδι για να περιορίζονται οι διαρροές. Επιπλέον, παρέχετε σαφείς οδηγίες στους εργαζόμενους στην αποθήκη σχετικά με αυτά τα μέτρα.
Η πόρτα εισόδου και εξόδου ανοίγει μέσα και έξω, αλλά δεν υπάρχει οπτική επαφή μεταξύ του ατόμου που την ανοίγει και αυτών που την πλησιάζουν, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε κίνδυνο πρόσκρουσης.	Όλοι οι υπάλληλοι του καταστήματος.	Ο κίνδυνος να ανοίξει με δύναμη η πόρτα είναι μέτριος, καθώς χρησιμοποιείται συχνά, αλλά όχι συνήθως με βίαιο τρόπο.	Να δημιουργηθεί ένα παράθυρο στην πόρτα.
Ο ανεπαρκής φυσικός και τεχνικός φωτισμός μπορεί να αυξήσει την πιθανότητα σφαλμάτων και κρούσεων, θέτοντας κινδύνους στην όραση.	Οι μισθωτοί της αποθήκης.	Η ένταση φωτισμού εκτιμάται ότι είναι σημαντικά χαμηλότερη από τη συνιστάμενη 300 Lux, η οποία είναι απαραίτητη για εργασία σε παρόμοια περιβάλλοντα. Αυτό ενέχει ένα μεσαίο επίπεδο κινδύνου.	Καθαρισμός των παραθύρων και αντικατάσταση των λαμπών που έχουν μειωμένη ένταση ή έχουν καεί. Επιπλέον, εγκατάσταση δύο ακόμη φωτιστικών.
Τεχνικός εξοπλισμός			
Υπάρχει κίνδυνος ανατροπής γιατί τρία ράφια δεν έχουν στερεωθεί.	Οι υπάλληλοι της αποθήκης.	Η συνεχής τοποθέτηση και αφαίρεση υλικών από τα ράφια έχει ως αποτέλεσμα υψηλό επίπεδο κινδύνου.	Είναι απαραίτητο να στερεωθούν τα ράφια στους τοίχους.

Ηλεκτρολογική εγκατάσταση			
Δεν παρατηρήθηκαν ελλείψεις, κάτι που είναι σύμφωνο με τις ρυθμίσεις που ορίζει η νομοθεσία και ο Κανονισμός ΔΕΗ.			
Υλικά			
Ορισμένα χρώματα και διαλύτες που διατηρούνται και διατίθενται στο λιανικό εμπόριο αποτελούν κίνδυνο.	Όλοι οι εργαζόμενοι.	Οι συσκευασίες στο κατάστημα διακινούνται σε μικρές ποσότητες και δεν γίνονται μεταγγίσεις. Η έκθεση σε αυτά συμβαίνει μόνο σε περίπτωση διαρροής, η οποία δεν είναι συχνή, αλλά ο κίνδυνος εξακολουθεί να θεωρείται μέτριος.	Είναι απαραίτητη η παρουσία ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού, όπως μάσκες και γάντια σε κατάλληλο σημείο, απορροφητικά υλικά για τον άμεσο περιορισμό των διαρροών και κλειστοί κάδοι για την απόρριψη τέτοιων απορριμμάτων. Επιπλέον, ο νεροχύτης πρέπει να είναι πάντα προσβάσιμος για το πλύσιμο τυχόν εκτεθειμένων μερών του σώματος.
Κίνδυνος πυρκαγιάς			
Κάποιοι διαλύτες διαθέτουν εύφλεκτες ιδιότητες.	Όλοι οι μισθωτοί.	Οι διαλύτες διατηρούνται σε σφραγισμένα δοχεία και περιορισμένες ποσότητες, χωρίς πηγές θερμότητας ή φλόγας κοντά. Τα μέτρα πυρασφάλειας συμμορφώνονται με τους κανονισμούς, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει μέτριος κίνδυνος λόγω της πιθανότητας διαρροών.	Βεβαιωθείτε ότι η σήμανση που υποδεικνύει την απαγόρευση του καπνίσματος και τη χρήση φλόγας εμφανίζεται ευδιάκριτα. Το σύστημα πυρανίχνευσης να υφίσταται τακτική συντήρηση. Βεβαιωθείτε ότι οι έξοδοι κινδύνου παραμένουν ανεμπόδιστες και πραγματοποιήστε τακτικές ενημερώσεις με το προσωπικό. Επιπλέον, βεβαιωθείτε ότι αναρτώνται οδηγίες για τους υπαλλήλους.

Οργάνωση της εργασίας			
<p>Η μέθοδος αποθήκευσης των υλικών είναι ανεπαρκής και οι εργαζόμενοι δεν γνωρίζουν τη σημασία των συμβόλων στη συσκευασία.</p>	<p>Οι υπάλληλοι στην αποθήκη.</p>	<p>Τα δοχεία πρέπει να αποθηκεύονται με βάση τις επικίνδυνες ιδιότητές τους (όπως διαλύτες, υδατοχρώματα και χρώματα σε διαλύτες) και όχι με βάση την εταιρεία που τα κατασκεύασε. Η μη κατανόηση των συμβόλων στα δοχεία μπορεί να αυξήσει σημαντικά την πιθανότητα ατυχημάτων και κινδύνους για την υγεία, κάτι που αποτελεί υψηλό κίνδυνο.</p>	<p>Η σωστή κατηγοριοποίηση των επικίνδυνων υλικών για αποθήκευση και η εκπαίδευση των εργαζομένων σχετικά με την επισήμανση των δοχείων και τους πιθανούς κινδύνους είναι σημαντική.</p>
Εργονομικές διευθετήσεις			
<p>Η τοποθέτηση βαριών συσκευασιών ψηλά στα ράφια εγκυμονεί κινδύνους τραυματισμού και μεγαλύτερη σωματική καταπόνηση, γεγονός που υποδηλώνει κακό χειρισμό του φορτίου.</p>	<p>Οι εργαζόμενοι στην αποθήκη.</p>	<p>Η συχνή μετακίνηση βαρέων φορτίων οδηγεί σε αυξημένη φυσική καταπόνηση. Ο εσφαλμένος χειρισμός αυτών των φορτίων μπορεί να οδηγήσει σε ατυχήματα και προβλήματα υγείας, γεγονός που ενέχει μεσαίο επίπεδο κινδύνου.</p>	<p>Αποθήκευση βαρέων συσκευασιών σε βολικές και εύκολα προσβάσιμες τοποθεσίες, παρέχοντας παράλληλα οδηγίες για τον σωστό χειρισμό των φορτίων για την αποφυγή σωματικών βλαβών.</p>
Συντήρηση και καθαριότητα			
<p>Τα εξωτερικά εργαστήρια είναι συνήθως αυτά που τα κάνουν.</p>	<p>Όλοι οι εργαζόμενοι και όλα τα εξωτερικά συνεργεία.</p>	<p>Υπάρχει μεσαίο επίπεδο κινδύνου.</p>	<p>Ο διευθυντής της αποθήκης επιβλέπει την επικοινωνία των κινδύνων σε εξωτερικά συνεργεία, με έμφαση στους πιθανούς κινδύνους υλικών και διαρροών.</p>
Κατάσταση έκτακτης ανάγκης			

<p>Ποσότητες υλικών που έχουν χυθεί. Υπήρξε εκδήλωση πυρκαγιάς.</p>	<p>Όλοι οι εργαζόμενοι καθώς και όλοι οι κάτοικοι.</p>	<p>Το επίπεδο κινδύνου θεωρείται υψηλό.</p>	<p>Οι οδηγίες για τους υπαλλήλους περιλαμβάνουν την οργάνωση μιας ομάδας πυρασφάλειας, τη διεξαγωγή ασκήσεων έκτακτης ανάγκης, την παροχή αριθμών τηλεφώνου έκτακτης ανάγκης και τη δημιουργία ενός σχεδίου για πρώτες βοήθειες.</p>
---	--	---	--

Πίνακας 1: Στάδια αξιολόγησης για την εκτίμηση των κινδύνων στο χώρο αποθήκης γνωστής Ελληνικής ΕΞ.Υ.Π.Π.

Κεφάλαιο 5^ο: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

5.1 Νομοθεσία για την Υγεία και Ασφάλεια των Εργαζομένων

Είναι εξαιρετικά σημαντικό για το κράτος να κατοχυρώσει όσο το δυνατό την ευημερία και την ασφάλεια των εργαζομένων στους χώρους εργασίας. Η εργατική νομοθεσία περιγράφει τους ρόλους, τα δικαιώματα και την πρόνοια του κράτους και των αρμόδιων αρχών σχετικά με τις συνθήκες εργασίας. Η εργατική νομοθεσία πολλών χωρών βασίζεται στις αρχές που ορίζονται από τις Διεθνείς Συμβάσεις και τις οδηγίες της ΔΟΕ (Διεθνής Οργάνωση Εργασίας).

Ο πρώτος εργατικός νόμος για την χώρα μας ήταν ο Ν.ΓΠΛΔ' (1934) της 19/21 –11-1911 «περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών». Ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν. 2193/20 και τον Ν.2943/22 και περιγράφει τις ευθύνες των εργαζομένων και τις συνέπειες που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν σε περίπτωση παράβασης τους.

Ένας επιπλέον νόμος που είναι εξίσου παλιός και ισχύει είναι ο Ν.551 31-12- 1914/8-1-1915 «περί ευθύνης προς αποζημίωσίν την εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών», που αργότερα κωδικοποιήθηκε από το Β.Δ. 24-7/25-8-1920.Ο νόμος αυτός ήταν περισσότερο ασφαλιστικός και καθόριζε τις περιπτώσεις που ο παθών εργάτης ή υπάλληλος edικαιούτο αποζημίωση, τα ύψη των αποζημιώσεων ανάλογα με το μέγεθος και τη σοβαρότητα του ατυχήματος και τους υπεύθυνους εργοδότες, που έδιναν και τις αποζημιώσεις. Για την εποχή του υπήρξε ένας πολύ φιλεργατικός νόμος.

Ακόμη, με βάση το άρθρο 1 του βασιλικού Διατάγματος της 25ης Αυγούστου 1920 «Περί Κωδικοποίησης των περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών διατάξεων», οι βιομήχανοι, βιοτέχνες, έμποροι, κάθε είδους επιχειρηματίες και εργοδότες ή διευθυντές ή διαχειριστές εταιρικών επιχειρήσεων, χημικών εργαστηρίων, ναυπηγείων, κατασκευής – επισκευής όλων των έργων, αποθηκών, δημοσίων θεαμάτων και γραφείων δημοσίων και ιδιωτικών, θεάτρων και εγκαταστάσεων κάθε είδους, έχουν την ευθύνη:

- να διασφαλίζουν ότι οι χώροι εργασίας διατηρούνται καθαροί όπως απαιτείται.

- να εξασφαλίζουν ότι υπάρχει αρκετό φυσικό φως για συγκεκριμένες εργασίες, καθώς και η χρήση τεχνητού φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας, ενώ εφαρμόζονται τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας για την προστασία του προσωπικού από πιθανούς κινδύνους.
- το μέγεθος κάθε διαμερίσματος εργασίας να συσχετίζεται με τον αριθμό των εργαζομένων και την αναλογία αερισμού, σύμφωνα με τους κανονισμούς υγιεινής.
- στα δάπεδα και τους τοίχους των διαμερισμάτων εργασίας να μην υπάρχει υγρασία.
- προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η ευημερία των εργαζομένων, η εγκατάσταση και η συντήρηση όλων των τύπων μηχανημάτων και συστημάτων μεταφοράς ισχύος να πραγματοποιείται σε βέλτιστες συνθήκες εργασίας.
- οι σκαλωσιές που χρησιμοποιούνται στις κατασκευές και τις επιχειρήσεις πρέπει να κατασκευάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια των εργαζομένων, ενώ στην υπαίθρια εργασία πρέπει να λαμβάνεται κάθε δυνατή προφύλαξη για την προστασία των εργαζομένων τόσο από κινδύνους όσο και από δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

Στη συνέχεια έχουμε το Π.Δ. 14-3-1934 «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και υπαλλήλων της πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων, κ.λπ.». Ο νόμος αυτός αποτελούνταν από 155 άρθρα και περιλάμβανε διατάξεις και κανονισμούς και μέτρα ασφαλείας σχεδόν για όλες τις συνθήκες στους τόπους δουλειάς (δάπεδα, σκάλες,, φωτισμός, έξοδα, αερισμός, σκόνες, αποχωρητήρια, κινητήριες μηχανές, πυροπροστασία, επικίνδυνες ουσίες, ατυχήματα κ.λπ.).

Ένας νέος νόμος για τα εργατικά ατυχήματα εγκρίθηκε από τη Βουλή και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 18 Οκτωβρίου 1985. Είναι ο Ν. 1568/1985 για την «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» ο οποίος διαθέτει 40 άρθρα. Ο εν λόγω νόμος αποτέλεσε σταθμό για την νομοθεσία περί υγιεινής και ασφαλείας της εργασίας, διότι εισήγαγε βαθιές τομές στο θέμα αυτό, όπως για παράδειγμα η αρχή ευθύνης του εργοδότη. Η μεγάλη μεταρρύθμιση σε ό,τι αφορά την υγεία και ασφάλεια εργασίας (ΥΑΕ) και την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου

στους εργασιακούς χώρους, πραγματοποιήθηκε με τους νόμους 1568/85 και 2224/94 και με το προεδρικό διάταγμα Π.Δ.17/96.

Το 1989, το Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε την Οδηγία 89/391/ΕΟΚ με σκοπό την παροχή ίσης και βελτιωμένης προστασίας στους εργαζόμενους σε όλα τα κράτη μέλη. Η οδηγία αυτή βασίστηκε στο άρθρο 188 Α της Συνθήκης για την ίδρυση της ΕΟΚ, όπως συμπληρώθηκε από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986. «Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία» (γνωστή ως Οδηγία – Πλαίσιο) και έπειτα την 1η ειδική Οδηγία 89/654/ΕΟΚ «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας».

Η ένταξη της χώρας μας σύμφωνα με τις προαναφερθείσες οδηγίες με τα Προεδρικά Διατάγματα 17 και 16/1996 αντίστοιχα, προτρέπει τις επιχειρήσεις και τις αρχές πρόληψης (τεχνικός ασφαλείας, ιατρός εργασίας κ.λπ.) σε νέα καθήκοντα, δράσεις και ενέργειες για τη βελτίωση των χώρων, συνθηκών και οργάνωση εργασιών με επαγγελματικούς κινδύνους και αφορά στη:

- διαρρύθμιση και σχεδιασμό των χώρων εργασίας (κτίρια, εγκαταστάσεις, εξαερισμός, θερμοκρασία, φωτισμός, πρώτων βοηθειών, υγιεινής, χώροι ανάπαυσης, κ.λπ.),
- διευθέτηση υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης επαγγελματικών κινδύνων σε επιχειρηματικούς οργανισμούς,
- καθήκοντα Εργαζομένων και υποχρεώσεις Επιχειρήσεων,
- εστίαση προσοχής στην υγεία,
- αυτοδιάγνωση των επιχειρήσεων, γραπτή εκτίμηση των κινδύνων, κ.λπ..

Αν και αυτοί οι νόμοι εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι σήμερα, επιπλέον έχουν συμπληρωθεί από πιο εξειδικευμένους. Αυτό κρίνεται απαραίτητο για την ενημέρωση των μέτρων ασφαλείας λόγω της προόδου στα μηχανήματα και τις συνθήκες εργασίας.

Για το λόγο αυτό έχουν θεσπιστεί ειδικοί νόμοι για την παροχή ειδικών και εξειδικευμένων μέτρων ασφάλειας και προστασίας για συγκεκριμένες κατηγορίες επαγγελματιών και συνθηκών εργασίας, συμπεριλαμβανομένων και των νόμων που αναφέρονται στον βιομηχανικό και κατασκευαστικό τομέα (σε δημόσια και ιδιωτικά τεχνικά έργα).

Ειδικότερα υπάρχουν κανονισμοί σε ισχύ για έργα Πολιτικού Μηχανικού που περιγράφουν τις κατάλληλες διαδικασίες για την κατασκευή θεμελίων, τάφρων, ικριωμάτων, μεταφοράς υλικών, σκαλών, εγκαταστάσεων ανυψωτικών μηχανημάτων κ.λπ. οι οποίοι παρατίθενται παρακάτω.

1) Το Π.Δ. 4073/46-9-1981 «Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση των εργασιών εις εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητας Πολιτικού Μηχανικού». Τα μέτρα αυτά αφορούν την ασφαλή έκβαση των εκσκαφών, των κατεδαφίσεων, των οικοδομικών εργοταξιακών εργασιών καθώς και των μηχανημάτων που σχετίζονται με τις οικοδομές και τα εργοτάξια. Επιπλέον στα συγκεκριμένα μέτρα περιλαμβάνεται η ηλεκτροδότηση στα εργοτάξια, η διακίνηση υλικού, η πυρασφάλεια καθώς και μέτρα που αφορούν την ατομική προστασία ενώ ορίζονται και οι υποχρεώσεις που έχουν οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι και καθορίζονται οι ποινές των παραβάσεων.

2) Το Π.Δ. 1396/1983 «Περί υποχρέωσης λήψης και τήρησης των μέτρων ασφαλείας στις οικοδομές και λοιπά ιδιωτικά τεχνικά έργα». Σύμφωνα με το νόμο αυτό καθορίζονται οι υπεύθυνοι λήψης και τήρησης όσον αφορά τα μέτρα ασφαλείας, καθώς και οι ποινές σε περιπτώσεις παραβάσεων.

3) Νόμος 1430/1984 «Κύρωση της αρ. 62 Διεθνούς Σύμβασης εργασίας που αφορά τις διατάξεις ασφαλείας στην οικοδομική βιομηχανία και τη ρύθμιση θεμάτων που έχουν άμεση σχέση μ' αυτή».

4) Το Προεδρικό Διάταγμα 315/87 «Σύσταση Επιτροπής υγείας και ασφάλειας της εργασίας σε εργοτάξια οικοδομών και εν γένει τεχνικών έργων».

5) Προεδρικό Διάταγμα 2251/89 «Υγιεινή και Ασφάλεια στα υπόγεια τεχνικά έργα».

Αντίθετα ο Ηλεκτρολόγος Μηχανικός από την πλευρά του πρέπει να τηρεί εκείνους τους νόμους που περιγράφουν τα μέτρα ασφαλείας κατά την εργασία με υψηλή τάση, την κατασκευή εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και τη συντήρηση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, κ.λπ.

Ενώ όσον αφορά τους Χημικούς Μηχανικούς έχουν θεσπιστεί ειδικοί νόμοι σχετικά με τα αποδεκτά όρια για επικίνδυνες ουσίες, επιβλαβείς ουσίες, δηλητηριώδη αέρια κ.λπ. όπως ορίζονται στο Α. Π. 378/94 «Επικίνδυνες ουσίες, ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση αυτών σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 67/548/ΕΟΚ όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».

Επιπρόσθετα υπάρχουν ειδικές διατάξεις και για τους Μηχανικούς Ναυπηγών για τη ρύθμιση της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων που συμμετέχουν σε ναυπηγικές εργασίες. Όπως αυτό ορίζεται στο Α.Π. 31/16.3/8/93 «Απαιτούμενος ελάχιστος εξοπλισμός συνεργείων για ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες σε πλοία επισκευαζόμενα στη ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη Πειραιά – Δραπετσώνας – Κερατσινίου – Περάματος – Σαλαμίνας».

Παρακάτω παρατίθενται μερικά από τα άρθρα του Νόμου (Ν. 1568/1985) που αναφέρονται στις συνθήκες εργασίας και στην επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων. (Παράρτημα Ι)

Άρθρο 7

Επίβλεψη συνθηκών εργασίας.

«1. Για την επίβλεψη των συνθηκών εργασίας ο τεχνικός ασφαλείας έχει υποχρέωση:

Α) να επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας από πλευράς υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, να αναφέρει στον εργοδότη οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας, να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής της και να επιβλέπει την εφαρμογή τους,

Β) να επιβλέπει την ορθή χρήση των ατομικών μέσων προστασίας,

Γ) να ερευνά τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων, να αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών του και να προτείνει μέτρα για την αποτροπή παρόμοιων ατυχημάτων,

Δ) να εποπτεύει την εκτέλεση ασκήσεων πυρασφάλειας και συναγερμού για τη διαπίστωση ετοιμότητας προς αντιμετώπιση ατυχημάτων.

2. Για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε μια επιχείρηση ο τεχνικός ασφαλείας έχει υποχρέωση:

A) να μεριμνά ώστε οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση να τηρούν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και να τους ενημερώνει και καθοδηγεί για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου που συνεπάγεται η εργασία τους,

B) να συμμετέχει στην κατάρτιση και εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

3. Η άσκηση του έργου του τεχνικού ασφαλείας δεν αποκλείει την ανάθεση σ' αυτόν από τον εργοδότη και άλλων καθηκόντων, πέρα από το ελάχιστο όριο ωρών απασχόλησής του ως τεχνικού ασφαλείας.

4. Ο τεχνικός ασφαλείας έχει, κατά την άσκηση του έργου του, ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους. Τυχόν διαφωνία του με τον εργοδότη, για θέματα της αρμοδιότητάς του, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο καταγγελίας της σύμβασής του. Σε κάθε περίπτωση η απόλυση του τεχνικού ασφαλείας πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

5. Ο τεχνικός ασφαλείας έχει υποχρέωση να τηρεί το επιχειρησιακό απόρρητο».

Εν συνεχεία ακολουθεί το άρθρο που αφορά στην εξασφάλιση της υγείας των εργαζομένων.

Άρθρο 10

Επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων.

«1. Ο γιατρός εργασίας προβαίνει σε ιατρικό έλεγχο των εργαζομένων σχετικό με τη θέση εργασίας τους, μετά την πρόσληψή τους ή την αλλαγή θέσης εργασίας, καθώς και σε περιοδικό ιατρικό έλεγχο κατά την κρίση του επιθεωρητή εργασίας ύστερα από αίτημα της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, όταν τούτο δεν ορίζεται από το νόμο. Μεριμνά για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων και μετρήσεων παραγόντων του εργασιακού περιβάλλοντος σε εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά. Εκτιμά την καταλληλότητα των εργαζομένων για τη συγκεκριμένη εργασία, αξιολογεί και καταχωρεί τα αποτελέσματα των εξετάσεων, εκδίδει βεβαίωση των παραπάνω εκτιμήσεων και την κοινοποιεί στον εργοδότη. Το περιεχόμενο της βεβαίωσης πρέπει να εξασφαλίζει το ιατρικό απόρρητο υπέρ του εργαζομένου και μπορεί να ελεγχθεί από τους υγειονομικούς επιθεωρητές του Υπουργείου Εργασίας, και την κατοχύρωση του εργαζομένου και του εργοδότη.

2. Επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων προστασίας της υγείας των εργαζομένων και πρόληψης των ατυχημάτων. Για τον σκοπό αυτόν:

A) Επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας και αναφέρει οποιαδήποτε παράλειψη, προτείνει μέτρα αντιμετώπισης των παραλείψεων και επιβλέπει την εφαρμογή τους.

B) Επεξηγεί την αναγκαιότητα της σωστής χρήσης των ατομικών μέτρων προστασίας.

Γ) Ερευνά τις αιτίες των ασθενειών που οφείλονται στην εργασία, αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών και προτείνει μέτρα για την πρόληψή των ασθενειών αυτών .

Δ) Επιβλέπει τη συμμόρφωση των εργαζομένων στους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, ενημερώνει τους εργαζομένους για τους κινδύνους που προέρχονται από την εργασία τους, καθώς και για τους τρόπους πρόληψής τους.

Ε) Παρέχει επείγουσα θεραπεία σε περίπτωση ατυχήματος ή αιφνίδιας νόσου. Εκτελεί προγράμματα εμβολιασμού των εργαζομένων με εντολή της αρμόδιας διεύθυνσης υγιεινής της νομαρχίας, όπου εδρεύει η επιχείρηση.

3. Ο γιατρός εργασίας έχει υποχρέωση να τηρεί το ιατρικό και επιχειρησιακό απόρρητο.

4. Ο γιατρός εργασίας αναγγέλλει μέσω της επιχείρησης στην επιθεώρηση εργασίας ασθένειες των εργαζομένων που οφείλονται στην εργασία.
5. Ο γιατρός πρέπει να ενημερώνεται από τον εργοδότη και τους εργαζομένους για οποιοδήποτε παράγοντα στο χώρο εργασίας που έχει επίπτωση στη υγεία.
6. Η επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων στον τόπο εργασίας δεν μπορεί να συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση γι' αυτούς και πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας τους.
7. Η παράγραφος 4 του άρθρου 7 του παρόντος έχει εφαρμογή και για το γιατρό εργασίας»[6].

5.2 Νομολογία για τα Εργατικά Ατυχήματα

1) Αναγγελία Εργατικού Ατυχήματος.

Όλα τα ατυχήματα που συμβαίνουν σε εργαζομένους κατά τη διάρκεια της εργασίας ή σχετίζονται με την εργασία, όπως ορίζονται από τους εργατικούς και ασφαλιστικούς νόμους ή τις δικαστικές αποφάσεις, πρέπει να αναφέρονται χωριστά:

- στους οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, που υπάγονται οι εργαζόμενοι (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων – ΙΚΑ, κυρίως).

- στις Κρατικές Υπηρεσίες πρόληψης εργατικών ατυχημάτων (Επιθεωρήσεις Εργασίας, Μεταλλείων – Λατομείων κ.λ.π.) και

Ο εργοδότης είναι υπεύθυνος για την έγκαιρη αναφορά θανατηφόρων και σοβαρών εργατικών ατυχημάτων και τα άλλα ατυχήματα πρέπει να αναφέρονται εντός των προθεσμιών που ορίζονται από ειδικούς νόμους.

Είναι γνωστό ότι, η προθεσμία για την αναφορά εργατικού ατυχήματος είναι αποκλειστική. Ωστόσο, εάν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, η υπέρβαση της προθεσμίας μπορεί να επιτρέπεται. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 22 του Ασφαλιστικού Κανονισμού Αρμοδιότητας του ΙΚΑ, ο εργοδότης ή ο εκπρόσωπός του,

ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ και οι δικαιούχοι σε περίπτωση αναπηρίας ή θανάτου, ο γιατρός που παρείχε τις πρώτες βοήθειες ή οποιοσδήποτε εργαζόμενος του Ιδρύματος που έλαβαν γνώση του συμβάντος υποχρεούνται να αναφέρουν τυχόν εργατικά ατυχήματα στο Υποκατάστημα ΙΚΑ. Επιπλέον, οποιοσδήποτε τρίτος αντιληφθεί το ατύχημα μπορεί επίσης να το αναφέρει. Η αναφορά πρέπει να γίνει εντός 5 ημερών από το ατύχημα. Η αναφορά θα πρέπει να γίνει στο πλησιέστερο υποκατάστημα του ΙΚΑ στο σημείο του ατυχήματος, αλλά εάν αυτό δεν είναι δυνατό, η αστυνομική αρχή μπορεί να λάβει την αναφορά και να τη διαβιβάσει στο πλησιέστερο υποκατάστημα. Η δήλωση σχετικά με ένα ατύχημα πρέπει να περιλαμβάνει τους εξωτερικούς παράγοντες που εμπλέκονται, όχι μόνο τα συμπτώματα. Ωστόσο, εάν έχει παρέλθει η προθεσμία για την αναφορά του ατυχήματος, η δήλωση αυτή δεν ισχύει πλέον. Η προθεσμία υποβολής αναφοράς είναι συνήθως πέντε ημέρες, αλλά μπορεί να παραταθεί σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας. Εάν η Τοπική Διοικούσα Επιτροπή του ΙΚΑ κρίνει ότι η καθυστέρηση αναφοράς οφειλόταν σε συνθήκες εκτός ελέγχου των δηλούντων, μπορεί να αποδεχθεί εκπρόθεσμες δηλώσεις εντός 60 ημερών για ατυχήματα και δύο ετών για θανάτους. Αυτό είναι σύμφωνα με την ΑΠ 260/67 και Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών 4597/88, καθώς και Σ.τ.Ε. 4694/87.

Είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν ορισμένα στοιχεία κατά τη δήλωση ενός εργατικού ατυχήματος, είτε αυτό γίνεται σε γραπτή είτε προφορική μορφή από την αρμόδια αρχή και είναι οι εξής:

Α) ιδιότητα, διεύθυνση του εργοδότη, ονοματεπώνυμο

Β) ηλικία και επάγγελμα του παθόντα, ονοματεπώνυμο

Γ) τις συγκεκριμένες συνθήκες υπό τις οποίες συνέβη το ατύχημα

Δ) Σύμφωνα με το Σ.τ.Ε 4618/88: «τον τόπο που μεταφέρθηκε ο παθών, τη διεύθυνση του κληθέντος ιατρού, το νοσοκομείο, τα ονόματα και οι διευθύνσεις των αυτοπτών μαρτύρων»

2) Αμοιβές σύμφωνα με τους κανονισμούς της εργατικής νομοθεσίας.

Στην εργασία, ένα εργατικό ατύχημα μπορεί να προκαλέσει σωματική βλάβη ή βλάβη στην υγεία, συμπεριλαμβανομένου του θανάτου, για τον εργαζόμενο, η οποία μπορεί να έχει τις ακόλουθες αιτίες:

- τυχαίο γεγονός ή ανωτέρα βία
- πταίσμα του εργοδότη ή του ιδίου ή τρίτου προσώπου
- παράλειψη συμμόρφωσης του εργοδότη με τα μέτρα ασφαλείας που ορίζονται από τους ειδικούς νόμους
- Με βάση το άρθρο 662 του Αστικού Κώδικα και άρθρο 1 του Βασιλικού Διατάγματος της 25 –8/5-9-1920 για παράλειψη εφαρμογής από τον εργοδότη των γενικών υποχρεώσεων Προνοίας

Το ζήτημα της πιθανής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών τίθεται σε όλες αυτές τις περιπτώσεις. Σύμφωνα με το κοινό Αστικό Δίκαιο(άρθρο 914 του Αστικού Κώδικα, Αναγκαστικός Νόμος 2250/1940 και Προεδρικό Διάταγμα 456/1984/ΦΕΚ 164Α/24-10-1984), ο εργοδότης είναι υπεύθυνος για την αποκατάσταση οποιασδήποτε ζημίας υποστεί ο εργαζόμενος κατά τη διάρκεια της εργασίας του και είναι επίσης υπεύθυνος για τις ενέργειες των εργαζομένων του ή τυχόν τρίτων που εμπλέκονται. Εάν ο εργαζόμενος φταίει αποκλειστικά, δεν μπορεί να διεκδικήσει αποζημίωση. Ωστόσο, εάν ο εργαζόμενος έχει μερική υπαιτιότητα, η απαίτησή του για αποζημίωση θα μειωθεί ανάλογα. Αυτές οι διατάξεις του κοινού Αστικού Δικαίου διασφαλίζουν ότι η ευθύνη του οφειλέτη καλύπτει ολόκληρη την έκταση της ζημίας του εργαζομένου, συμπεριλαμβανομένης της θετικής ζημίας και του διαφυγόντος κέρδους.

Άρθρο 928 Α.Κ.: «Σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλλει τα νοσήλια και τα έξοδα της κηδείας σ' εκείνον που κατά το νόμο βαρύνεται μ' αυτά. Έχει επίσης την υποχρέωση να αποζημιώσει εκείνον που κατά το νόμο είχε δικαίωμα να απαιτεί από το θύμα διατροφή ή παροχή υπηρεσιών».

Άρθρο 929 Α.Κ.: «Σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας προσώπου η αποζημίωση περιλαμβάνει, εκτός από τα νοσήλια και τη ζημία που έχει ήδη επέλθει, οτιδήποτε ο παθών θα στερείται στο μέλλον ή θα ξοδεύει επιπλέον εξαιτίας της αύξησης των δαπανών του. Υποχρέωση αποζημίωσης υπάρχει και προς τον τρίτο, ο

οποίος είχε κατά το νόμο δικαίωμα να απαιτήσει την παροχή υπηρεσιών από τον παθόντα και τις στερείται».

Άρθρο 930 Α.Κ.: «Η αποζημίωση των δύο προηγούμενων άρθρων που αναφέρεται στο μέλλον καταβάλλεται σε χρηματικές δόσεις κατά μήνα. Όταν υπάρχει σπουδαίος λόγος, η αποζημίωση μπορεί να επιδικαστεί σε κεφάλαιο εφάπαξ.

Ο οφειλέτης της αποζημίωσης μπορεί κατά τις περιστάσεις να υποχρεωθεί να παράσχει ασφάλεια. Η αξίωση αποζημίωσης δεν αποκλείεται από το γεγονός ότι κάποιος άλλος έχει την υποχρέωση να αποζημιώσει ή να διατρέφει αυτόν που αδικήθηκε».

Άρθρο 931 Α.Κ.: «Η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημίωσης, αν επιδρά στο μέλλον του».

Άρθρο 932 Α.Κ.: «Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από τη αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του. Σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου η χρηματική αυτή ικανοποίηση μπορεί να επιδικαστεί στη οικογένεια του θύματος λόγω ψυχικής οδύνης».

Εκτός από τις γενικές διατάξεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, οι εργοδότες έχουν ευρύτερη ευθύνη για την αποζημίωση των εργαζομένων για εργατικά ατυχήματα βάσει του ειδικού νόμου αριθ. 551/31-12-1914 «περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών και υπαλλήλων» (ΦΕΚ 11Α/8-1-1915). Ο νόμος αυτός κωδικοποιήθηκε αργότερα με το Βασιλικό Διάταγμα της 24-7/25-8-1920 (ΦΕΚ 191Α) και έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί πολλές φορές, χωρίς να αλλοιωθεί ο θεμελιώδης χαρακτήρας του. Ο νόμος καθορίζει την αντικειμενική ευθύνη των εργοδοτών για αποζημίωση για εργατικά ατυχήματα, ανεξάρτητα από το αν φταίει ο εργοδότης. Αυτή η ευθύνη βασίζεται στη θεωρία του επαγγελματικού κινδύνου, η οποία υποστηρίζει ότι όσοι επωφελούνται από την εργασία άλλων πρέπει επίσης να φέρουν ευθύνη για τυχόν κινδύνους που συνδέονται με αυτήν την εργασία.

Οι εργοδότες εντάσσονται στην ευθύνη αποζημίωσης των τραυματισμένων εργαζομένων σύμφωνα με τον Ν. 551/1914 των:

- βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων, συνεργείων ή και άλλων εργασιών που γίνεται χρήση μηχανικών εργαλείων
- οικοδομικών και άλλων τεχνικών έργων
- επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων που κατασκευάζουν ή χρησιμοποιούν εκρηκτικές ή τοξικές ύλες ή που χρησιμοποιούν κινητήριες μηχανές (ηλεκτρισμού, ατμού και λοιπά).
- εργασιών μεταφοράς φόρτωσης, εκφόρτωσης και αποθήκευσης κάθε είδους - ορυχείων και λατομείων (που δεν περιλαμβάνονται στο άρθρο 1 του Νόμου ΒΩΜΑ'/1901)

Ειδική ευθύνη έχει το Δημόσιο και κάθε Νομικό Πρόσωπο που απασχολεί εργαζόμενους απευθείας, χωρίς ανάμειξη εργολάβου, σε έργα ή επιχειρήσεις παρόμοιες με τις προαναφερθείσες.

Σε περιπτώσεις όπου εμπλέκονται εργολάβοι ή υπεργολάβοι σε οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα έργα ή επιχειρήσεις, ο ιδιοκτήτης, ο εργολάβος ή ο υπεργολάβος είναι πλήρως υπεύθυνος για την αποζημίωση οποιουδήποτε τραυματισμένου εργαζόμενου. Ο αρμόδιος για την καταβολή της αποζημίωσης μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της απόφασης αυτής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρα 926 και 927 Α.Κ.). Ωστόσο, εάν συμβεί ατύχημα κατά τη διάρκεια εργασιών που εκτελούνται για λογαριασμό του Δημοσίου ή άλλου Νομικού Προσώπου, ο ανάδοχος του έργου ή τυχόν υπεργολάβοι είναι αποκλειστικά υπεύθυνοι για την αποζημίωση (όπως αναφέρεται στο άρθρο 8 του ν. 551/1914). Τέλος, όταν εκτελείται ένα κτιριακό ή τεχνικό έργο, το πρόσωπο που είναι ιδιοκτήτης του έργου είναι υπεύθυνο για την αποζημίωση των θυμάτων εργατικών ατυχημάτων μόνο εάν υπάρχει σχέση εξαρτημένης εργασίας με το θύμα. Εάν δεν υπάρχει τέτοια σχέση, τότε υπεύθυνος είναι ο εργολάβος που προσέλαβε τον εργαζόμενο.

Η αποζημίωση για εργατικό ατύχημα εργαζόμενου περιορίζεται και ορίζεται κατ' αποκοπή με την υπ' αριθμ. 15231/873/1974(ΦΕΚ 402B/9-4-1974) απόφαση των

Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας, Δημοσίων Έργων, Μεταφορών και Εμπορικής Ναυτιλίας, η οποία βασίζεται στο Ν. 551/1914 ως εξής:

- Σε περίπτωση πλήρους και μόνιμης αναπηρίας, η αποζημίωση καλύπτει έξι έτη αποδοχών και δεν μπορεί να είναι μικρότερη του προβλεπόμενου ποσού. Αν οι συνολικές αποδοχές υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό, το 25% του υπερβάλλοντος ποσού θα προστίθεται στην αρχική αποζημίωση του ανώτατου ποσού.

- Σε περίπτωση μερικής ανικανότητας, η αποζημίωση θα είναι εξαπλάσια του ποσού κατά το οποίο μειώθηκε ή μπορεί να μειωθεί το ετήσιο εισόδημα του πάσχοντος από μισθούς, σύμφωνα με το προβλεπόμενο ποσό κατ' ανώτατο όριο. Εάν η μείωση υπερβαίνει το ανώτατο ποσό, στην αποζημίωση προστίθεται επιπλέον 25% επί του υπερβάλλοντος ποσού, κατ' ανώτατο όριο.

- Εάν κάποιος εμφανίσει ολική προσωρινή αναπηρία που διαρκεί λιγότερο από 2 χρόνια, θα λάβει αποζημίωση ίση με το ήμισυ του μισθού του την ημέρα του ατυχήματος. Η αποζημίωση αυτή θα καταβάλλεται από την πέμπτη ημέρα μετά το ατύχημα ή από την πρώτη ημέρα εάν η αναπηρία διαρκεί περισσότερο από 10 ημέρες. Ωστόσο, εάν η αναπηρία διαρκεί πάνω από 2 χρόνια, θεωρείται μόνιμη αναπηρία και η αποζημίωση που καταβάλλεται για την προσωρινή αναπηρία θα αφαιρεθεί από το συνολικό ποσό που οφείλεται για μόνιμη αναπηρία.

- Εάν κάποιος καταστεί μερικώς και προσωρινά ανίκανος λόγω ατυχήματος και η ανικανότητα αυτή διαρκεί λιγότερο από 2 χρόνια, θα λάβει αποζημίωση ίση με το ήμισυ της μείωσης του μισθού του που προκαλείται από την ανικανότητα. Η αποζημίωση αυτή θα καταβάλλεται από την πέμπτη ημέρα μετά το ατύχημα ή από την πρώτη ημέρα εάν η ανικανότητα διαρκεί περισσότερο από 10 ημέρες. Ωστόσο, εάν η ανικανότητα διαρκεί για περισσότερα από 2 χρόνια, θεωρείται μόνιμη και το ποσό που καταβάλλεται για την προσωρινή αναπηρία θα αφαιρείται από το ποσό που καταβάλλεται για μόνιμη μερική ανικανότητα.

- Εάν το θύμα (εργαζόμενος) πεθάνει, δικαιούται αποζημίωση που περιλαμβάνει τις αποδοχές των τελευταίων 5 ετών, οι οποίες δεν μπορούν να είναι χαμηλότερες από το προβλεπόμενο ποσό. Εάν το σύνολο των μισθών αυτών υπερβαίνει το ανώτατο ποσό, το ¼ του υπερβάλλοντος ποσού προστίθεται αντίστοιχα στο ανώτατο. Η αποζημίωση

καταβάλλεται στους νόμιμους κληρονόμους του θανόντος, όπως ορίζονται στο άρθρο 6 του Ν. 551/1914.

Για τον καθορισμό της αποζημίωσης, χρησιμοποιείται ως βάση ο μισθός του θύματος. Εάν το θύμα πεθάνει ή μείνει μόνιμα ανάπηρο, η αποζημίωση υπολογίζεται με βάση τον ετήσιο πραγματικό μισθό του ή τον πιθανό μισθό του εάν είχε εργαστεί για δώδεκα μήνες. Για την προσωρινή αναπηρία, η αποζημίωση υπολογίζεται με βάση τον μισθό του θύματος κατά τη στιγμή του ατυχήματος, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 του ν. 551. Η αποζημίωση για ολική και μερική προσωρινή ανικανότητα προβλέπεται για όλες τις ημέρες και πρέπει να καταβληθεί εγκαίρως σύμφωνα με ρυθμίσεις στον Νόμο Δ' /1912. Οι εργοδότες που καθυστερούν αδικαιολόγητα την πληρωμή θα αντιμετωπίσουν κυρώσεις, όπως ορίζει το άρθρο 5 του ν. 551.

Ο εργοδότης που είναι υπόλογος για την παροχή αποζημίωσης υποχρεούται (κατά το άρθρο 7 του ν. 551/1914) να καλύψει τα έξοδα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, νοσηλείας, καθώς και τα έξοδα κηδείας του ασθενούς.

Εάν ένα εργατικό ατύχημα προκληθεί από απάτη του εργοδότη ή μη τήρηση των κανονισμών ασφαλείας όπως απαιτείται από τους νόμους και τους κανονισμούς, τα θύματα μπορούν να επιλέξουν είτε να ζητήσουν αποζημίωση βάσει του Ν. 551/1914 είτε να ζητήσουν αποζημίωση βάσει του κοινού Αστικού Δικαίου. Αυτό αναφέρεται στο άρθρο 16 παρ. 2 και 3 του Ν. 551/1914 και έχει υποστηριχθεί από διάφορες δικαστικές αποφάσεις. Δεν έχει σημασία αν το θύμα είναι εγγεγραμμένο στο ΙΚΑ ή αν έχουν καταβληθεί ή εκκρεμούν εισφορές (Α.Π. 704/75). Η σημασία αυτής της εκλογής είναι να ενημερώσει τους εργαζόμενους ότι εάν επιλέξουν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους βάσει του Ν. 551, δεν θα χρειαστεί να αποδείξουν την υπαιτιότητα του εργοδότη και η αποζημίωση τους θα καθοριστεί με βάση την ανικανότητα προς εργασία που προκλήθηκε από το ατύχημα. Εναλλακτικά, εάν επιλέξουν το κοινό δίκαιο, θα πρέπει να αποδείξουν την υπαιτιότητα του εργοδότη και την έκταση της ζημιάς τους. Εάν επιλέξουν τον Νόμο 551, ενδέχεται να συνεχίσουν να επιδιώκουν αποζημίωση από άλλα άτομα που ευθύνονται για το ατύχημα (άρθρο 16 παρ. 3 εδαφ. 1ο Ν. 551, Α.Π. 836/78 Α.Π. 606/74, Ε.αθ. 3507/70/ Εφ. Αιγίου 13/72). Στην περίπτωση αυτή, ο εργοδότης, ο οποίος υποχρεούται να αποζημιώσει τον εργαζόμενο, μπορεί να ζητήσει αποζημίωση και από τον υπαίτιο τρίτο.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 4 του Ν. 551/1914, το Δικαστήριο έχει την αρμοδιότητα να μειώσει την αποζημίωση, αλλά όχι κάτω από το ½, εάν ο εργοδότης ή ο εκπρόσωπός του μπορεί να αποδείξει ότι το ατύχημα προκλήθηκε από αμέλεια του θύματος. Ως αμέλεια ορίζεται η αδικαιολόγητη παραβίαση των κανονισμών ασφαλείας ή των νόμων που αφορούν τον χώρο εργασίας, όπως έχουν εκδοθεί από αρμόδια κρατική αρχή ή τον εργοδότη και έχουν κυρωθεί από κρατική αρχή. Οι εν λόγω κανονισμοί πρέπει να αναρτώνται σε προσβάσιμους χώρους του χώρου εργασίας, όπως αναφέρονται στην Α.Π. 111/72 και 614/72.

Τα δικαιώματα των εργαζομένων βάσει του Ν. 551 δεν μπορούν να συμψηφιστούν, να κατασχεθούν, να εκχωρηθούν ή να περιοριστούν με συμφωνία. Τα δικαιώματα αυτά έχουν προτεραιότητα σε περίπτωση βίαιης διαχείρισης της περιουσίας του εργοδότη. Εάν ο εργοδότης αναφέρει ένα ατύχημα στις αρμόδιες αρχές, η παραγραφή είναι τριετής, αλλά σε αντίθετη περίπτωση, ισχύει η γενική παραγραφή των είκοσι ετών του κοινού Δικαίου.

3) Ασφαλιστική κάλυψη που παρέχεται από φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

Σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ. 3 του Αναγκαστικού Νόμου 1846/1951, εάν εργαζόμενος έχει εργατικό ατύχημα και είναι ασφαλισμένος στο ΙΚΑ, αυτός ή η οικογένειά του σε περίπτωση θανάτου δικαιούνται ασφαλιστική παροχές (όπως επίδομα αναπηρίας ή σύνταξη αναπηρίας) που προβλέπονται από τη νομοθεσία του ΙΚΑ. Σε ένα τέτοιο σενάριο, ο εργοδότης ή τα πρόσωπα που απασχολούνται σε αυτούς απαλλάσσονται από την καταβολή αποζημιώσεων, εξόδων νοσηλείας και κηδείας σύμφωνα με τον Ν. 551/1914. Η εξαίρεση αυτή ισχύει και αν το ατύχημα προκλήθηκε από αμέλεια του εργοδότη ή των εργαζομένων του. Ωστόσο, αυτή η εξαίρεση δεν καλύπτει τρίτους υπαίτιους ή υπαλλήλους που εργάζονται στην ίδια εταιρεία.

Ο εργοδότης δεν υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση για σωματική ή ψυχική βλάβη που προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα εάν δεν τηρηθούν οι κανονισμοί Υγείας και Ασφάλειας. Ωστόσο, εάν το ατύχημα ήταν αποτέλεσμα αμέλειας του εργοδότη ή των εκπροσώπων του για τη διασφάλιση της ευημερίας των εργαζομένων, το θύμα μπορεί να ζητήσει χρηματική αποζημίωση για ηθική βλάβη. Αυτό είναι σύμφωνα με το άρθρο 932 Α.Κ., Α.Π. 836/78, ΕΕΔ 38/79, Ε. Πατρών 123/74. Σε περίπτωση

θανατηφόρου ατυχήματος, η οικογένεια του θύματος μπορεί επίσης να ζητήσει αποζημίωση για ψυχική οδύνη από τον εργοδότη.

Σύμφωνα με το άρθρο 34 παρ. 2 του Αναγκαστικού Νόμου 1846/1951, σε περίπτωση που η δικαστική απόφαση βεβαιώσει ότι το ατύχημα προκλήθηκε από κακόβουλη πρόθεση του εργοδότη ή από πράξεις των εργαζομένων του, ο εργοδότης οφείλει να

καταβάλει στο θύμα τη διαφορά μεταξύ της αποζημίωσης που οφείλεται βάσει των διατάξεων του Αστικού Κώδικα. και των συνολικών ασφαλιστικών παροχών που εισπράχθηκαν (Ε.Αθ. 664/71, Ε.Αθ. 4689/79). Επιπρόσθετα, το ΙΚΑ μπορεί να διεκδικήσει από τον εργοδότη τις δαπάνες που αντιπροσωπεύουν οι ασφαλιστικές παροχές που χορήγησε, όπως καθορίζονται με την υπ' αριθμ. ΙΚΑ απόφαση του Υπουργού Εργασίας, για την αντιμετώπιση εργατικού ατυχήματος που προκλήθηκε από απάτη του εργοδότη.

Σύμφωνα με τον Ν. 4476/1965 (άρθρο 18), το ΙΚΑ αντικαθιστά την αξίωση του ασφαλισμένου κατά τρίτου για αποζημίωση λόγω ασθένειας ή αναπηρίας που προκλήθηκε από το πρόσωπο αυτό. Σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου θύματος, το ΙΚΑ αντικαθιστά την αξίωση αποζημίωσης από τα μέλη της οικογένειας. Η αξίωση του ΙΚΑ περιορίζεται στο ύψος των ασφαλιστικών παροχών που οφείλονται στον δικαιούχο της αποζημίωσης. Αυτό περιγράφεται στο Βασιλικό Διάταγμα αριθ. 226 της 23-2/21-3-1973, όπου εξηγείται ο τρόπος υπολογισμού των δαπανών του ΙΚΑ για ασφαλισμένους ή μέλη οικογενειών που επλήγησαν από τη ζημία.

Εάν ένα άτομο τραυματιστεί στην εργασία, μπορεί να υποβάλει αξίωση κατά του εργοδότη του για αποζημίωση και πληρωμή του μισθού του, εάν δεν είναι σε θέση να εργαστεί για σημαντικό λόγο που δεν είναι δικό του λάθος. Εργαζόμενος που έχει εργαστεί για τουλάχιστον 10 ημέρες αλλά λιγότερο από ένα χρόνο δικαιούται 15 ημέρες μισθό, ενώ όσοι έχουν εργαστεί για περισσότερο από ένα χρόνο δικαιούνται μισθό ενός μήνα. Ωστόσο, ο εργοδότης επιτρέπεται να αφαιρεί από τον μισθό του εργαζομένου τα ποσά που καταβάλλει το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Επιπλέον, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει το ήμισυ του μισθού για τις πρώτες τρεις ημέρες ασθένειας εργαζομένου.

Η ρύθμιση θεμάτων κοινωνικής ασφάλισης των υπαλλήλων της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.) θεσπίστηκε με τον Ν. 4491/1966. Ο νόμος αυτός προβλέπει μηνιαία σύνταξη σε θύματα εργατικών ατυχημάτων (Α.Π. 626/72) και απαλλάσσει τον εργοδότη από την καταβολή αποζημίωσης για όσους είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ. Στα άρθρα 1 παράγραφος 2 και 380 του νόμου αυτού αναφέρεται επίσης ότι οι διατάξεις του ν. 551/1914 δεν εφαρμόζονται στο προσωπικό της ΔΕΗ.

Τέλος, ο εργοδότης δεν μπορεί να αποφύγει την ευθύνη αποζημίωσης του παθόντος του ν. 551 (Α.Π. 1003/1975) εάν ο παθών είναι ασφαλισμένος σε κλαδικά ασφαλιστικά ταμεία, όπως το Ταμείο Συντάξεων Αυτοκινητιστών - Τ.Σ.Α., που ιδρύθηκαν με το άρθρο 5 παρ. 1 του Α.Ν. 1846/1951 και άρθρο 33 παράγραφος 2 του Ν.Δ 2698/1953. Κι αυτό γιατί το άρθρο 60 του ν. 1846 απαλλάσσει μόνο το ΙΚΑ, και όχι άλλα ειδικά ασφαλιστικά ταμεία[6].

5.3 Θεσμικό Πλαίσιο

Η ελληνική νομοθεσία που αφορά στην υγεία και στην ασφάλεια των εργαζομένων σε διάφορους τομείς είναι σύμφωνη με τους κανόνες της εργατικής νομοθεσίας.

Σε εταιρείες με πάνω από 50 εργαζόμενους, είναι στα δικαιώματα των εργαζομένων η σύσταση υγειονομικής επιτροπής. Η επιτροπή αυτή θα πρέπει να αποτελείται από 2 έως 7 άτομα και να έχει τις εξής αρμοδιότητες: μελέτη των συνθηκών εργασίας της εταιρείας, πρόταση μέτρων για τη βελτίωσή τους, παρακολούθηση της τήρησης μέτρων υγείας και ασφάλειας, ενημέρωση από τη διαχείριση ατυχημάτων και ασθενειών των εργαζομένων και ενημέρωση για εισαγωγή νέων μηχανημάτων, υλικών και τεχνολογιών που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων. Είναι ευθύνη της εταιρείας να υποστηρίζει το έργο της επιτροπής και να παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί.

Παράλληλα οι εταιρείες με ετήσιο μέσο όρο άνω των 50 εργαζομένων υποχρεούνται να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας. Αυτό θα διευκολύνει την παρακολούθηση μαθημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Από την άλλη πλευρά ο τεχνικός ασφάλειας προσφέρει υποδείξεις και συμβουλές στον εργοδότη σχετικά με θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία και την πρόληψη εργατικών ατυχημάτων. Οι προτάσεις αυτές καταχωρούνται σε ειδικό εταιρικό βιβλίο, το οποίο ο εργοδότης οφείλει να αναγνωρίσει εγγράφως. Επίσης ο τεχνικός ασφαλείας συμβάλλει κατά τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη συντήρηση εγκαταστάσεων, καθώς και την εισαγωγή νέων διαδικασιών παραγωγής. Επιπλέον είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων και των τεχνικών μέσων, τις διαδικασίες παραγωγής και τις μεθόδους εργασίας. Ακόμη ο τεχνικός ασφαλείας έχει την ευθύνη για την τακτική επιθεώρηση των χώρων εργασίας για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία, την επίβλεψη της σωστής χρήσης του εξοπλισμού ατομικής προστασίας, τη διερεύνηση των αιτιών εργατικών ατυχημάτων, την επίβλεψη ασκήσεων πυρασφάλειας και τη διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι ακολουθούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στο δουλειά.

Αντίθετα ο ιατρός εργασίας παρέχει καθοδήγηση σχετικά με διάφορες πτυχές της ασφάλειας και της υγιεινής στο χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και της τροποποίησης των διαδικασιών και των εγκαταστάσεων παραγωγής. Επίσης είναι υπεύθυνη για τη λήψη προστατευτικών μέτρων κατά τη χρήση υλικών και εξοπλισμού και οφείλει να λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως η φυσιολογία και η ψυχολογία της εργασίας, η εργονομία και η διάταξη των καθισμάτων. Όλες οι συστάσεις γίνονται σύμφωνα με τους κανονισμούς επαγγελματικής ασφάλειας.

Όσον αφορά στις κτιριακές απαιτήσεις, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να διασφαλιστεί ένα ασφαλές και υγιές περιβάλλον ενώ προβλέπονται ειδικές διατάξεις και για επικίνδυνες εργασίες.

Παράλληλα θα πρέπει να διασφαλίζεται η συντήρηση του χώρου εργασίας και να αντιμετωπίζονται έγκαιρα τυχόν προβλήματα ασφάλειας που μπορεί να προκύψουν σχετικά με την ευημερία των εργαζομένων.

Ωστόσο θα πρέπει να λαμβάνονται ειδικές διατάξεις για τη διασφάλιση του κατάλληλου αερισμού, θερμοκρασίας και φωτισμού στις εγκαταστάσεις, καθώς και για την προστασία από μηχανικούς και ηλεκτρικούς κινδύνους.

Συνεπακόλουθα οι εργοδότες, οι κατασκευαστές, οι εισαγωγείς και οι προμηθευτές θα πρέπει να αναλαμβάνουν την ευθύνη για τυχόν φυσικούς, χημικούς ή βιολογικούς παράγοντες που υπάρχουν στο χώρο εργασίας και θα μπορούσαν να βλάψουν τους εργαζόμενους ή να αποτελέσουν κίνδυνο, ανεξάρτητα από τη φυσική τους κατάσταση. Παράλληλα θα πρέπει να θεσπίζονται μέτρα για την προστασία των εργαζομένων, να διεξάγονται ιατρικές αξιολογήσεις ώστε να τους παρέχονται σχετικές πληροφορίες.

Επίσης είναι ευθύνη του εργοδότη να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να εγγυηθεί την ασφάλεια και την ευημερία τόσο των εργαζομένων όσο και των τρίτων που εισέρχονται στο χώρο εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει την παρακολούθηση των υποδείξεων των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας, την επίβλεψη της ορθής εφαρμογής των μέτρων ασφαλείας, την ενημέρωση των εργαζομένων για πιθανούς επαγγελματικούς κινδύνους, την ανάπτυξη σχεδίων για την πρόληψη και τη βελτίωση των συνολικών συνθηκών εργασίας.

Ωστόσο είναι ευθύνη των εργαζομένων να ακολουθούν τους κανονισμούς υγείας και ασφαλείας, να χρησιμοποιούν εξοπλισμό ατομικής προστασίας, να τηρούν πρωτόκολλα και μηχανισμούς ασφαλείας και να συμμετέχουν σε σχετικά εργαστήρια υγείας και ασφαλείας.

Ενώ σε περιπτώσεις παραβάσεων της νομοθεσίας για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων θα πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις.

Για το λόγο αυτό οποιοσδήποτε εργοδότης, κατασκευαστής, εισαγωγέας ή προμηθευτής παραβιάζει τους νόμους για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων θα υπόκειται σε χρηματικές κυρώσεις, προσωρινή αναστολή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ακόμη και φυλάκιση, ανεξαρτήτως ποινικών κυρώσεων[4].

5.4 Νομοθεσία στην Ευρώπη

Οι νόμοι και οι εγκύκλιοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην ΕΟΚ) έχουν ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία για την ευθυγράμμιση της με την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Η πιο σημαντική είναι η Οδηγία 89/391 / ΕΟΚ που ρυθμίζει τις υποχρεώσεις των εργοδοτών. Παρακάτω παραθέτουμε τα κύρια άρθρα της οδηγίας αυτής. (Παράρτημα ΙΙ)

ΑΡΘΡΟ 6: ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

«Ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων εστιάζοντας στις παρακάτω δράσεις:

1. Αποφυγή των κινδύνων.
2. Εκτίμηση των κινδύνων που δεν μπορούν να αποφευχθούν.
3. Καταπολέμηση των κινδύνων στην πηγή τους.
4. Προσαρμογή της εργασίας στον άνθρωπο (διαμόρφωση θέσεων εργασίας, επιλογή των εξοπλισμών και των μεθόδων εργασίας, κλπ).
5. Προγραμματισμό της πρόληψης.
6. Προτεραιότητα στη λήψη μέτρων ομαδικής προστασίας.
7. Παροχή κατάλληλων οδηγιών στους εργαζόμενους.

Ο εργοδότης πρέπει να πραγματοποιεί τις προαναφερθείσες ενέργειες με τρόπο που να εγγυάται βελτιωμένη ασφάλεια και προστασία της υγείας των εργαζομένων. Επιπλέον, αυτές οι ενέργειες πρέπει να ενσωματωθούν σε όλα τα επίπεδα των δραστηριοτήτων και της ιεραρχίας της εταιρείας.»

ΑΡΘΡΟ 7: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

«Ο εργοδότης ορίζει έναν ή περισσότερους εργαζομένους, ασχολούμενους με τις υπηρεσίες προστασίας και πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων της επιχείρησης. Οι εργαζόμενοι που ορίζονται για το σκοπό αυτό, δεν επιτρέπεται να υφίστανται διακρίσεις λόγω των δραστηριοτήτων τους στον τομέα της προστασίας και της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων και πρέπει να διαθέτουν τον κατάλληλο χρόνο για να μπορούν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους.

Για την επιλογή των εργαζομένων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- Να έχουν τις αναγκαίες ικανότητες και να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα.
- Να είναι επαρκείς σε αριθμό, ούτως ώστε να μπορούν να αναλάβουν τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης και τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται οι εργαζόμενοι.»

ΑΡΘΡΟ 8: ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ, ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ, ΣΟΒΑΡΟΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

«Ο εργοδότης οφείλει:

- Να λαμβάνει, όσον αφορά τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση χώρων από τους εργαζόμενους, τα αναγκαία μέτρα τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα στο μέγεθος και στη φύση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και θα λαμβάνουν και τα άλλα πρόσωπα που είναι παρόντα.
- Να οργανώνει τις αναγκαίες σχέσεις με εξωτερικές υπηρεσίες, ιδίως όσον αφορά τις πρώτες βοήθειες, την επείγουσα ιατρική περίθαλψη, τη διάσωση και την πυρασφάλεια.
- Να ενημερώνει το συντομότερο δυνατό τους εργαζόμενους που εκτίθενται ή ενδέχεται να εκτεθούν σε σοβαρό και άμεσο κίνδυνο, σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν.
- Να λαμβάνει μέτρα και να δίνει οδηγίες στους εργαζόμενους ώστε να μπορούν, σε περίπτωση σοβαρού, άμεσου και αναπόφευκτου κινδύνου, να σταματήσουν τη δραστηριότητα τους ή/και να τεθούν σε ασφάλεια εγκαταλείποντας το χώρο εργασίας.
- Να μεριμνά ώστε κάθε εργαζόμενος, σε περίπτωση κινδύνου σοβαρού και άμεσου για την ίδια του την ασφάλεια ή/και για την ασφάλεια άλλων ατόμων, να είναι σε θέση να επικοινωνήσει με το αρμόδιο ιεραρχικά προϊστάμενο και λαμβάνοντας υπόψη τις γνώσεις του και τα διαθέσιμα τεχνικά μέσα να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποφευχθούν οι συνέπειες του κινδύνου αυτού.

- Η Οδηγία-πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ (εναρμόνιση : ΠΔ 17/96, ΦΕΚ 11/Α, 1996) συνοδεύεται από πολυάριθμες "θυγατρικές" οδηγίες που αφορούν συγκεκριμένους παράγοντες του εργασιακού περιβάλλοντος. Μέχρι σήμερα η Ελλάδα έχει εναρμονίσει την νομοθεσία της στις περισσότερες από αυτές.»

ΑΡΘΡΟ 9: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

«Ο εργοδότης οφείλει:

1. Να έχει στη διάθεση του μια εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία.
2. Να καθορίζει τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν και, αν χρειαστεί, το υλικό προστασίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί.
3. Να τηρεί κατάλογο των εργατικών ατυχημάτων που είχαν ως συνέπεια για τον εργαζόμενο ανικανότητα εργασίας μεγαλύτερη των τριών εργάσιμων ημερών.
4. Να συντάσσει και να θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές, εκθέσεις για τα εργατικά ατυχήματα, θύματα των οποίων υπήρξαν οι υπ' αυτόν εργαζόμενοι.»

ΑΡΘΡΟ 10: ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

«Ο εργοδότης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση να λαμβάνουν, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες, όλες τις απαραίτητες πληροφορίες όσον αφορά τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία, καθώς και τα μέτρα και τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης που αφορούν την επιχείρηση. Επίσης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι εργαζόμενοι που εκτελούν ειδικά καθήκοντα στον τομέα της προστασίας της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων, να έχουν πρόσβαση, για την διεκπεραίωση των καθηκόντων τους, στην εκτίμηση των κινδύνων και των μέτρων προστασίας, στον κατάλογο και τις εκθέσεις που προβλέπονται και στις πληροφορίες που προέρχονται τόσο από τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης όσο και από τις υπηρεσίες επιθεώρησης και τους αρμόδιους για την ασφάλεια και την υγεία οργανισμούς»[4].

Κεφάλαιο 6°: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Οι κύριες πηγές στατιστικών επαγγελματικών τραυματισμών είναι:

- Η Γενική Διεύθυνση Αναλογικών Μελετών και Στατιστικής του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) η οποία παρέχει στοιχεία για εργατικά ατυχήματα που καταγγέλλονται από ασφαλισμένους του ΙΚΑ μέσω του Τμήματος Στατιστικής του. Τα στοιχεία δημοσιεύονται στην ετήσια έκδοση «Δελτίο Εργατικών Ατυχημάτων του ΙΚΑ».

- Η «Ετήσια Έρευνα Δραστηριότητας Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης» που δημοσιεύεται από τη Γενική Γραμματεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΣΥΕ), η οποία παρουσιάζει κατά κύριο λόγο στοιχεία από το ΙΚΑ.

- Η Διεύθυνση Επιθεώρησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης, η οποία παρέχει πληροφορίες για εργατικά ατυχήματα (συχνά σοβαρής φύσεως) που έχουν αναφερθεί στις Τεχνικές Επιθεωρήσεις Εργασίας. Τα στοιχεία αυτά δημοσιεύονται ετησίως στο εκδιδόμενο κείμενο «Συναλλαγές Περιφερειακών Υπηρεσιών Υπ. Εργασία».

- Το Υπουργείο Ανάπτυξης που διατηρεί αρχεία εργατικών ατυχημάτων που συμβαίνουν σε ορυχεία, λατομεία και μονάδες παραγωγής ενέργειας.

- Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας που χειρίζεται ναυτικά ατυχήματα, το Υπουργείο Μεταφορών και Τηλεπικοινωνιών το οποίο ασχολείται με τροχαία ατυχήματα και το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας που είναι υπεύθυνο για ατυχήματα, δηλητηριάσεις και τραυματισμούς. Η ετήσια Στατιστική Επετηρίδα του Ε.Σ.Υ.Ε περιλαμβάνει πληροφορίες και από τα τρία αυτά Υπουργεία.

Για την επεξεργασία των δεδομένων μας αξιοποιήθηκαν στοιχεία τόσο του ΙΚΑ όσο και του Υπουργείου Εργασίας. Το ΙΚΑ καλύπτει τους περισσότερους εργαζόμενους στην Ελλάδα και έχει ικανοποιητική ατομική ανάλυση, ενώ το Υπουργείο Εργασίας παρέχει πληρέστερα στοιχεία για τα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα και διερευνά τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων.

Όπως προκύπτει από τα δεδομένα του ΙΚΑ, σε μια πρώτη επίσημη δημοσίευση περιλαμβάνονται στοιχεία για τα ατυχήματα στον εργασιακό χώρο σε συνάρτηση με το φύλο του συνόλου των εργαζομένων για τα έτη 1990-1996. Σύμφωνα με τον πίνακα 2 παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των εργατικών ατυχημάτων εμφανίζεται κατά την παραγωγική ηλικία των εργαζομένων και συγκεκριμένα σε ομάδες ηλικιών μεταξύ 25-29 και 30-34 (3605 ή 16,9% και 2981 ή 14% αντίστοιχα για το 1996). (Πίνακας 2)

Στις μέρες μας τα εργατικά ατυχήματα σε σχέση με το φύλο για το έτος 2021 παρουσιάζουν αύξηση 12,9% συγκριτικά με το 2020. Σύμφωνα με τον πίνακα 3 από το συνολικό αριθμό των 4.475 ατυχημάτων στον εργασιακό χώρο για το 2021, τα 3.136 συνέβησαν σε άνδρες και τα 1.339 σε γυναίκες. Αντίστοιχα, το 2020, συνέβησαν συνολικά 3.963 εργατικά ατυχήματα εκ των οποίων τα 2.824 αφορούσαν άνδρες και τα 1.139 γυναίκες. Από το σύνολο των 4.475 εργατικών ατυχημάτων για το έτος 2021, τα πιο πολλά αφορούσαν άτομα ηλικίας 50- 54 ετών (684 ατυχήματα) και άτομα ηλικίας 45-49 ετών (637 ατυχήματα)[22]. (Πίνακας 3)

Έτσι κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν μέτρα όσον αφορά την αντιμετώπιση των ατυχημάτων, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα συλλογής αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων[6].

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μετά την παρουσίαση διαφόρων στοιχείων για τα εργατικά ατυχήματα στην Ελλάδα σε προηγούμενα κεφάλαια, έχει γίνει σαφές ότι πρόκειται για ένα σύνθετο και πολύπλευρο ζήτημα. Διάφοροι παράγοντες συμβάλλουν σε αυτά τα ατυχήματα, συμπεριλαμβανομένης της μη τήρησης των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας εξαιτίας της προσπάθειας διατήρησης του κόστους παραγωγής σε χαμηλά επίπεδα, των τυποποιημένων διαδικασιών παραγωγής, των άτυπων υπερωριών εργασίας, των μεθόδων αμοιβής και των επιδομάτων, της παραβίασης των ορίων ηλικίας για εργασία και των μη κατάλληλων σχέσεων εργασίας. Επιπλέον ορισμένες φορές οι εργάτες είναι αναγκαίο να προσαρμοστούν στη χρήση μηχανών και εργαλείων και όχι το αντίθετο, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται επικίνδυνες συνθήκες εργασίας οι οποίες μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο ακόμη και για την ίδια τους τη ζωή. Ο επαγγελματικός κίνδυνος προκύπτει πολλές φορές από την έλλειψη προστατευτικών μέτρων από τον εργοδότη, όμως συχνά ευθύνονται και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, οι οποίοι συχνά δεν τηρούν τα μέτρα ασφαλείας. Συνεπώς απαιτείται συνεχής προσπάθεια και από τις δύο πλευρές προκειμένου να μειωθούν δραστικά τα εργατικά ατυχήματα και να μειωθεί ο επαγγελματικός κίνδυνος σε μια επιχείρηση.

Με το πέρασμα του χρόνου παρατηρήθηκε σταδιακή μείωση των συνολικών εργατικών ατυχημάτων στην Ελλάδα άλλα και σε παγκόσμιο επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα από το 2010 και μετά στην Ελλάδα σημειώθηκε μεγαλύτερη μείωση των θανατηφόρων συμβάντων. Αυτό δεν οφείλεται μόνο στα αυξημένα μέτρα ασφαλείας σε εργοστάσια, κτίρια, εργοτάξια και βιομηχανίες, αλλά και στη συνεχιζόμενη αποβιομηχάνιση της χώρας. Ένας άλλος παράγοντας, ο οποίος έχει εξίσου διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση των ατυχημάτων είναι οι νόμοι που αφορούν στην υγεία και στην ασφάλεια των εργαζομένων. Επίσης λιγότερα ατυχήματα σημειώθηκαν και κατά την περίοδο των μνημονίων λόγω μείωσης της οικοδομικής δραστηριότητας. Παρά ταύτα η πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων είναι απαραίτητο να συνεχίσει να αποτελεί κύριο μέλημα για τη χώρα μας. Για την επίτευξη αυτού του στόχου το πρώτο βήμα είναι η συλλογή, η καταγραφή και η επεξεργασία πληροφοριών σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα. Διότι στη χώρα μας είναι δύσκολο να συγκριθούν και να αξιολογηθούν δεδομένα για τα εργατικά ατυχήματα, λόγω του ασαφούς διαχωρισμού καταγραφής και επεξεργασίας από διάφορους κρατικούς φορείς.

Η αντιμετώπιση του ζητήματος προϋποθέτει τη δημιουργία μιας αποκλειστικής υπηρεσίας για την καταγραφή και την επεξεργασία εργατικών ατυχημάτων με σκοπό τη διασφάλιση μιας ενιαίας προσέγγισης.

Όπως εκτενώς αναφερθήκαμε σε προηγούμενα κεφάλαια, οι υπηρεσίες που αφορούν στη πρόληψη έχουν άμεση σχέση με την συμπεριφορά των εργαζομένων στον εργασιακό χώρο, ενώ υπεύθυνοι προς αυτή την κατεύθυνση είναι και οι εξειδικευμένοι επαγγελματίες, όπως οι γιατροί εργασίας, τεχνικοί ασφαλείας και ψυχολόγοι, που σκοπό έχουν τη διασφάλιση της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων.

Συνεπώς η καθιέρωση θέσεων τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας, όπως ορίζεται από την ελληνική νομοθεσία και τις κοινοτικές οδηγίες είναι θεμελιώδης για την σχεδίαση και εφαρμογή προληπτικών μέτρων σε μια εταιρεία ή έναν οργανισμό για την διασφάλιση της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων. Θετική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι αυτοί οι επαγγελματίες προστατεύονται από τους νόμους και τους δίνεται η δυνατότητα να προτείνουν μέτρα ανεξάρτητα στις εκάστοτε διοικήσεις. Η ανώτατη διοίκηση μιας εταιρείας, ανεξάρτητα από το μέγεθός της μπορεί να επιτύχει στόχους ασφάλειας με τη βοήθεια του εξειδικευμένου προσωπικού για την πρόληψη ατυχημάτων που λειτουργούν ως σύμβουλοι.

Βάσει των στοιχείων που παρουσιάστηκαν στην πτυχιακή εργασία, χρειάζεται να υπάρξει εθνική έρευνα σε βάθος για τα εργατικά ατυχήματα και ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα για την ευαισθητοποίηση των αρμοδίων φορέων μέσω επιστημονικών ημερίδων και διαλόγου, άλλα και ενημέρωση του κοινού μέσω των μέσων μαζικής επικοινωνίας όπως ο τύπος, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, τα συνέδρια και οι δημόσιες συζητήσεις. Ένα τέτοιο πρόγραμμα καλό θα ήταν επίσης να επικεντρωθεί στην εκπαίδευση των εργαζομένων, στην κατάρτιση και στην προώθηση της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων. Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, ο πιο αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης των εργατικών ατυχημάτων είναι η ενθάρρυνση των εργαζομένων να υιοθετήσουν μια «νοοτροπία ασφαλείας». Αυτό συνεπάγεται ότι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να συνηθίσουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας πριν ξεκινήσουν την εργασία τους και να εφαρμόζουν τις υποδείξεις των ειδικών ώστε να προστατεύονται από τον κίνδυνο ατυχημάτων.

Τέλος, όσον αφορά τους ελληνικούς νόμους και τις νομικές αρχές που σχετίζονται με τα εργατικά ατυχήματα εκτιμάται ότι η χώρα μας βρίσκεται σε αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο πρόληψης των εργατικών ατυχημάτων, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το νομικό πλαίσιο. Το ζητούμενο βεβαίως είναι η σωστή εφαρμογή αυτών των νόμων και η συνέχιση της προσπάθειας εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας ώστε να ευθυγραμμίζεται με τους κοινοτικούς νόμους, οι οποίοι εξελίσσονται συνεχώς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ταργουτζίδης Α., *Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία: Οικονομική διάσταση και μηχανισμοί πρόκλησης εργατικών ατυχημάτων*, Διδακτορική Διατριβή, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
2. Γκιοκά Σ., 2008, *Υγεία και Ασφάλεια στους χώρους εργασίας, Προβλήματα*, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Διοίκησης Κοινωνικών-Συνεταιρικών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων, Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου.
3. Σαμουρκάκη Ο., 1999, *Υγεία και Ασφάλεια στου χώρους εργασίας*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας.
4. Γαμπιεράκης Θ., 2016, *Εργατικά Ατυχήματα και πως μπορούν να αποφευχθούν*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Μηχανολογίας, Α.Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου.
5. Παρτάλη Μ., 2021-2, *Εργατικά ατυχήματα σε τεχνικά έργα και ο ρόλος του τεχνικού ασφαλείας*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Οργάνωση και Διοίκηση για Μηχανικούς, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο Κρήτης.
6. Κατσιλίδης Π., Πρασσάς Γ., 2015, *Τα Εργατικά Ατυχήματα στην Ελλάδα*, Διπλωματική Εργασία, Γενικό Τμήμα-Τομέας Ανθρωπιστικών Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.
7. Καλλιανώτη Δ., 2022, *Στατιστική Ανάλυση Εργατικών Ατυχημάτων σε αντιπροσωπευτικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και μοντέλα πρόβλεψης με την χρήση χρονοσειρών*, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Χημικών Μηχανικών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
8. Χατζοπούλου Κ., 2007, *Ασφάλεια και Υγεία στα εργοτάξια- Η σημασία της πρόληψης*, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πολυτεχνικής Σχολής μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών « Διοίκηση και Διαχείριση Τεχνικών Έργων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
9. Διβάρη Ρ., 2019, *Το Εργατικό Ατύχημα*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.

10. Μήτρογλου Κ., 2003, *Υγιεινή και Ασφάλεια στο εργασιακό περιβάλλον*, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Εκμεταλλεύσεων, Τ.Ε.Ι. Μεσολογίου.
11. Μπατσούλης Κ., 2003, *Η ασφάλιση των εργατικών ατυχημάτων στην Ελλάδα*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καλαμάτας.
12. Θεολόγου Δ., Λαούρη Μ., Ιωάννου Μ., 2020, *Νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την υγιεινή και την ασφάλεια στην εργασία*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού, Πανεπιστήμιο Πατρών.
13. 2021, *Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία*, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
14. Πούλος Γ., *Υγιεινή και Ασφάλεια στην Εργασία*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Λογιστικής.
15. Πεκλαρής Α., Βρεττός Δ., 2008, *Η Ισχύουσα Νομοθεσία που Αναφέρεται στα Εργατικά Ατυχήματα που λαμβάνουν χώρα στα Τεχνικά Έργα, και Η Επίδραση της Ελληνικής και Διεθνούς Νομολογίας σε αυτήν*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά.
16. 2019, Εκπαιδευτικές Μονάδες (2η έκδοση), Οίρα.
17. Jeremy Stranks, *Ανάλυση ασφάλειας της εργασίας, Μάνατζμεντ Ασφάλειας και Υγείας των εργαζομένων*, Μπόνη Ε., 1η Έκδοση, Αθήνα, σελ:100, 2017.
18. Π. Ανδρεάδης-Γ. Παπαϊωάννου, Πρόλογος, *ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ*, Ατελιέ Γραφικών Εκδοτικού Ομίλου «ΙΩΝ», 3η Έκδοση, Αθήνα, 2009.
19. Π. Παπαδόπουλος, Η. Μπανούτσος, *Η εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου, Ασφάλεια και Υγεία κατά την Εργασία*, 1η Έκδοση, Αθήνα, σελ:45, 2003.
20. 2023, *Εργατικό Ατύχημα*, ΚΕ.Π.Ε.Α./Γ.Σ.Ε.Ε.
21. Eurostat, 2012, European Union.
22. 2023, *ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ, 2021*, Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ).
23. 2022, *Ιατρός Εργασίας*, GEP.
24. 2010, *Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων*, Τεύχος Πρώτο.
25. Σαραφόπουλος Νικόλαος, *Εργατικά Ατυχήματα και Επαγγελματικές Ασθένειες* σελ.213-234, Λουξεμβούργο, 1986.

26. Παπαβλασόπουλος Σπύρος, *Εργατικά Ατυχήματα*, Λάρισα, Σεπτέμβριος, 1992.
27. Κούνουπας Α., 2012, *Η οικονομική διάσταση της υγείας και ασφάλειας στην εργασία*, Μεταπτυχιακή Εργασία, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Διοίκηση της Υγείας, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Άρθρα του Νόμου (Ν.1568/1985) (Ενότητα 5.1):

Άρθρο 19

Συντήρηση – Έλεγχος

«1. Ο εργοδότης οφείλει να συντηρεί τους τόπους εργασίας και να μεριμνά για την κατά το δυνατό άμεση αποκατάσταση των ελλείψεων, που έχουν σχέση με την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων. Αν από τις ελλείψεις αυτές προκαλείται άμεσος και σοβαρός κίνδυνος για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, πρέπει να διακόπτεται αμέσως η εργασία, στο σημείο που εμφανίζονται οι ελλείψεις, μέχρι την αποκατάστασή τους.

2. Τα συστήματα ασφαλείας για την πρόληψη και την άρση του επαγγελματικού κινδύνου πρέπει να συντηρούνται τακτικά και να ελέγχονται για την ικανότητα λειτουργίας τους, τουλάχιστο μια φορά το εξάμηνο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τις ισχύουσες διατάξεις ή επιβάλλεται από τους κανόνες της επιστήμης και της

τεχνικής εμπειρίας. Η χρονολογία συντήρησης και ελέγχου καθώς και οι σχετικές παρατηρήσεις πρέπει να καταχωρούνται ενυπόγραφα από τον αρμόδιο, που έκανε τη συντήρηση ή τον έλεγχο, σε ειδικό βιβλίο.

3. Οι εγκαταστάσεις και τα μέσα παροχής πρώτων βοηθειών πρέπει να ελέγχονται τακτικά με μέριμνα του εργοδότη για την πληρότητα και την ικανότητα χρησιμοποίησής τους.»

Άρθρο 21

Κριτήρια διαμόρφωσης των χώρων και θέσεων εργασίας.

«1. Αερισμός – Εξαερισμός.

Στους χώρους εργασίας ο αέρας πρέπει να ανανεώνεται κατάλληλα, ανάλογα με τη φύση εργασίας και τη σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της (καθιστική εργασία, ελαφρά). Σε περίπτωση που η ανανέωση επιτυγχάνεται με τεχνητά μέσα ή συστήματα (εξαερισμός – κλιματισμός), τότε αυτά πρέπει να λειτουργούν συνεχώς. Κάθε βλάβη του συστήματος πρέπει να επισημαίνεται κατάλληλα από αυτόματη διάταξη, ενσωματωμένη στο σύστημα, ή το μέσο.

2. Θερμοκρασία.

Οι χώροι εργασίας, καθώς και οι βοηθητικοί χώροι σε όλη τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας πρέπει να έχουν θερμοκρασία ανάλογη με τη φύση της εργασίας και τη σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της. Περιοχές θέσεων εργασίας που βρίσκονται υπό την επίδραση υψηλών θερμοκρασιών που εκλύονται από τις εγκαταστάσεις, πρέπει να ψύχονται μέχρι μια ανεκτή θερμοκρασία, όσο αυτό είναι πρακτικό δυνατό.

3. Φωτισμός.

A) Οι χώροι εργασίας, διαλείμματος και πρώτων βοηθειών πρέπει να έχουν άμεση οπτική επαφή με εξωτερικό χώρο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από ειδική διάταξη.

Εξαιρούνται οι:

- Χώροι εργασίας, στους οποίους τεχνικοί λόγοι παραγωγής δεν επιτρέπουν άμεση οπτική επαφή με τον εξωτερικό χώρο.
- Χώροι εργασίας με επιφάνεια κάτοψης πάνω από 2000 μ², εφόσον υπάρχουν επαρκή διαφανή ανοίγματα στην οροφή.

B) Οι εγκαταστάσεις φωτισμού των χώρων εργασίας και διαδρόμων κυκλοφορίας κατασκευάζονται ή διευθετούνται με τρόπο, ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

Ειδικότερα ο τεχνητός φωτισμός πρέπει:

- Να είναι ανάλογος με το είδος και τη φύση της εργασίας.

- Να έχει χαρακτηριστικά φάσματος παραπλήσια με του φυσικού φωτισμού.
- Να ελαχιστοποιεί τη θάμπωση.
- Να μη δημιουργεί αντιθέσεις και εναλλαγές φωτεινότητας.
- Να διαχέεται, διευθύνεται και κατανέμεται σωστά.

Γ) Οι ανάγκες σε φωτισμό γενικό ή τοπικό ή συνδυασμένο γενικό και τοπικό, καθώς και η ένταση του φωτισμού εξαρτώνται από το είδος και τη φύση της εργασίας και την οπτική προσπάθεια που απαιτεί.

Δ) Αν από το είδος απασχόλησης των εργαζομένων και τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης είναι δυνατό να προκύψουν κίνδυνοι ατυχήματος από απρόοπτη διακοπή του γενικού φωτισμού, πρέπει να υπάρχει εφεδρικός φωτισμός ασφάλειας. Η ένταση του εφεδρικού φωτισμού είναι το 1/100 της έντασης του γενικού και οπωσδήποτε όχι μικρότερη από το 1 λουξ (LUX).

Ε) Οι διακόπτες του τεχνητού φωτισμού πρέπει να είναι εύκολα προσιτοί, ακόμα και στο σκοτάδι και να είναι τοποθετημένοι κοντά στις εισόδους και εξόδους, καθώς και κατά μήκος των διαδρόμων κυκλοφορίας και των θυρίδων προσπέλασης.»

Άρθρο 26

Μέτρα προστασίας των εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες.

«1. Ο εργοδότης οφείλει να παίρνει μέτρα, ώστε να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται η έκθεση των εργαζομένων σε παράγοντες, όσο είναι πρακτικά δυνατό. Σε κάθε περίπτωση το επίπεδο έκθεσης πρέπει να είναι κατώτερο από εκείνο που ορίζει η «οριακή τιμή έκθεσης.

2. Ο εργοδότης, για να συμμορφωθεί με τις διατάξεις της παραγράφου 1, υποχρεούται να παίρνει κατά σειρά τα πιο κάτω μέτρα:

Α) να αντικαθιστά, όσο είναι πρακτικά δυνατό, τους παράγοντες που είναι επιβλαβείς για την υγεία των εργαζομένων ή επικίνδυνοι με άλλους επιβλαβείς, καθώς και να περιορίζει τη χρήση τους στο χώρο εργασίας.

Β) να αντικαθιστά, όσο είναι πρακτικά δυνατό, παραγωγικές διαδικασίες, μεθόδους και μέσα που δημιουργούν στους χώρους εργασίας παράγοντες, οι οποίοι θεωρούνται επιβλαβείς για την υγεία ή επικίνδυνoi, με άλλες που δε δημιουργούν καθόλου τους παράγοντες αυτούς ή τους δημιουργούν σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που ορίζει η κατά περίπτωση «οριακή τιμή έκθεσης».

Γ) να περιορίζει, όσο είναι πρακτικά δυνατό, τον αριθμό των εργαζομένων που εκτίθενται, ή ενδέχεται να εκτεθούν σε παράγοντες και το χρόνο έκθεσής τους,

Δ) να παρέχει μέτρα και μέσα ατομικής προστασίας, στους εργαζομένους, όταν δεν είναι πρακτικά δυνατό να αποφευχθεί η επιβλαβής έκθεσή τους με τους τρόπους, που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή.

3. Ο εργοδότης εκτός από τις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου πρέπει να λαμβάνει και τα εξής μέτρα:

Α) να ελέγχει τη συγκέντρωση ή ένταση των παραγόντων στους χώρους εργασίας και τα επίπεδα έκθεσης των εργαζομένων σ' αυτούς, πριν αρχίσει η λειτουργία μηχανών ή εγκαταστάσεων και σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους, καθώς και να αξιολογεί τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του ιατρικού ελέγχου των εργαζομένων σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 27 για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων,

Β) να ενεργεί τακτικό έλεγχο και συντήρηση των μέσων, συσκευών ή συστημάτων που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, ώστε αυτά να λειτουργούν σωστά και να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των διατάξεων του νόμου αυτού ,

Γ) να προβλέπει και να λαμβάνει ειδικά επείγοντα μέτρα για τις περιπτώσεις έκτακτων περιστατικών, που μπορεί να οδηγήσουν σε μεγάλες υπερβάσεις των «οριακών τιμών έκθεσης»,

Δ) να αντικαθιστά σηματοδότηση προειδοποίησης και ασφάλειας των χώρων εργασίας και συστήματα συναγερμού,

Ε) να τηρεί και να ενημερώνει, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και τις οδηγίες της αρμόδιας αρχής, καταλόγους των εργαζομένων που εκτίθενται στους παράγοντες και βιβλία καταχώρησης των αποτελεσμάτων των ελέγχων που γίνονται σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια».

Άρθρο 32

Γενικές υποχρεώσεις εργοδοτών – εργαζομένων

«Α. ο εργοδότης έχει υποχρέωση:

1. Να λαμβάνει κάθε μέτρο που απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζονται οι εργαζόμενοι και οι τρίτοι που παραβρίσκονται στους τόπους εργασίας από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την υγεία ή τη σωματική τους ακεραιότητα.
2. Να εφαρμόζει κάθε υπόδειξη των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας και γενικά να διευκολύνει το έργο τους μέσα στην επιχείρηση.
3. Να επιβλέπει την ορθή εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
4. Να λαμβάνει συλλογικά μέτρα προστασίας των εργαζομένων.
5. Να γνωστοποιεί στους εργαζομένους τον επαγγελματικό κίνδυνο από την εργασία τους.
6. Να ενθαρρύνει την εκπαίδευση των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
7. Να ενημερώνει τους εργαζομένους για τη νομοθεσία που ισχύει σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και για τον τρόπο εφαρμογής της από την επιχείρηση.
8. Να καταρτίζει πρόγραμμα προληπτικής δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση.
9. Να τηρεί ειδικό βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο να αναγράφονται τα αίτια και η περιγραφή του ατυχήματος.

B. Οι εργαζόμενοι έχουν υποχρέωση:

1. Να εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.
2. Να χρησιμοποιούν τα ατομικά μέσα προστασίας.
3. Να διατηρούν τις διατάξεις και τους μηχανισμούς ασφάλειας.
4. Να παρακολουθούν τα σχετικά σεμινάρια σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας.»

Άρθρο 33

Διοικητικές κυρώσεις.

«1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου αυτού και των προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων, που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του, επιβάλλεται από τον επιθεωρητή εργασίας, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, με πλήρη αιτιολογημένη απόφασή του και ύστερα από κλήση του εργοδότη για παροχή εξηγήσεων:

A) πρόστιμο για κάθε παράβαση από δέκα χιλιάδες (10.000) έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δραχμές,

B) προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε ημέρες.

2. Στους αναφερόμενους στην παρ. 1 αυτού του άρθρου ο Υπουργός Εργασίας, ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του επιθεωρητή εργασίας, μπορεί να επιβάλλει με απόφασή του:

A) Προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των πέντε ημερών,

B) οριστική διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης.

3. Οι ποινές της παρ. 2 στην περίπτωση των μεταποιητικών επιχειρήσεων, επιβάλλονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας.

4. Κατά την επιλογή και επιβολή των παραπάνω διοικητικών ποινών λαμβάνονται υπόψη ιδίως:

A) Η αμεσότητα, η σοβαρότητα και η έκταση του κινδύνου.

B) Η σοβαρότητα της παράβασης, η τυχόν επαναλαμβανόμενη μη συμμόρφωση στις υποδείξεις των αρμόδιων οργάνων, οι παρόμοιες παραβάσεις στο παρελθόν και ο βαθμός υπαιτιότητας.

5. Πριν από την επιβολή των παραπάνω διοικητικών κυρώσεων μπορεί να χορηγηθεί εύλογη προθεσμία για συμμόρφωση ή να παραταθεί μία μόνο φορά η προθεσμία, αν κριθεί ότι εκείνη που χορηγήθηκε αρχικά δεν ήταν επαρκής.

6. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, μπορεί να αυξάνεται το ανώτατο όριο του παραπάνω προστίμου.»

Άρθρο 35

Ποινικές κυρώσεις.

«1. Κάθε εργοδότης, κατασκευαστής ή παρασκευαστής, εισαγωγέας ή προμηθευτής, που παραβαίνει από πρόθεση τις διατάξεις του νόμου αυτού και των κανονιστικών πράξεων, που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του, τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων δραχμών ή και με τις δύο αυτές ποινές. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων από επιμέλεια οι παραπάνω δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

2. Σε περίπτωση αναβολής της δίκης, στις υποθέσεις της παραγράφου 1, το δικαστήριο με την απόφασή του ορίζει ρητή δικάσιμο, μέσα σε είκοσι ημέρες».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Άρθρα της Οδηγίας 89/391/ ΕΟΚ (Ενότητα 5.4):

ΑΡΘΡΟ 11: ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

«Οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων ή/και εκπροσώπων τους και επιτρέπουν τη συμμετοχή τους στα πλαίσια όλων των ζητημάτων που άπτονται της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία. Αυτό συνεπάγεται: διαβούλευση με τους εργαζομένους, δικαίωμα των εργαζομένων ή/και των εκπροσώπων τους να υποβάλλουν προτάσεις, ισόρροπη συμμετοχή σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές. Οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να υφίστανται δυσμενείς επιπτώσεις εξαιτίας των δραστηριοτήτων τους που αναφέρονται παραπάνω. Ο εργοδότης οφείλει να θέτει στη διάθεση των εκπροσώπων των εργαζομένων που εκτελούν ειδικά καθήκοντα στον τομέα της προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, επαρκή απαλλαγή από την εργασία χωρίς μισθολογική απώλεια, καθώς και τα αναγκαία μέσα προκειμένου να μπορούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παρούσα οδηγία.»

ΑΡΘΡΟ 12: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

«Ο εργοδότης πρέπει να εξασφαλίζει ότι παρέχεται σε κάθε εργαζόμενο κατάλληλη και επαρκής εκπαίδευση στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας, ιδίως υπό τη μορφή πληροφοριών και οδηγιών. Η εκπαίδευση αυτή πρέπει να προσαρμόζεται στην εξέλιξη των κινδύνων και στην εμφάνιση νέων κινδύνων και, εάν χρειάζεται, να επαναλαμβάνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Οι παραπάνω οδηγίες έχουν εναρμονιστεί στο ελληνικό δίκαιο με τα ακόλουθα Προεδρικά Διατάγματα και αποφάσεις:

· Π.Δ. 395/94 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία συμμόρφωση με την Οδηγία 89/655/ΕΟΚ».

· Π.Δ. 396/94 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την χρήση από τους εργαζόμενους εξοπλισμών ατομικής προστασίας κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την Οδηγία 89/656/ΕΟΚ».

· Π.Δ. 398/94 « Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης σε συμμόρφωση με την Οδηγία 90/270/ΕΟΚ».

· Π.Δ. 399/94 «Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους 39 που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την Οδηγία 90/394/ΕΟΚ».

· Π.Δ. 105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για τη σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την Οδηγία 92/58/ΕΟΚ».

· Π.Δ. 186/95 «Προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 90/679/ΕΟΚ και 93/88/ΕΟΚ».

Οδηγία 92/85/ΕΟΚ «Εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων» .

· Αποφ. 14165/1993 (ΦΕΚ 673/Β/17.4.93) «Κανονισμός για την ασφαλή κατασκευή και κυκλοφορία των δοχείων πίεσης και των συσκευών αερίου».

· Π.Δ. 77/1993 (ΦΕΚ 34/Α) «Για την προστασία των εργαζομένων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και τροποποίηση και συμπλήρωση του ΠΔ 307/1986(ΦΕΚ 135/Α) σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 88/642/ΕΟΚ».

· Π.Δ. 85/1991 (ΦΕΚ 38/Α) «Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσης τους στο θόρυβο κατά την εργασία, σε συμμόρφωση προς την οδηγία 86/188/ΕΟΚ».

- Οδηγία 90/641/EΥΡΑΤΟΜ « Προστασία στην πράξη των εξωτερικών εργαζομένων που εκτίθενται σε κίνδυνο από ιοντίζουσες ακτινοβολίες κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων τους σε ελεγχόμενη περιοχή».
- Αποφ. Α2 1539/1985 (ΦΕΚ 280/Β) «Βασικοί κανόνες προστασίας της υγείας του πληθυσμού και των εργαζομένων από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες, σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 80/836/Euratom/15.7.1980,84/467/Euratom/3.9.1984)».
- Αποφ. 131099/29.12.89 (ΦΕΚ 930/Β) «Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχει η υγεία τους με την απαγόρευση ορισμένων ειδικών παραγόντων και/ή ορισμένων δραστηριοτήτων, σε συμμόρφωση προς την οδηγία 6 88/364/ΕΟΚ» (2-ναφθυλαμίνη και άλατα, 4-αμινοδιφαινύλιο, βενζιδίνη και 4-νιτροδιφαινύλιο).
- Π.Δ. 70α/1988 (ΦΕΚ 31/ και 150/Α) «Προστασία των εργαζομένων που εκτίθενται σε αμίαντο κατά την εργασία».
- Αποφ. 18187/272/1988 (ΦΕΚ 26/Β) «Καθορισμός μέτρων και περιορισμών για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης που περικλείουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες, σε συμμόρφωση των οδηγιών 82/501/ΕΟΚ και 87/216/ΕΟΚ)».
- Π.Δ. 94/1987 (ΦΕΚ 54/Α) «Προστασία των εργαζομένων που 41 εκτίθενται στον μεταλλικό μόλυβδο και τις ενώσεις ιόντων του κατά την εργασία, σε συμμόρφωση της οδηγίας 82/605/ΕΟΚ».
- Π.Δ. 289/1986 (ΦΕΚ 129/Α) « Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους».
- Π.Δ. 329/1983 κ.ά. (ΦΕΚ 118/Α, 140/Α, κ.ά. η οδηγία αυτή της ΕΟΚ περιέχει πολλές τροποποιήσεις και βελτιώσεις) «Ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικίνδυνων ουσιών». «Σε συμμόρφωση με την 67/548/ΕΟΚ και τις τροποποιήσεις-βελτιώσεις που ακολουθούν έχουν εκδοθεί και νεότερες αποφάσεις».

- Υπ.Αποφ. Α2στ/οικ. 2236/10.5.1978 (ΦΕΚ 422/Β/78) «Περί κανονισμών ακτινοπροστασίας».
- Ν. 1181/1981 (ΦΕΚ 195/Α) « Περί κυρώσεως της ψηφισθείσης εις Γενεύη το έτος 1960 υπ.αρ. 115 συμβάσεως περί προστασίας των εργαζομένων από τις ιοντίζουσες ακτινοβολίες».
- Π.Δ. 1179/1980 (ΦΕΚ 302/Α) « Περί προστασίας της υγείας των εργαζομένων των εκτιθεμένων εις το μονομερές βινυλοχλωρίδιο».
- Ν. 61/1975 (ΦΕΚ 132/Α) «Περί προστασίας των εργαζομένων εκ των κινδύνων των προερχομένων εκ της χρήσεως βενζολίου ή προϊόντων περιεχόντων βενζόλιο».

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Κάτω των 15	18	9	10	16	5	2	5
15-19	731	564	437	735	442	520	423
20-24	3323	2785	2755	2981	2696	2634	2530
25-29	4277	3921	4246	3881	3717	3570	3605
30-34	3952	3700	3388	3348	3282	3017	2981
35-39	3589	3146	3233	3230	3000	2883	2865
40-44	3237	2803	2911	2880	2903	2594	2708
45-49	2839	2593	2784	2608	2403	2419	2237
50-54	2727	2564	2286	2095	1877	1777	1896
55-59	2304	2230	2185	1699	1664	1530	1448
60-64	728	720	688	420	523	438	448
65-69	121	150	140	66	96	155	108
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959	22608	21540	21255

Πίνακας 2: Εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών, έτη 1990-1996

Ομάδες Ηλικιών	2020					2021					Μεταβολή (%) 2021/2020
	Εργατικά ατυχήματα			εκ των οποίων θανατηφόρα		Εργατικά ατυχήματα			εκ των οποίων θανατηφόρα		Σύνολο
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	
Σύνολο	3.963	2.824	1.139	38	3	4.475	3.136	1.339	30	1	12,9
έως 15 ετών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15 -19	17	16	1	0	0	28	26	2	0	0	64,7
20 -24	243	198	45	2	0	317	252	65	0	0	30,5
25 -29	363	275	88	1	0	391	297	94	0	0	7,7
30 -34	451	338	113	3	1	459	355	104	2	0	1,8
35 -39	530	378	152	2	0	605	440	165	2	0	14,2
40 -44	574	416	158	4	2	590	397	193	1	0	2,8
45 -49	559	396	163	5	0	637	392	245	6	1	14,0
50 -54	583	392	191	7	0	684	451	233	7	0	17,3
55 -59	447	289	158	9	0	514	353	161	9	0	15,0
60 -64	173	114	59	5	0	207	144	63	3	0	19,7
65 και άνω	23	12	11	0	0	43	29	14	0	0	87,0

Πίνακας 3: Εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών και φύλο, έτη 2020-2021